

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΖΤΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

Νικόλαος Σπ. Φαραντάτος.

17969

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ
ΠΡΩΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΤΑΞΕΩΝ
ΤΩΝ ΕΞΑΤΑΞΙΩΝ ΓΥΜΝΑΣΙΩΝ ΝΕΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
1940

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

078

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

χρησιμοποιουμένων μετά τὰ παραδείγματα.

Αισχ.	=	<i>Αισχύλος</i>	Ίσοκρ.	=	<i>Ίσοκράτης</i>
Αισχίν.	=	<i>Αἰσχίνης</i>	Λουκ.	=	<i>Λουκιανός</i>
Ἄνακρ.	=	<i>Ἀνακρέων</i>	Λυκ.	=	<i>Λυκοῦργος (ὁ ῥήτωρ)</i>
Ἄριστ.	=	<i>Ἀριστοτέλης</i>	Λυσ.	=	<i>Λυσίας</i>
Ἄρφ.	=	<i>Ἀριστοφάνης</i>	Μέν.	=	<i>Μένανδρος</i>
Δημ.	=	<i>Δημοσθένης</i>	Ξ.	=	<i>Ξενοφῶν</i>
Εὐρ.	=	<i>Εὐριπίδης</i>	Ὅμ.	=	<i>Ὅμηρος</i>
Ἡρόδ.	=	<i>Ἡρόδοτος</i>	Πλ.	=	<i>Πλάτων</i>
Θ.	=	<i>Θουκυδίδης</i>	Σοφ.	=	<i>Σοφοκλῆς</i>
Ἰσαῖ.	=	<i>Ἰσαῖος</i>	Φωκυλ.	=	<i>Φωκυλίδης</i>

ΑΛΛΑΙ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ἰλ.	=	<i>Ἰλιάς</i>
Ὀδυσσ.	=	<i>Ὀδύσσεια</i>
πρβλ.	=	<i>παράβαλε</i>

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

Εισαγωγή

Α΄. ΠΡΟΤΑΣΙΣ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται, ἤτοι τάσσονται ἢ μίᾳ πλησίον τῆς ἄλλης κατὰ ὀρισμένους κανόνας.

Οἱ συντακτικοὶ κανόνες τῆς ἀρχαίας γλῶσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τοὺς τῆς νέας γλῶσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημ. Τὸ βιβλίον τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἤτοι περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων μιᾶς γλῶσσης, λέγεται **Συντακτικὸν** αὐτῆς.

§ 2. Λόγος συντομώτατος (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) μὲ ἔντελῶς ἀπλοῦν περιεχόμενον καλεῖται (ἀπλῆ) πρότασις.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενόν τῆς μίᾳ πρότασις εἶναι

α) ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως· ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός· (ἀρχ. Σωκράτης ἔστι σοφός). ὁ στρατιώτης γυμνάζεται.

β) ἐπιθυμίας· πρόσεχε. κλεῖσε τὸ παράθυρον· (ἀρχ. στέργε τὰ παρόντα).

γ) ἐρωτηματικὴ· εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἔστι Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;).

δ) **έπιφωνηματική**. τί ώραϊον ἄνθος! (ἄρχ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος!).

§ 4. "Όταν μία πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ· ἄρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται ἀποφατική ἢ ἀρνητική· ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἔστι σοφός). **μὴ** γράφετε.

"Ἄλλως λέγεται καταφατική· ὁ Πέτρος εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης ἔστι σοφός). γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μία πρότασις πρὸς ἄλλην ἢ πρὸς ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α) **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος**, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μὲ ἄλλην ἢ μὲ ἄλλας προτάσεις, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἤτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ)· ὁ Πέτρος γράφει. ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει **καὶ** ὁ Πέτρος γράφει. **ἢ** ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος **ἢ** εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, **ἀλλὰ** εὐρίσκεται ἐδῶ. ἤλθε κανεῖς. **νὰ** μείνω **ἢ** νὰ φύγω; (ἄρχ. ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει **δὲ** Ξενοφῶν. **ἢ** λέγε τι σιγῆς κρεῖττον **ἢ** σιγὴν ἔχε. οὐκ ἤμφεςβήτει, **ἀλλ'** ὠμολόγει. εἴπωμεν **ἢ** σιγῶμεν;).

β) **δευτερεύουσα ἢ ἐξερτημένη**, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῆ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτήν, χρησιμεύη δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν, καὶ τρόπον τινὰ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς· ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, **διὰ νὰ** γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, **διότι** εἶναι ἀσθενής. εἰπέ μου, **ἂν** ἤλθε κανεῖς; **μείνε** ἐδῶ, **ἕως** **δτου** ἐπιστρέψω. (ἄρχ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκλυσε, **ἵνα μὴ** Κῦρος διαβῆ. **χαίρω, ὅτι** εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, **εἰ** ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέψωμεν, **ἕως ἂν** φῶς γένηται).

Σημ. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρός, ὅταν εἶναι γραπτός, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μιᾶς προτάσεων καὶ καταλήγων, ὅταν εἶναι γραπτός, εἰς τελείαν στιγμὴν ἢ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περιόδου καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὁπωσδήποτε αὐτοτελὲς νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μιᾶς ἢ πλειόνων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω στιγμῶν.

Οὕτω π.χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφῶντος Κύρου Ἐνα-

βάσεως (1,5,5) είναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς. «*Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀπώλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπασα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες ὄνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιῶντες εἰς Βαβυλῶνα ἤγον καὶ ἐπώλουν καὶ ἀνταγοράζοντες σίτον ἕζων*».

Β'. ΣΥΣΤΑΤΙΚΑ ΜΕΡΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

α) ΑΠΛΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκεται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἤτοι ἀπὸ ὑποκείμενον καὶ ἀπὸ κατηγορημα.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν· ὁ *Σωκράτης εἶναι σοφός*· (*Σωκράτης ἐστὶ σοφός*). ὁ *ἥλιος λάμπει*.

2) Κατηγορημα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς· ὁ *Σωκράτης εἶναι σοφός*· (*Σωκράτης ἐστὶ σοφός*). ὁ *ἥλιος λάμπει*.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορημα ὁμοῦ λέγονται κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορημα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) **μονολεκτικόν**, ἤτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ῥηματικόν τύπον· ὁ *ἥλιος λάμπει*. τὸ *παιδίον παίζει*.

2) **περιφραστικόν**, ἤτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· ὁ *Σωκράτης εἶναι σοφός*· (*Σωκράτης ἐστὶ σοφός*). *σὺ εἶσαι Ἕλλην*· (*σὺ Ἕλλην εἶ*).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει, τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται **κατηγορούμενον** (*σοφός*, *Ἕλλην*), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ῥημα **συνδεδεικόν**, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον· *Σωκράτης ἐστὶ σοφός*. *ὁμεῖς ἐστε Ἕλληνες*.

Σημ. Τὸ ῥημα εἶμι δὲν εἶναι πάντοτε συνδεδεικόν. Πολλάκις χρη-

σιμοποιεῖται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπάρχειν· (ὑπαρκτικὸν εἶμι)· π.χ. *Ἔστι Θεός (=ὑπάρχει Θεός).*

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικὸν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεικτικὴ). *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἕλλην. ἐκεῖνος ἄδει.*

Δύναται ὅμως ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ φράσις μὲ τὸ ἄρθρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνωνται ὡς οὐσιαστικά· *τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι* Ξ. *οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται* Πλ. *τί ἐστὶ νόμος;* Ξ. *σφαλερόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράτειν* Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.//

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεύς.*

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον· *ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζώων ἐστὶν* Πλ. *τοῦτό ἐστιν ἡ ὀητορικὴ* Πλ. *ταῦτα τί ἐστι;* Ξ. *τὸ λακωνίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν* Πλ. *Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπη τις* Δημ. *ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶν* Πλ.

Σημ. Τὸ ὑποκείμενον, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περί, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ αἰτιατικῆς· *ἐς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι (=220 περίπου ἄνδρες) ἐνέμειναν ἐθελονταὶ* Θ. *ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους* Ἡρόδ. — *οἱ ὀπλιταὶ ἦσαν ἀμφὶ τοὺς πεντακοσίους.*

§ 10. Τὸ συνδεδεικμένον. Συνδεδεικμένον ῥήμα κυρίως εἶναι τὸ ῥήμα εἶμι (§ 7). Ἄλλ' ἐκτός τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικμένα, ὡς
1) τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ. (ὁ ἀόρ.-

στος και ὁ παρακείμενος τοῦ ρ. φύομαι, ἤτοι τὸ ἔφυον (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εἶμαι ἐκ φύσεως) κ.ἄ. οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς *ὑπάρχουσιν* Δημ. ἀνυπόδητος καὶ ἀχίτων *διατελεῖς* Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας *ἔφυ* Εὐρ. (πρβλ. *ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα*).

2) τὰ ῥήματα γίγνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ ὅσα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἴροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (= ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (= διορίζομαι) κ. ἄ. ἡ πόλις φρουρίον *κατέστη* Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν κατὸς *ἐκβήσει* σοφὸς (= καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς). Περικλῆς *ἠρέθη* στρατηγός. Δημοσθένης *οὐκ ἔλαχε* τειχοποιὸς Αἰσχίν. (πρβλ. *βγήκε* κλέφτης στὰ βουνά. *ἐκληρώθηκε* ἔνορκος. *ἐχειροτονήθηκε* ἐπίσκοπος).

3) τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι, καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὡς ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι κ.ἄ. οὗτοι *κόλακες* καὶ θεοῖς *ἐχθροὶ ἀκούουσιν* (= ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθῆται *κληθήσονται* Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ *καλοὶ φαίνονται* Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἴδια δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, δύναται νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαῖνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ.τ.τ. (Ἐπιρρηματικῶν κατηγορούμενον) *ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα* (= μὲ εὐχαρίστησιν) Ξ. *ἐθελοῦτης ὑπομένει* τοὺς πόνους (= μὲ τὴν θέλησίν του) Ξ. οἱ στρατιῶται *ἐσκήνουν ὑπαίθριοι* (= εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. *Ἐπύξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο* (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (πρβλ. *ὁ Κωνσταντῆς ἐπρόβαλε* στὸν κάμπο *καβαλλάρης*. *ἐδιάβαινε* καμαρωτός. ὁ Πέτρος *ἦλθε* πρώτος κ.τ.τ.).

Σημ. Μὲ μερικὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἓν ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρομαι, τρέφομαι κ.τ.λ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ ῥήμα (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελεσματος) *τὸ Κύρου ὄνομα μέγιστον ἠύξητο* (= ἠύξθη καὶ αὐξήθην ἐγγόνει μέγιστον) Ξ. διὰ τοῦτων Φίλιππος *ἤρθη μέγας* Δημ. (πρβλ. ὁ Πέτρος *σπουδάζει* γιατρός = σπουδάζει, γιὰ νὰ γίνῃ γιατρός).

β) ΣΥΝΘΕΤΟΣ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 11. Μία πρότασις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχη περισσότερα τοῦ ἐνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος· *φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ* Πλ. *ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην* Ξ. *ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν* Πλ. (πρβλ. *ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὴν πρώτη μέρα χαίρονται. ἡ μάνα μου ἦταν καλὴ καὶ ἀγαθὴ*).

Γ'. ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΣ

α) ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

§ 12. Τὸ ῥῆμα μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως μὲ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, γενικῶς συμφωνεῖ ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἦτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμόν· *ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παίζετε. Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τὸ ἄνδρε τούτω φύσει φιλοτιμοτάτω* Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐδετέρου γένους πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικὸν ἀριθμόν· *τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει κόβρον. πάντα τὰ δίκαια καλὰ ἐσσι* Πλ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀττικὴ, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικὸς ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, μὲ περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π.χ. *φύλλα* = φύλλωμα, *ξύλα* = ξυλεία κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμόν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὅποτε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμόν· *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν* Θ. *ἤρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφάμιδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος* Θ.— *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κατὰ τὴν πόλιν ἐποίησάτην* Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τί-

θεται κατά τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ'· *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγὼ τε καὶ σύ* Πλ. *οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε* Πλ.

Σημ. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμὸν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα· *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ* Θ. *βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κύρσειον στρατόπεδον* Ξ. (πρβλ. *οὐ πατάει ἡ Κοιναριὰ κι' οἱ Λαρσινῶι ἀγαδες*). *οἶδα σαφῶς ἐγὼ τε καὶ σὺ* Ξ. (πρβλ. *νὰ βαφτιστῶ στή χάρη σου κι' ἐγὼ καὶ τὸ παιδί μου*).

Β ΤΟΥ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕΝΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΝ

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως ἐάν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος, ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἐάν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκαίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρεῖος. οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρεῖοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλάι. τὰ παιδία ἐσὶ καλά. ἡ πόλις φρουρίον κατέστη* Θ. *οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄθλα ἦσαν στλεγγίδες* Ξ. — *ἡ Δήλος ἐστὶ νῆσος.*

Ἄλλὰ

α) πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν μὲ αὐτὸ δηλοῦται οὐχὶ ἓν ὠρισμένον ὄν ἢ ὠρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικοῦ· *ὡς χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ* (=ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). *αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν* (=αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β) πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικὴν, ἢ ὁποία καλεῖται γενικὴ κατηγορηματικὴ καὶ δηλοῖ συνήθως,

• 1) κτησιν· τοῦτο τὸ πεδίων ἦν ποτε *Χορασμίων* Ἡρόδ. (πρβλ. αὐτὸ τὸ βιβλίον εἶναι *τοῦ Πέτρου*).

• 2) ἔν διηρημένον ὄλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον· Ἰπποκράτης ὄδε ἐστὶ *τῶν ἐπιχωρίων* (=ἕνας ἀπὸ τοὺς ἐντοπίους) Πλ.

• 3) ὕλην· ἡ κρημὶς ἐστὶ *λίθων μεγάλων* (=ἀπὸ λίθους) Ἡρόδ.

• 4) ἰδιότητα· εἰμὶ *τριακοντα ἐτῶν* (=τριακοντούτης. πρβλ. ὁ Πέτρος εἶναι *δέκα χρόνων*).

• 5) ἀξίαν· *πολλοῦ ἀργυρίου γίγνεται* (=γίνεται πολὺ ἀκριβὸς) Δημ.

§ 15. Μιᾶς συνθέτου προτάσεως ἡ ὁποία ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, καὶ

1) ἂν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν· Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς *ἀδελφοὶ* ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ *καλαί* εἰσιν.

2) ἂν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα διαφοροῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου· *συνεληλυθότες* ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη *πολλὰ* Ξ.

3) ἂν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν πάντα ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰοῦδηποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα· αἰδῶς καὶ φόβος *ἔμφυτα* ἀνθρώποις εἰσὶν Ξ. *λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέραμος ἀτάκτως ἐροριμμένα οὐδὲν* *χρήσιμά* ἐστὶν Ξ.

4) ἂν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἄλλα μὲν ἔμψυχα, ἄλλα δὲ ἄψυχα ὄντα, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἔμψυχων ὑποκειμένων· αὐτοὶ τε *οἱ ἄνθρωποι* καὶ ἡ γῆ αὐτῶν *ἐπώνυμοι* τοῦ καταστρεφαιμένου *καλέονται* Ἡρόδ.

Υ Δ'. ΕΛΛΙΠΗΣ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 16. Εἷς ἢ καὶ πλείοτεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἑλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοοῦμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (πρβλ. τὰ σημερινά: ὁ Πέτρος! ἐνν. εἶναι ἐκεῖ — ἢ — ἔρχεται. εἶναι ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος; εἶναι ἐνν. ἐπιμελῆς ὁ Πέτρος).

§ 17. Ἔλλειψις τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγὼ, σύ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται· τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή· *πολλάκις ἐθαύμασα* (ἐνν. ἐγὼ) Ξ. *τί φατε;* (ἐνν. ὑμεῖς). — *ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα* Ξ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, α) ὅταν ἡ ἐννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὠρισμένον ὑποκείμενον νὰ ἴδυνται κανονικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς *ἐσήμηνε* (τῇ σάλπιγγι) ἢ *ἐσάλπιγγε* (ἐνν. ὁ σάλπιγκτής). *ἐκήρυξε* (ἐνν. ὁ κήρυξ). *οἰνοχοεῖτω* (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ.τ.τ. (πρβλ. τὰ σημερινά: *σημαίνει* διάλειμμα, *σαλπίζει* συστάτιο).

Οὕτω ἄνευ ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὸν τι φαινόμενον, ὡς βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ.τ.τ., διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράζῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τοῦτου αἴτιος. Ἄλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐνίοτε, ὅταν εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἐπικρατῇ ἡ θρησκευτικὴ ἀντίληψις, τίθεται ὡς ὑποκείμενον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς· *ἔσεισεν ὁ θεός* Ξ. *Ζεὺς ἀστράπτει* Ὁμ. (πρβλ. τὰ σημερινά: *βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε* κ.τ.τ. καὶ τὴν παροιμίαν: *τί βρέχει ὁ θεός καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς*;).

β) ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν

ρήμάτων λέγουσι, φασί και άλλων, εις τὰ ὅποια ὡς ὑποκείμενον δύναται νὰ νοηται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι· τὰ Ὀμήρου σὲ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (= λέγουν ὅτι σὺ) Ξ. μηδενὶ χροῶ τῷ πονηρῷ ὧν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάρτη, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἴσοκρ. (πρβλ. πῶς σὲ λένε; Στὰ Σάλανα σφάζουν ἀρνιά κλπ.)

γ) ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοηται ἐκ τῶν συμφραζομένων· ὅσον χρόνον προύστη *Περικλῆς τῆς πόλεως*, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτήν καὶ ἐγένετο ἀπ' ἐκείνου μεγίστη (ἐνν. ὁ Περικλῆς — ἡ πόλις) Θ.

§ 18) Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδήποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπη ἐκ μιᾶς προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοηται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγομένων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά, τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις· ὁ μὲν *Κεράμιον δούλους τρέφει*, ἐγὼ δὲ *ἔλευθέρους* (ἐνν. *τρέφω*) Ξ. *μηδὲν ἄγαν* (ἐνν. *ποίει*). *ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα* (ἐνν. *γιγνώσκει τις*). *σοφὸν τὸ σαφές* (ἐνν. *ἐστὶ*). *κοινή ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἴσοκρ. *δεῦρο, ὧ Σώκρατες* (ἐνν. *ἔλθέ*)· (πρβλ. *στὸ καλό*· ἐνν. *πήγαινε* — *χρόνια πολλὰ*· ἐνν. *νὰ ζήσης* — *θέρος, τρύγος πόλεμος* = ὁ θέρος καὶ ὁ τρύγος εἶναι πόλεμος).

Σημ. Τοῦ ῥήματος εἶμι τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμή, ἀνάγκη, καιρός, χρεῶν, ὦρα κλπ., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν, δυνατόν, οἶόν τε - ῥάδιον, χαλεπὸν - ἀμήχανον ὅσον, θαυμαστὸν ὅσον κλπ., ἐπὶ τῶν εἰς - τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκός, πρέπον κλπ. *ἀνάγκη φυλάττεσθαι* (ἐνν. *ἐστὶ*) Δημ. *οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ μεγάλης διαβολᾶς ἀπολύεσθαι* Πλ. *ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον* Δημ. *βαρβάρων Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκός* Εὐρ.

Γενικῶς ἡ ἀπλή παράταξις ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, χωρὶς κανὲν συνδετικὸν ῥῆμα, ἦτο ἀρχῆθεν κανονικὴ. Καὶ ἐξηκολούθησε νὰ ὑπάρχη πάντοτε ἡ τοιαύτη σύνταξις ἰδίως εἰς γνωμικά, εἰς ἐπιγραφάς, εἰς τυπικὰς φράσεις τῶν νόμων κ.τ.τ. *χρήματ' ἀνήρ. χαλεπὰ τὰ καλὰ. ἱερός ὁ χώρος τῆς Ἀρετέμδος*· (πρβλ. τὰ σημερινὰ ἀνεμομαζώματα *διαβολοσκοπίσματα. ἄσκητος ὁ νοῦς διπλὸς ὁ κόπος*). Αἱ τοιαῦται ἄνευ ῥήματος προτάσεις καλοῦνται ὀνομαστικαὶ προτάσεις.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων τοῦ ἐνὸς ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐννοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων· *κάτοπιρον εἶδους χαλκός ἐστιν, οἶνος δὲ νοῦ* (ἐνν. *κάτοπιρόν ἐστιν*).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

ΕΠΗΥΣΗΜΕΝΗ ΠΡΟΤΑΣΙΣ

§ 20. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι προσδιορισμούς· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κριτίας τῷ Θηραμένει φίλος ἦν Ἔ. Ἀγησίπολις παῖς ἔτι ἦν Ἔ.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικά ἢ ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται ὀνομαστικοί. Οὗτοι

α) ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται ὁμοίόπτωτοι· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β) ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πτώσιν, λέγονται ἑτερόπτωτοι· *υἱὸς Ἀπολλοδώρου. ὁδὸς τριῶν ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπιρρήματα ἢ ἐπέχουν θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται ἐπιρρηματικοί· *κατέβην χθὲς εἰς Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Ἐθαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπλευσεν Ἔ. οἱ λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ἔ.* (πρβλ. *νύκτωρ*).

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΟΜΟΙΟΠΤΩΤΟΙ

ΠΑΡΑΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΕΠΕΞΗΓΗΣΙΣ

§ 21. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὅποιον τίθεται ὡς ὁμοίόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται παράθεσις ἢ ἐπεξήγησις αὐτοῦ.

1) Ὁ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς προσθέτει ἐν ὄψωσ-

δήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς οὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν· *Δαρείος ὁ βασιλεὺς* (=ὄς βασιλεὺς ἦν). *Ἀθηναὶ πόλις μεγάλη* (=αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν. πρβλ. *Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης* ἢ *Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι*). *Φιλήσιος καὶ Δύκων, οἱ Ἀχαιοὶ* Ξ. *θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω* Πλ. (πρβλ. ὁ *Ὀλυμπος* κ' ὁ *Κίσαβος, τὰ δυὸ βουνά*). πρβλ. καὶ § 13,1.

2) Ὁ κατ' ἐπεξήγησιν προσδιορισμὸς ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιορισμένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίῃ κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνείαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις δηλαδῆ· ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα (=δηλαδῆ ὁ Σάτυρος) Πλ. τοῦ ἠδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε (=δηλαδῆ ἐπαίνου) Ξ. (πρβλ. *οἱ κλέφτες τὰπαντήσανε, οἱ Κολοκοιτροναῖοι*) λ

Σημ. Ἡ ἐπεξήγησις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον μὲ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως *λέγω* (=θέλω νὰ πῶ, ἐννοῶ)· *Τελαμῶνι δεῖξει μητρὶ τε, Ἐριβοῖα λέγω* Σοφ. Τότε ὁμοίως ἡ ἐπεξήγησις ἐκφέρεται συνήθως κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον τοῦ *λέγω*· *προσέκρουσα ἀνθρώπων πονηρῶν, Ἀνδροτίωνα λέγω* (=τὸν Ἀνδροτίωνα ἐννοῶ) Δημ.

§ 22. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμίαι, ἴδια δὲ αἱ προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ· *ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ* Ξ. *τούτου τιμῶμαι ἐμαντόν, ἐν πρωτανείῳ σιτήσεως* Πλ. Ὁμοίως· *Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σὲ* (=ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ.

Σημ. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος λαμβανομένας μετ' ἐμφάσεως προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας αὐτὸς, καθόσον αἱ λέξεις ἡμέτερος, ὑμέτερος καὶ σφέτερος ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν· *πολὺ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν* (=ἀπὸ τῆς χώρας ἡμῶν αὐτῶν) Θ. *οἱ Ἀργεῖοι τῷ σφετέρῳ αὐτῶν κέρα προσεξῆξαν* (=τῷ κέρα σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ὁμοία σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὁποῖαι π. χ. *δαῖρ ἐμὸς ἔσκε κνωπίδος* (=ἐμοῦ τῆς κνωπίδος)· *γοργεῖη κεφαλῇ, δεινοῖο πελώρου* (=τῆς Γοργοῦς, τοῦ δεινοῦ πελώρου) Ὁμ. *Ἀθηναῖος εἰ, πόλεως τῆς μεγίστης* (=ἐξ Ἀθηναίων, πόλεως κλπ.)

§ 23. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ οὐδετέρου δεικτικῆς ἀντωνυμίας, τίθεται πολλακίς ἀπαρεμφατικῆ ἢ ἄλλῃ πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική· *εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης* Ὁμ. *οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀνήται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια* Πλ. *ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς* Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ μία παράθεσις δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὀλόκληρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κατὰ τινὰ τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προεξαγγελτικῆ· ὁ *τάχιστος τῶν λόγων, τέθνηκε θεῖον Ἰοκᾶστης κᾶρα*. Σοφ.

Συνηθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικαὶ παραθέσεις αἱ φράσεις τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὁμήρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυοῖν θᾶτερον, ἀμφοτέρων, τὸ ἄντιον κ. ἄ. τ. *τὸ λεγόμενον, κατόπιν ἑορτῆς ἔηκομεν* (= ὅπως συνήθως λέγουσιν) Πλ. *καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ἡμεῖς μὲν τοῦτον οὐ προύδοτε, οὗτος δὲ ἡμᾶς νῦν προδέδωκεν* Αἰσχίν.

× β) ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 24. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει ἓν οὐσιαστικὸν οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν· *μεγάλῃ πόλις* (πρβλ. *μεγαλόπολις*). *ὁ σοφὸς ἀνὴρ*.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικὸν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν· *ἀγαθοὶ στρατιῶται. μεγάλα πράγματα. οὐδὲν διαφέρει ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθιστάτου* Ξ.

Σημ. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔννοιαν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμφοτέρωθεν δύναται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμόν· *πόλις ἐρήμη μεγάλη* (= ἐρημόπολις μεγάλη). *ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω* Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοοῦνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καί· *φιλος σαφῆς καὶ ἀγαθὸς* Ξ. Ἀλλὰ τὸ ἐπίθετον π ο λ ὺς λαμβανόμενον

μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ τε—καί, δὲν ἐννοεῖται ὅμως κεχωρισμένως· διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεωσόμενοι πάρεστε (=διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 25. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκτός τῶν ἐπιθέτων, τῶν μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν λαμβάνονται πολλάκις

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀνὴρ, γυνή, ἄνθρωπος ὀνόματα οὐσιαστικά προσηγορικά, τὰ ὅποια δηλοῦν ἡλικίαν, ἀξίωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ. *γέρον ἀνὴρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί. ἀνὴρ τύραννος. ἄνθρωποι ὑπογραμματεῖς.* (πρβλ. *γέρος ἄνθρωπος, γριὰ γυναῖκα, παππᾶς ἄνθρωπος*).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὄρων ὄρος, λίμνη, ποταμός κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικά κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου· *τὸ Πήλιον ὄρος, ὁ Ἀλφειὸς ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη.*

3) μετὰ οἴουδῆποτε ὀνόματος γενικῆ πτώσις οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόσθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν· *ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος* (=ὁ βασιλεὺς θρ.). *οἱ Ἀθήνησι δικασταί* (=οἱ Ἀθηναῖοι δ.). *τὰς ἡδονὰς θῆρενε τὰς μετὰ δόξης* (=τὰς ἐνδόξους) Ἰσοκρ. (πρβλ. *ὁ κάτω κόσμος. τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σίτι*).

§ 26. Ὁ σύναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλάκις ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποιον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως· *ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδας οὐσίας ἐστὶ προδότης* (ἐνν. ἀνὴρ). *οἱ εἰδότες τὰ δέοντα* (=οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ. (πρβλ. *ὁ τρελλὸς εἶδε τὸν μεθυσμένο κι' ἔφυγε*).

Οὕτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχαὶ καὶ ἐπιρρήματα ἢ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (=οἱ θεοί), οἱ θνητοὶ (=οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοὶ (=ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικὸς), οἱ ὀλίγοι (=οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (=οἱ

θεοί τοῦ Ἄδου ἢ οἱ νεκροί), κ.λ.π. (πρβλ. οἱ πλούσιοι, οἱ φτωχοί — τὸ μαῦρο, τὸ ρετσινᾶτο, ἔνν. κρασί — τ' ἄν τρειωμένου τ' ἄρματα).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιουσα, ἡ προτεραία, ἡ ὕστεραία, (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεῖρ), ἡ γραφική, ἡ μουσική, ἡ ῥητορική (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεΐα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεΐα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη (ἐνν. μοῖρα), κ.λ.π. (πρβλ. τὰ ξένα — τὸ δεξί, τὸ ζερβί — ἡ καλογερική, κλπ.).

3) τὸ ἱερόν (= ὁ ναός), τὰ ἱερά (= τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκειᾶ, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολεμίων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (= ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζόν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἰππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἐνν. στράτευμα), τὸ παρόν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (= ὁ παρῶν χρόνος, κλπ.). (πρβλ. τὸ μωρό, τὸ μικρό, τὰ λεπτά κλπ.).

Οὕτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν τὸ οὐδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν· τὸ κακόν (= ἡ κακία), τὸ δίκαιον (= ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, τὸ βαρβαρικόν (= οἱ Ἑλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός, οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (= οἱ ὑπήκοοι).

γ) ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 27. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μετοχῆς ὁμοίωπτως προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικόν μίαν παροδικήν ἰδιό-

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς ἦν σχέσιν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἥτοι διὰ τοῦ

τητα· Ἀγροίλαος **φαιδρῶ** τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετὰ τὸ πρόσωπον φαιδρὸν) Ξ. *ἠὺλίξεσθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις* Ξ. (πρβλ. *περπαιεῖτε μετὰ τὸ κεφάλι δρθιο*. κάθεται μετὰ τὰ χέρια *σταυρωμένα*).

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνηθέστατα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν

1) τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ· *ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους* (= ἕως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) Ὁμ. *ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίον κύκλος* (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. *τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει* (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἱ ἀντωνυμίαι αὐτός (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστος· *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. κατεκείμεν τὴν νύκτα ὅλην* Πλ. *μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀρθροῦν τὴν φωνὴν* Ξ. *αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἰέναι* (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κανεῖς) Ξ. *ἡ καταδίκη ἦν κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μναῖ Θ.*

Σημ. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν· π.χ. ὁ μέσος = ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος. ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ· *οὐδ' οἱ πάντες ἄνθρωποι δύναντ' ἂν διελθεῖν* (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. *ὥσπερ τὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον* (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενον) Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενὴς υἱός. πρβλ. *μὴν εἶδετε τὸ γιούλη μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου*;)·

κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν μία ιδιότης, ἢ ὅποια διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ιδιότητα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ· *τέμνει δξεῖ τῷ πελέκει* (= μετὰ τὸν πέλεκυν δξύν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἑνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστὴν ἥδη καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαστέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδές, τὸ ὅποῖον δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην· *τέμνει τῷ δξεῖ πελέκει* (= μετὰ τὸν δξύν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὸν ἀμβλύν).

Β'. ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΕΤΕΡΟΠΤΩΤΟΙ

✕ Εισαγωγή. Αί πτώσεις.

§ 28. Αί πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχήθεν ἦσαν ὀκτώ, ἤτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς, ἤτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

1) Ἡ ὀνομαστική εἶναι ἡ πῶσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; (=ποιός ;), ἡ πῶσις ἡ ὁποία δηλοῖ τὸν φορέα τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας, ἤτοι ἡ πῶσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πῶσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτῶτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ πῶσις τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν κ.τ.τ. *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγάς ἦν* Ξ. *ἤγειτο Ἄρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίων βασιλεὺς* Θ. (*Ὁμήρου*) *Ἰλιάς*, *Ὀδύσεια*. *ἱερὸς ὁ χῶρος* τῆς *Ἀρτέμιδος* Ξ.

Σημ. Πολλάκις συμβαίνει νὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς μίαν πρότασιν μία ὀνομαστική, ἡ ὁποία συντακτικῶς δὲν εὐρίσκεται εἰς καμίαν σχέσιν μὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως· *οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐπίσταιται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὥστε ὠφελεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι* ; Ξ. (πρβλ. *τότε ὁ ποντικὸς γίνηκεν ἢ καρδίᾳ του*. Ἀπὸ ἓνα παραμῦθι). Ἡ τοιαύτη ὀνομαστική λέγεται ψυχολογικὸν ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, διότι ἐκφράζει τὴν ἐννοίαν, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τὴν ὁποίαν οὖτος τὴν παρουσιάζει ἔτσι ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελῆ ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς φράσεως ἀδιαφορῶν διὰ τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν τῶν λέξεων.

2) Ἡ κλητική εἶναι ἡ πῶσις, κατὰ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα· *δεῦρο, ὦ Σώκρατες. ὦ ἥλιε καὶ γῆ*. (πρβλ. *ἔδῳ, Πέτρο· μὴ μὲ μαλώνης, Κίσαβε*).

Σημ. Πολλάκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς· *ὦ Ἀγασίας καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι* Ξ. ἢ *Πρόκνη, ἔκβαινε* (= ὦ Πρόκνη. πρβλ. *Γεῖά σας, χαρὰ σας, μάστοροι καὶ σεῖς οἱ μαθηταῖδες. ποῦ εἶστε οἱ Μποτσαραῖοι* ;)

3) Ἡ αἰτιατικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνα*; (*ποιόν;*) ἢ *πόσον*; ἤτοι ἡ πτώσις ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· προσέτι δὲ ἡ πτώσις ἡ ὁποία δηλοῖ ἔκτασιν τόπου ἢ χρόνου· *φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα*. Θ. *ἐνταῦθα ἔμεινε Κῦρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν* Ξ.

4) Ἡ καθαρὰ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *τίνοσ;* ἢ πτώσις ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς) τὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν περιλαμβάνεται κάτιτι, ἤτοι ἡ πτώσις, μὲ τὴν ὁποίαν ἐκφράζεται σχέσις κτήσεως ἢ ἐξαρτήσεως, τὸ ὅλον τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι κάτιτι, ἢ τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ ὁποίου ἐξαπλοῦται μία ἐνέργεια· *αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς· Συρακούσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ὤκισε* (=εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.) Θ. *σταγόνες ὕδατος. Ἐκτορος Ἀνδρομάχη—τῶν κηρίων ὅσοι ἔφαγον ἄφρονες ἐγένοντο* (= ἀπὸ τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετικὴ γενικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *πόθεν*; (*ἀπὸ τίνοσ;* ἐκ τίνοσ;), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τίς ἢ ἀφετηρία μιᾶς πράξεως· *Θέτις ἀνέδν πολιῆς ἀλδς* (=ἐκ τῆς θαλάσσης) Ἰλ. Α 359. *Ἦρη μειδήσασα παιδὸς ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον* (=παρὰ τοῦ παιδὸς) Ἰλ. Α 596. *ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα* (=ἀπὸ τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *εἰς τίνα*; *διὰ τίνα*; (*γιὰ ποιόν;*), ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει ἢ τὸ ὁποῖον ἐνδιαφέρει μία πρᾶξις ἢ ἐν πρᾶγμα· *ἡ μοῖρα δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ* (=εἰς τοὺς ἀνθρ.). *Ἐκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γενένηται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι* (=ὄχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κτλ.). *ἤλοι ταῖς θύραις* (=διὰ τὰς θύρας, ἤτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπικὴ δοτικὴ εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν *ποῦ*; ἢ *πότε*; ἤτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς ἢ μεταφορικῶς) τὸν

τόπον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συμβαίνει τι· Ἀχιλλεὺς εὗδε *μυχῶ κλισίης* (= ἐν τῷ μυχῶ) Ὀμ. *πατὴρ σὸς αὐτόθι μίμνει ἀγρῶ* (= ἐν τῷ ἀγρῶ) Ὀμ.—*τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ* ἐδήουν τὴν γῆν, *τῇ δ' ὑστερατά* πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον Θ.

8) Ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ εἶναι ἢ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν μὲ τίνα; μὲ τί; (μὲ ποιόν; πῶς;), ἥτοι ἢ πτώσις, ἢ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ὑποκειμενον κατὰ τινα ἐνέργειάν του (δοτικὴ τῆς συνοδείας) ἢ τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς ὄργανον αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως ὄργανικὴ δοτικὴ)· *ἐντεῦθεν Κύρος ἐξελαύνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι* (= μὲ τὸ στρατεύμα) Ξ. *Ναυσικᾶ ἴμασεν μάστιγι ἡμίονους* (= μὲ τὴν μάστιγα) Ὀμ.

Σημ. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ἢ ἀπώλεια μερικῶν ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀφ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πρβλ. *οἴκῳ* = δοτικὴ, *οἴκοι* τοπικὴ, *οἴκῳ* = οἴκοθεν, ἀφαιρετικὴ) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πρβλ. *Ἥρῃ ἐδέξατο χειρὶ κύπελλον*, ἔνθα ἡ λέξις *χειρὶ* ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς = εἰς τὸ χέρι τῆς, καὶ ὡς πτώσεως ὄργανικῆς = μὲ τὸ χέρι τῆς), ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσημῶν ἐμπροσθέντων (πρβλ. *λέγω τινί τι* καὶ *λέγω πρὸς τινά τι*).

α) Η ΓΕΝΙΚΗ ΜΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

§ 29. Ἡ γενικὴ συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἐτερόπτωτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῖ

1) ἐν διηρημένον ὄλον (γενικὴ διαιρετικὴ)· *ἀνὴρ τοῦ δήμου* Ὀμ. (πρβλ. *ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ*). *ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Σησίλλεως* (= ἀπὸ τοὺς στρ.) Ἡροδ. *ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν. τὸ ἥμισυ τοῦ στρατοῦ. μέσον ἡμέρας* Ξ. -

2) τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κάτιτι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ· *κόπη ἐλέφαντος* (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) Ὀμ. *ἄμαξα σίτου* (= φορτωμένη σιτάρι). *ἀγέλη βοῶν* (= κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) τὸν κτήτορα (γενικὴ κτητικὴ)· *Περικλέους οἶκος*. *Ἀριστομάχη Ἀριστοκλέους*. *ἱερὸς ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος* (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἄρτ.) Ξ. *οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεσσηκῶν ἴδιοι* Δημ.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συνήθη

εἶναι τὸ οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός).

4) τὸν δημιουργὸν τινός· νόμος **Σόλωνος**. ἔλκος ὕδρου (= ἀπὸ ὕδρου, ἦτοι ἀπὸ δάγκωμα ὕδρου) Ὅμ.

5) ἰδιότητα, ἐπὶ ὀνομάτων τὰ ὅποια σημαίνουν μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτόμενα μετ' ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν· **δύο ἡμερῶν** πλοῦς Δημ. **ὀκτώ σταδίων** τείχος Θ. **παῖς τριῶν ἐτῶν**. (πρβλ. **δέκα χρόνων** ἀγῶρι).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα· **δέκα μνῶν** χωρίον Ἰσαῖ. **ἱερά** (= θυσία) **τριῶν ταλάντων**. ἡ ἀνθρωπίνη σοφία **δλίγου** τινός ἀξία ἐστίν Ξ. **δόξα χρημάτων** οὐκ ὠνητὴ Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν· **δίκη κλοπῆς** (= διὰ κλοπῆν). **ὀργή τῶν πρακτομένων** Δημ. (πρβλ. ἡ **πίκρα τοῦ χωρισμοῦ**). οὐδείς ἐνοχος **λιποταξίου** οὐδὲ **δειλίας**.

Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὸ αἷτιος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινος).

8) τὸ ὑποκείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ὑποκειμενικῆ)· **Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων** Θ. (πρβλ. οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους. πρβλ. εἶναι **θέλημα Θεοῦ** = θέλει ὁ Θεός).

9) τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινός (γενικῆ ἀντικειμενικῆ)· νομεὺς **ἀγέλης** Ξ. (πρβλ. **νέμει ἀγέλην**). ἡ **τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια** (πρβλ. **ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων**). **Κρίτων ἦν Σωκράτους** ὁμιλητῆς Ξ. (πρβλ. **ὠμίλει Σωκράτει**). **Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν**. Ξ. (πρβλ. **ἤκουσε καὶ ταῦτα**).

§ 30. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντασσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ ὅσα ἔχουν ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

I. συντάσσονται μετὰ καθαρᾶς γενικῆς (§ 28, 4) τὰ ἐπίθετα

α) τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά· **ἐπιμελής, ἀμελής**, **ὀλιγωρός** τινός.

β) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά· **μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσμων** τινός.

γ) τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά· ἔμπειρος, ἄπειρος, τράβων, ἀήθης τινός Πλ.

δ) τὰ μετοχής ἢ πλησμονῆς σημαντικά· μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης τινός.

ε) τὰ φειδους ἢ ἀφειδίας σημαντικά· φειδωλός, ἀφειδής τινος.

ς) τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν· κύριος, ἐγκρατής, ἀκράτωρ, ὑπήκοός τινος.

Σημ. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπιθετὰ συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητὰς) καὶ μετοχαὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς· οἰωνῶν σάφα εἰδώς Ὀδυσσ. α, 202. διδασκόμενος πολέμοιο Ἰλ. Π, 811 (πρβλ. ἔμπειρός τινος).

II. συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 28,5) τὰ ἐπιθετὰ

α) τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά· μόνος (=ἀποκεχωρισμένος), ἔρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός τινος.

β) τὰ στερήσεως σημαντικά· ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὄρφανός τινος.

γ) τὰ διαφορᾶς σημαντικά· διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτρίος τινός· ἄλλα τῶν δικαίων (=διαφορετικά ἀπὸ τὰ δ.) Ξ.

δ) τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν ἔννοιαν συγκρίσεως (γενικῆ συγκριτικῆ)· ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστὶν (=ἀπὸ τὸν λόγον) Ξ. ναυμαχία αὕτη μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται Θ.—πρότερος, ὕστερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος· Ἐπύραξα προτέρα Κύρου εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημ. Ὅτι ἡ γενικῆ, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπιθετὰ, εἶναι ἀφαιρετικῆ (§ 28,5), ἥτοι πῶσις ἥτις δηλοῖ τὸ πῶθεν ὀρμάται τι, δεικνύει σαφῶς ἢ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὅποιαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν· ἐλεύθερος ἀπὸ βάσανα. ὄρφανός ἀπὸ πατέρα. διαφορετικός ἀπὸ σένα. ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦλον.

Ἰδιαιτέραι παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 31. α) Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται πρῶ-

τος ὄρος τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνο δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται δεύτερος ὄρος τῆς συγκρίσεως· ὁ *"Ὀλυμπος ὑψηλότερος τῆς "Ὀσσης ἐστίν.* (*"Ὀλυμπος* α' ὄρος τῆς συγκρίσεως, *"Ὀσσα* β' ὄρος τῆς συγκρίσεως).

2) Ὁ α' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὄχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἷονδήποτε ἄλλον ὄρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύοντα· *τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.*

3) Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως

α) ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντιοὐσιαστικοῦ λαμβανομένη (πρβλ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου *ἢ* (= παρὰ) καὶ ὁμοιοπτῶτως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως· *σιγή ποτ' ἐστίν αἰρετωτέρα λόγου* (= ἀπὸ τὸν λόγον). *προσήκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν* (= ἢ ἐτέροις, παρὰ εἰς ἄλλους) Θ. *τὸ φυλάξασθαι τὰ γαθὰ χαλεπώτερον τοῦ κησασθαι* ἐστίν Δημ. — *Παρούσατις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν Ἀργαξέροξην* Ξ. *οἱ Πέρσαι Κῦρω μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ* Ξ.

β) ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικὸν, ἀλλὰ κάποια ἄλλη λέξις ἢ φράσις, ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ *ἢ* καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως· *καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε.* *Σωκράτης παίζων οὐδὲν ἤτιον ἢ σπουδάξων* ἐλυσσιτέλει τοῖς συνδιατρούβουσι Ξ.

Σημ. Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντὶ ἢ πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς, (ὅπως συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσάν)· *μείζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω* (= ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. *μηδὲν περὶ πλείονος ποιοῦ πρὸ τοῦ δικαίου* (= ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον, ἀπὸ τὸ δίκαιον) Πλ. *ἤλιον ἐκλείψεις πυκνότεραι παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρὶν χρόνου μνημονευόμενα* ξυνέβησαν Θ.

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξὺ τῶν συγκρινομένων, ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ *ἢ* κατὰ μετὰ αἰτιατικῆς, ἢ διὰ τοῦ *ἢ* ὥστε, ἢ ὥς μετὰ ἀπαρεμφάτου· *Ἄγις*

ἔτιυχε σεμνοτιέρας ἢ κατ' ἄνθρωπον ταφῆς Ξ. φοβοῦμαι μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρειν δύνασθαι κακὸν τῇ πόλει συμβῆ Ξ.

§ 32. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλακίς παραλείπεται ὡς ἔννοούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς· τὰ τῶν ἀγρίων ὄνων κρέα ἦν παραπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερά δὲ (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἦιτων τῶν ἐναντίων ἐστίν (= ἦιτων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (πρβλ. ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο = ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σημ. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτελοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθότος κ.τ.τ., αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ τὸ ἢ καὶ ὀλόκληρον πρότασιν· ἢ Κακία ἐφαίνετο λευκοτέρα καὶ ἐρυθροτέρα τοῦ ὄντος (= ἢ ὄντως ἦν = ἀπὸ ὅ, τι πράγματι ἦτο) Ξ. ἐγένετο κρεῖσσον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου (= ἢ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) Θ.

§ 33 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινήν ἰδιότητα τῶν καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην εἰς ἀνώτερον βαθμόν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ὑπεροχῆς. (Οὕτω εἰς τὰ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλακίς γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινὰ ἰδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν, ἢ συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἡ ὑπάρχουσα μεταξὺ αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σύγκρισις ἀντιθέσεως· Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσὶ περὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς περὶ ἐκείνους (= ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κακοὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀγαθοί, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. ἴθι, γέρον, μή μ' ἐρέθιζε, σαώτερος ὡς κενέηαι (= γιὰ νὰ ἀπέλθης σώος καὶ ὄχι βεβλαμμένος, ὅπως θὰ συμβῆ, ἐάν μένης καὶ μ' ἐρεθίζης) Ἰλ. Α. 32. φθονέεσθαι κρέσσον ἐστίν ἢ οἰκτιρεσθαι (= εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεὶς εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἴκτου δυστυχῶν, ἦτοι μεταξὺ τῶν

δύο κακῶν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτίρεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι) Ἑρῶδ. 3. 52.

Σημ. α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπίθετα κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφοτέρω εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν *στρατηγοὶ πλείονες ἢ βελτίονες* (= μᾶλλον πολλοὶ παρά καλοὶ, ἤτοι πολλοί, ὅχι ὅμως καὶ καλοὶ). Ἄρφ. *ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα* (= ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι σοφῶς) Ἑρῶδ.

Σημ. β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλακίς τὸ συγκριτικὸν ἴσодυναμεῖ μὲ τὸ θετικόν, καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου πῶς (= κάπως, ὀλιγόν) *οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ νεώτεροι* (= οἱ πρεσβῦται καὶ οἱ νέοι) Ἰσοκρ. *μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις;* (= νέον τι) Πλ. *Κῦρος ἦν ἴσως πολυλογώτερος* (= πολυλόγος πῶς) Ξ. *τὸ στρατενμα ἀτακτότερον ἐχώρει* (= ἀτάκτως πῶς, οὐχὶ ὄλως εὐτάκτως) Θ. (πρβλ. *τὸ μεγαλύτερον τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερον* = τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό. *ὁ ἄρρωστος σήμερον εἶναι καλύτερα* = κάπως καλά, ὅχι τόσοσ ἀσχημα ὅσον χθές).

§ 34. β) Τὸ ὑπερθετικόν. 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικὸν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρίᾳ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς πολλὰ ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (*Ἀριαξέροξης ἦν πρεσβύτερος Κύρου. χρυσὸς δὲ κρείσσων μυρίων λόγων βροτοῖς*). διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλὰ νοούμενα ἓν ἕκαστον χωριστά. *Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν ἔσεσθαι τῶν προγεγεννημένων* (= ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγεννημένων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ ἢ ὁποῖα συνάπτεται μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως καταντᾷ αὕτη νὰ εἶναι γενικὴ διαιρετικὴ (§ 29, 1), ἐφόσον τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ συγκρινόμενον εἶναι ἓν ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται. *Ἀθηναίων σοφώτατος Σωκράτης ἦν* (= ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων,

εις τούς οποίους περιλαμβάνετο και αυτός). πρβλ. *Κῦρος ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ἦν ἰππεύς* Ξ.

Σημ. Οὗτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικοῦ ἢ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ μετὰ τῆς γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ μιᾶς ἰδιότητος ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικά σημεῖα· *σοφώτερος ἔμαυτοῦ ἐγενόμην* (=παρ' ὅ,τι ἤμουν πρὶν καθ' ὄλον τὸν βίον μου). *τότε σοφώτατος σαυτοῦ ἦσθα* (=σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλην περίοδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι μία ἰδιότης ὑπάρχει εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πράγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμόν· *φῦναι ὁ Κῦρος λέγεται κάλλιστος*.

Σημ. Τοῦ ὑπερθετικοῦ ἡ ἔννοια πολλακίς ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων λέξεων, ὡς μάλιστα, ὅτι, ὡς, ἦ, οἶος, ὡς οἶόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ· *ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναῖοι τὸν σίδηρον κατέθεντο* (=πρῶτοι πρῶτοι οἱ Ἀθην.) Θ. (πρβλ. *τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μέγιστοις μέγιστον εἶναι* Πλ.). *οὐ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι* Πλ. (πρβλ. ὁ προστυχώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου). ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι Ξ. ἀποκρίνει ὡς οἶόν τε διὰ βραχυτάτων Πλ.

Ὅμοιος καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ θετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου· *κακῶν κάκιστε*.

β) Η ΔΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

§ 35. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικά παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· *ἢ τοῦ θεοῦ δόσις ὑμῖν* Πλ. (πρβλ. *ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός*). *οὐδεμία εὔνοια ἐμοὶ παρ' αὐτῶν* Ξ. (πρβλ. *οὐκ εὔνοι ἐμοὶ εἰσιν*).

(2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλά.

α) Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς (§ 28, 6) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα τὰ ὅποια σημαίνουν ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἔχθραν, εὐπειθειαν ἢ ὑποταγήν, τὸ ἀρμόζον ἢ τὸ πρέπον καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων· *ὠφέλιμος, βλαβερός τινι, φίλος, ἐχθρός, πολέμιος, ἐναντίος τινί, εὐπειθής, ὑπήκοός τινι, ἀρμό-*

διος, προεπώδης, απρεπής **τινι**· τύραννος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος Δημ.

Σημ. Τὰ ἐπιθέτα φίλος, ἐχθρὸς, πολέμιος κ.τ.τ. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἴδια ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά· οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμιοι τῆς πόλεως (§ 29,3).

(β') Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς (§ 28,8) συντάσσονται τὰ ἐπιθέτα, τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκολουθίαν ἢ διαδοχὴν, προσέγγισιν ἢ μείξιν, καὶ πολλὰ ἐπιθέτα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἢ **σύν**· ὁ αὐτός **τινι**, ὁμοίος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερέης **τινι**, ἴσος, ἄνισος, ἰσόροπος, σύμφωνος, συνωδός, ὁμόγλωσσός **τινι**, ἀκόλουθος, διάδοχος **τινι**, πλησίος, γείτων, ὁμορος, συμμελής, ἄμεικτός **τινι**, συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἐνοχός **τινι**· οἱ πονηροὶ ἀλλήλοις ὅμοιοι Πλ. αἰδῶς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημ. 1. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων τὰ ὅποια σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα πολλάκις ἢ δοτικῆ λαμβάνεται βραχυλογικῶς· κόμαι Χαρίτεσσιν ὁμοῖαι (= κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) °Ομ. Πρβλ. § 32.

Σημ. 2. Ἡ μετὰ ἐπιθέτων συναπτομένη δοτικὴ σημαίνει ἐνίοτε ἀναφοράν, ἦτοι τὸ κατὰ τι· φιλοπροσήγορος τῷ τρόπῳ. ἐρωμενέστατοι ταῖς ψυχαῖς.

γ) Η ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ ΜΕΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΘΕΤΩΝ

§ 36. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφοράν· τυφλὸς τὰ τ' ὄντα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα· εἰ Σοφ.

Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὖρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμόν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα· ἀφικνοῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὖρος τεττάρων πλῆθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ὤκειτο, Θάψακος ὄνομα.

δ) ΑΙ ΠΛΑΓΙΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ ΜΕΤ' ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ
ΚΑΙ ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΩΝ

§ 37) α' Γενική. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς

(α) ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά· ἐνταῦθα τῆς

ἡπείρου Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ. πρῶτῃ τῆς ἡμέρας Ἑρῶδ. τηγικαῦτα τοῦ θέρους Ἄρφ. τρεῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιούτων ἄδην εἶχομεν (= μέχρι χορτασμοῦ, ἥτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοιαῦτα) Πλ. (Γενικὴ καθάρᾳ τοῦ ὄλου· πρβλ. § 29, I).

β) ἐπιρρήματα τροπικά, οἶον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω), εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οἶον· ἔξω, ἐκτός, πόρρω, πρόσω, κρύφα, λάθρα (τινός)· βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (= ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. (πρβλ. πῶς εἶναι ἀπὸ υγείαν); Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κεῖται (= ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικὴ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς· πρβλ. § 28, 5 καὶ 30, II).

Σημ. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐκατέρωθεν, μεταξὺ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀξίως λόγου (πρβλ. ἄξιος λόγου)· οὐκ ἀπειρώς αὐτοῦ ἔχω (πρβλ. ἀπειρός τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ), ἢ ὁποῖα δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν ἀναφώνησιν· φεῦ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαῖ κακῶν! οἶμοι τέκνων! Εὐρ.)

§ 38. β' Δοτικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς (ὀργανικῆς, § 28, 8) συνήθη εἶναι τὸ ἅμα (= σύν, συγχρόνως μέ), ὁμοῦ (= μαζί μέ), καὶ τινὰ παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχροῦ ἐστι (= ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακά)· Πλ. ὁμοῦ τῷ πληῷ Ξ. ὁμοίως ἐκείνω· (πρβλ. ὁμοίως τινι)· συμφερόντως τοῖς φίλοις· (πρβλ. συμφέρι τοῖς φίλοις) Ξ. ἐπομένως τῷ νόμῳ· (πρβλ. ἔπομαί τινι) Πλ.

§ 39. γ' Αἰτιατικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ νῆ ἢ ναί μὰ (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ μὰ ἢ οὐ μὰ (ἐπὶ ἀρνήσεως)· νῆ Δία ἢ ναί μὰ Δία· μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία· (πρβλ. μὰ τὴν Παναγίαν).

Σημ. Ἡ παρὰ τὸ νῆ ἢ μὰ αἰτιατικὴ ἐξηγεῖται ὡς προελθοῦσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως ὀμνυμι (= ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα) νῆ Δία (= νῆ, ὀμνυμι τὸν Δία). Ἰδὲ Ἰλιάδ. Ψ 585. Ξεν. Κύρ. Ἄν. 6, 6, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ΄
ΑΙ ΑΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 40. Αἱ ἀντωνυμίαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς μίαν πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 21 κ. ἐ., § 29) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 24 κ. ἐ.).

§ 41. α) Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ ἡ ἀντωνυμία αὐτός.

1) Τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὴ ὑπάρχουσα ἐνικὴ ὀνομαστικὴ καὶ ἡ σπανία πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (σφεῖς) ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὄδε, οὗτος, ἐκεῖνος ἢ ὑπὸ τῆς (ὀριστικῆς ἀντωνυμίας) αὐτός ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρόσωπον "Ἐκτορος ἦδε γυνή (ἐστὶ) "Ομ. οὔτε ἡμεῖς ἐκείνου ἔτι στρατιῶται, οὔτε ἐκεῖνος ἔτι ἡμῖν μισθοδότης Ξ. αὐτὸς ἔφα (= ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδή, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἤτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν πλαγίων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί, σοῦ, σοί κλπ.) χρῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχη ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή· (πρβλ. § 17). "Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοι κλπ.)· ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ· ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοὶ ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν Ξ. (πρβλ. ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημ. Οἱ ὀρθοτονούμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων· παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σὲ κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἀλλά: πρὸς ἐμέ καὶ πρὸς με).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιαί πτώσεις τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἱ,

σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντί τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως. (Ἴδὲ κατωτέρω § 42, 2, β')· Ἔλεξαν ὅτι πέμψειε **σφᾶς** ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς (= σφᾶς αὐτοὺς — αὐτοὺς) Ξ. Γενικῶς δὲ ἀντί τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλάγιοι πτώσεις τῆς αὐτότος, ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ὅταν ὑπάρχη ἐμφασίς· *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίαυς δαρεικοὺς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τοῦ δίδει) Ξ. *Τὰ Κύρου οὕτως ἔχει πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκεῖνον* Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία αὐτότος

α) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτική, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικὴ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ· *αὐτότος Μένων ἐβούλετο εἶναι παρὰ Ἀργαίων* Ξ. (πρβλ. § 27, 2).

β) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δήλωσιν ταυτότητος· *τὴν Ἀττικὴν ἀνθρώποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ* (= οἱ ἴδιοι, καὶ ὄχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ) ὡς ὀριστικὴ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων· *καὶ αὐτότος πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι* (= καὶ ἐγὼ αὐτός) Θ. *σοφοῖς ὁμιλῶν καὶ αὐτότος ἐκβήσει σοφός* (= καὶ σὺ αὐτός, καὶ σὺ ὁ ἴδιος). *ἔδοξε δὲ χοῖναι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θῆαν τάνδροσ καὶ ἡμᾶς συμπαλαβεῖν* (= ἡμᾶς τε αὐτοὺς = καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι) Πλ.

δ) κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ὀνομάτων, οἷα τὰ ὀνόματα στρατηγός, πρεσβευτῆς κτλ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξαίρη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ κύριον καὶ σπουδαιότατον· *Κορινθίων στρατηγός ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτός* (= πρῶτος στρατηγός μετέσπαρας ἄλλους συστρατήγους) Θ.

§ 42. β) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι. Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμῖαι

1) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου. πρβλ. *ἐπελαθόμεν ἔμαυτοῦ* (= ἐλησμόνησα τὸν ἑαυτόν μου) Πλ. *γνώθι σαυτὸν* (= τὸν ἑαυτόν σου). *ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ* (= γιὰ τὸν ἑαυτόν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιούνται

α) ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀντὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό. ("Ἀμεσος ἢ εὐθεῖα ἀντανάκλασις) (ἐγὼ) *ἐπελαθόμεν ἔμαυτοῦ* Πλ. (ὕμεῖς) *βλάψετε ὑμᾶς αὐτούς* Πλ. *ὁ σοφὸς ἐν ἑαυτῷ περιφέρει τὴν οὐσίαν*.

Σημ. Συνήθως ὅμως (κατὰ τὸ δοκεῖ μοι ἢ ἐμοὶ δοκεῖ) λέγεται *δοκῶ μοι καὶ ἐμοὶ ἢ ἔμοιγε δοκῶ* ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ *δοκῶ ἑμαυτῷ*.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως *τὸν κωμάρχην ὄχγετο ἄγον Ξενοφῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ οἰκέτας* (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β) κατὰ τὸ γ' ἴδια πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφατικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνόμενον δι' αὐτῶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως. ("Ἐμμεσος ἢ πλαγία ἀντανάκλασις) *οἱ Κλαζομένοι τὴν Πολίχναν ἐτείχιζον, εἴ τι δέοι σφίσιν αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν Θ. ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις ἑαυτὸν ἀκριβῶς ὄραν Ξ. πολλοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη βασιλεῖ ἀφεῖναι τοὺς ἐφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους Ξ.*

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανάκλασεως χρησιμοποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου κατὰ τὰς εὐχρήστους πτώσεις αὐτῆς (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς, § 41,3), συνηθέστερον δὲ αἱ πλάγαι πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας αὐτός, ὅταν ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως *λέγεται Ἀπόλλων ἐκδεῖραι Μαρσύαν νικῆσας ἐρίζοντά οἱ περὶ σοφίας* (= αὐτῷ) Ξ. *οἱ*

φυγάδες ἐδέοντο Κερκυραίων σφᾶς κατάγειν (= αὐτούς) Θ. — λέγεται δεηθῆναι ἢ *Κίλισσα Κύρου ἐπιδειξάει τὸ στράτευμα αὐτῆ* Ξ.

Σημ. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου· *δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι ἑαυτοῦς* (= ἡμᾶς αὐτοῦς) Πλ. (ὁ με εἶς) *ἀποφαίνετε οικαιοτάτους ἑαυτοῦς* (= ὑμᾶς αὐτοῦς) Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προῆλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, τὸν ἑαυτὸν μου, τὸν ἑαυτὸν σου, τὸν ἑαυτὸν του κλπ.

§ 43. γ) **Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.** Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι (ἀ λ λ ἡ λ ω ν, ἀ λ λ ἡ λ ο υ ς κλπ.) ἐκφέρονται πάντοτε (ὅπως καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι) ἄνευ ἄρθρου· *ἀγαπᾶτε ἀλλήλους* (= ὁ ἕνας τὸν ἄλλον). *βασιλεία καὶ τυραννὶς διαφέρουσιν ἀλλήλων.*

Σημ. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν)· *διαλύσατε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοῦς ἔχθρας* (= τὰς πρὸς ἀλλήλους) Ἰσοκρ.. *ἀπίστως ἔχουσι πρὸς ἑαυτοῦς οἱ Ἕλληνες* (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

§ 44. δ) **Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.** Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ· ὁ ἐμὸς φίλος — ἐμὸς φίλος. οἱ ὑμέτεροι στρατιῶται — ὑμέτεροι στρατιῶται κλπ. (πρβλ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος — ἰδικὸς μου φίλος κλπ.).

2) χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μοῦ, σοῦ, ἡμῶν, κλπ. § 29, 3), ὅταν ἡ σχέσις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως, ἢ δὲν ὑπάρχη μὲν ἔμφασις, ὑπάρχη ὅμως ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὅποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας· *ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος* (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), *ὁ σὸς φίλος* (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), *ὁ ἡμέτερος πατήρ* (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ) κλπ. — (ἐ γ ὼ) *στέργω τὸν ἐμὸν φίλον* (= τὸν φίλον μου), (ὁ με εἶς) *στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον* (= τὸν φίλον σας) κλπ.

Σημ. 1. Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐ ὀ ς, -ή, -όν, (πρβλ. ἐ μ ὀ ς, -ή, -όν κλπ), εἶναι ὄλος

ἄχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτοῦ, αὐτῆς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος ἢ ἐκεῖνος· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ (= ὁ φίλος του)—ὁ τούτου φίλος (= ὁ ἰδικός του φίλος).

Ὅμοίως ἢ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἢ γενικῆ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκεῖνων)· ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των)—ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικός των φίλος) κλπ.

Σημ. 2. Ὄταν ὑπάρχη ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σός, ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκεῖνου, ἢ γενικῆ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἢ μέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκεῖνων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἢ μέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἢ γενικῆ ἑαυτῶν (πρβλ. § 22, Σημ.). (ἐγὼ) στέργω τὸν ἑμαντοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεῖς) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). οὗτοι στέργουσι τοὺς ἑαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

§ 45. ε) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅδε, οὗτος, ἐκεῖνος

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δείξεως, (ἦτοι ὅταν κανεὶς τὰς χρησιμοποιῆ δεικνύων συγχρόνως μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ τὸ βλέμμα)

α) τῆς ὅδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στήν ἢ σχέσιν πρὸς αὐτόν· Πλάτων ὅδε (= ἐτοῦτος ἐδῶ ὁ Πλ.). ἡδε ἢ ἡμέρα (= ἐτούτη, ἦτοι ἢ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Οὕτω πολλάκις ἢ ὅδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμός μετὰ δείξεως· ξυνηγετῆς τῆδε ἀδελφῆ (= ξὺν ἐμοὶ τῇ σῆ ἀδελφῆ) Σοφ. σκήπτρω τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς (= ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β) τῆς οὗτος (= ἐτοῦτος, αὐτός) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὁμως ὡς εὐρισκόμενα

εις στενωτέραν σχέσιν με τὸν ἀκούοντα· *οὗτοι μὲν, ᾧ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει* (= αὐτοί, οἱ συστρατιῶται σοῦ) Ξ.

Οὕτω ἡ οὐτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ τῆς σὺ μετὰ δείξεως· *οὗτος, τί ποιεῖς;* (= ἔ! σὺ αὐτοῦ) Ἀρφ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρήσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκομένων τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *νῆες ἐκεῖναι* (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. *ἐκεῖνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη* Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, (ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύη τι, τὸ ὅποιον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ), ἡ μὲν οὐτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὅδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα· *ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε* (= αὐτὰ λὲς ἐσύ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὐτος ἢ τῆς ὅδε· *Χειρσοφος μὲν ἀνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκεῖνω* (= οἱ σὺν τούτῳ, ἢ οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. *ἐκεῖνο κερδαίνειν ἠγεῖται, τὴν ἡδονὴν* Πλ. (§ 21, 2).

§ 46. Αἱ ἀντωνυμῖαι τοιόσδε, τοσόσδε (καὶ τηλικόσδε) διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπὸ τὰς ταυτοσήμους ἀντωνυμίας τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικοῦτος) ὅ,τι διαφέρει ἡ ὅδε ἀπὸ τὴν οὐτος· ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρῦδον *τοιαῦτα τοιάδε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε* Ξ. (πρβλ. ἀκούσας ταῦτα τάδε εἶπε).

§ 47. Πολλάκις γίνεται χρήσις τῆς ἀντωνυμίας οὐτος (ἢ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθέν· ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, *οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἴτιος* Δημ. (πρβλ. τῆς θάλασσης τὰ κύματα, αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας οὐτος καὶ ὁ σύνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὁποῖος ἐξαιρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον· *ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πράττειν* (= καὶ μάλιστα πονηρῶν) Κ. *ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους με-*

γαλοπρεπῶς Ξ. (πρβλ. λίγοι μοῦ 'φυγαν, κι' ἐκεῖνοι λαβωμένοι).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἐξαιρεμένη μία ῥηματικὴ ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα· *Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀραίου ὧν τοῦ Μένωνος ξένου* (= καὶ δὲν τὸν ἐζήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. *οὐ ταῦτὰ ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων* (= καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

ς) Αἰ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 48. 1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς σημαίνει ὅ, τι ἡ ἀντωνυμία ποιός εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (δ-πως καὶ ἡ ποιός) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς· *τίς ἀγορεύειν βούλεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν;* Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποῖος σημαίνει ποιῶς λογῆς; τί λογῆς; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις περὶ τοῦ ποιοῦ ἐνὸς προσώπου ἢ ἐνὸς πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν· *ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;* Ὅμ. (πρβλ. οὐδεὶς ἠρώτα ποῖα τις εἶη ἢ Γοργίου τέχνη ἀλλὰ τίς; Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποῖος ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς· *ποῖους λόγους οὐκ ἀνηλώσαμεν;* (= τίνας λόγους) Ἰσοκρ.

Σημ. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποῖος (ποιός;) ἐπεκράτησε, ἢ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί· πρβλ. τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ σπῆτι; τί τρώγει;).

§ 49. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτὲ (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄραγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποῖος καὶ πόσος ἢ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ ἔκπληξις αὐτοῦ περὶ τούτου· *τί ποτε σύ, ὦ παῖ, τῷ Σάκῃ οὕτω πολεμεῖς;* (= γιατί ἄραγε, γιατί τάχα) Ξ. *τίσι ποτὲ λόγοις ἐπεισαν Ἀθηναίους;* (= μὲ ποιούς ἄραγε λόγους). *ποίου τινὸς γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης;*

(=σάν από τι λογιῆς σόϊ) Ξ. *πόσαι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῆ πόλει*; (=σάν πόσες, πόσες περίπου) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικά ἀντωνυμῖαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς· *Ἀγγελίαν φέρω χαλεπήν. Τίνα ταύτην*; (=τίς ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις;) Πλ.

§ 50. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο ἐρωτηματικά ἀντωνυμῖαι ἀσυνδέτως· *τίνας οὖν ὑπὸ τίνων εὔροισιν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων*; Ξ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου· *πότε ἂ χορὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται*; Δημ.

Σημ. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικά ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἐνν. γίνεταί=γιά ποιὸν λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐνν. γένηται =μὲ ποιὸν σκοπὸν;)· *ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῶ προσθήσετε; ὅτι τί*; — *ἵνα τί ταῦτα λέγεις*; Πλ. *ὡς τί δὴ φεύγεις* Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν· *τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνι*; Πλ.

ζ) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμῖαι.

§ 51. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (=ἕνας, κάποιος, κανεὶς) εἴτε ὡς οὐσιαστικὸν εἴτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις· *ἴτω τις ἐφ' ὕδωρ* (=ἄς πάῃ ἕνας ἢ κάποιος) Ξ. *ποῖ τις φύγη*; (=ποῦ νὰ... κανεὶς) Σοφ. *καὶ τις θεὸς ἠγεμόνευεν* (=κάποιος θεός) Ὅμ.

Εἰς ἀποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τίς λαμβάνεται κανονικῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδεὶς (=κανεὶς, κανεὶς δὲν—ἐάν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεὶς (=κανεὶς, κανεὶς νὰ μὴ—ἐάν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας)· *οὐδεὶς ἦλθεν* Ξ. *οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν* (=κανεὶς τίποτε) Ξ. — *μηδεὶς ἰδέτω* (=κανεὶς νὰ μὴν ἰδῆ) Ξ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα* Δημ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τις, τί

α) λαμβάνεται καί ὡς κατηγορούμενον, καί τότε σημαίνει κάποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι ἤχεις τις εἶναι. (πρβλ. θαρρεῖ πῶς κάτι εἶναι κι' αὐτός).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τί καί εἰς τὰς φράσεις λέγειν τι, ποιεῖν τι, κλπ. ἄρ' οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες; (= κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β) συνάπτεται καί μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων, καί ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν. (= κάποιος ἀρκετά, πολύ, ἐξαιρετικά... ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν...)
δεινή τις δύναμις (= κάποια πολὺ ἰσχυρά...)
 Ξ. **ὀλίγοι τινὲς** (= κάποιοι ἀρκετὰ ὀλίγοι)
 Θ. **ὄσος τις χρυσός** (= πόσον πολὺς χρυσός)
 Ὅμ. **ἡμέρας ἑβδομήκοντά τινας** (= κάπου ἑβδ., καμιά ἑβδομητηναρῖα)
 Θ. **διαφερόντως τι ἀδικούμεθα** (= κάπως ὑπερβολικὰ) Θ.

Σημ. Ἡ ἀντωνυμία τις (ὅπως καί ἡ κανεῖς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἕκαστος, ὁ καθένας· **τοῦτο τις ἴστω** (= ἄς ξέρη καθένας) Σοφ. (πρβλ. εὐκόλα μπαινὲ κανεῖς στὴ φυλακὴ, μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπὶ τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νὰ συνάπτεται μετὰ τῆς ἀόριστου τις καί τὸ ἐπίθετον πᾶς ἢ ἡ ἀντωνυμία ἕκαστος· **πᾶς τις Ἡρόδ.** **ἐκαστός τις** Ξ.

Ἡ φράσις ἢ τις ἢ οὐδεῖς = σχεδὸν κανεῖς ἢ δὲ φράσις ἢ τι ἢ οὐδὲν = σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἄλλος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολλάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσις τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος. Δύναται δὲ νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τότε τὸ ἄλλος διὰ τοῦ ἐξ ἄλλου, ἐκτὸς τούτου, προσέτι, κ.τ.τ. αὐτὸς Ὀδυσσεὺς **τέρπετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες** (= καθὼς καί οἱ Φ. ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος) Ὅμ. **ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης ἀργίας** (= καί ἐκτὸς τούτου καί ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμίαι ἕκαστος, ἐκάτερος, ἕτερος, οὐδέτερος (μηδέτερος), πρότερος, οὐδεῖς, (μηδεῖς) λαμβάνονται καί εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ὁμάδων τινῶν (οἶον ἔθνων, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμά-

των κ.τ.τ.)· πόλεις τάσδε ἐκάτεροι ξυμμάχους εἶχον· (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ Πελοποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει τοῦτον τί ποτε καὶ καλέσαι χροῖ; (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρχικοῖς) Ξ.

η) Αἱ ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι.

§ 52. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν ὄς (ἦ, ὄ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι οἶος, ὅσος, ἡλικὸς ἀναφέρονται εἰς ἓν ὄρισμένον πρόσωπον ἢ πράγμα, ἡ δὲ ὅστις καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀναφορικὰ ἀντωνυμίαι (ὁ πότερος, ὁ ποῖος, ὁ πόσος, ὁ πηλίκος, ὁ ποδαπός) ἀναφέρονται εἰς κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον· Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὄς τὰ πάνθ' ὄρα — μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει (= πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις).

Σημ. α) Οὐχ ἦττον λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ ὄστις ἀντὶ τῆς ὄς καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτον βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἐστίν, ἰδρύσαντο Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν ἡ ὄστις ἀντὶ τῆς ὄς.

Σημ. β) Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἔνθα, ἦ, ὄπου, ὅθεν, οἶ) ἀντὶ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὄς μετὰ τινος προθέσεως· ἦλασεν εἰς Ταροῦς, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἐνθα ἦν τὰ Συενείους βασιλεία (= ἐν ἦ) Ξ. δῶμα Πελοπιδῶν τόδε, ὅθεν σε ἦνεγκα (= ἐξ οὗ) Σόφ. ἐκ Δακεδαίμονος, οἵπερ πλειστάκις ἀφῖξαι (= εἰς ἦνπερ) Πλ.

Καὶ ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὕτη σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρημάτος ὄπου, καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὄπου (ὁ ποῦ, ποῦ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν (ὄς, ὄστις), ὁ ὁποῖος· τὸν δρόμος· ὄπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίνω (= τὸν ὁποῖον). νὰ βγοῦν τὰ κλεφτοκάρβα, ποῦ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα (= τὰ ὁποῖα).

Σημ. γ) Λέγεται πολλάκις ἀναλυτικώτερα καὶ περιγραφικώτερα ἔστιν ὄς ἢ ἔστιν ὄστις (= ἔστι τις ὄς ἢ ἔστι τις ὄστις) ἀντὶ τῆς ἀπλῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας τίς· ἔστι δ' ὄστις καὶ κατελήθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἔιλη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὕτη καὶ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς· εἰσὶν οἱ ἢ ἔστιν οἱ (= ἔνιοι), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὓς (= ἐνίοις)· ἔστιν ὧν καὶ κριτὴν καθήμενον ἔπαιον Ξ. ἔστιν οἷ καὶ Ξενοφῶντα προυβάλλοντο προεβευτήν Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλον ἔθνων (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. (Ὁμοίως

παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια, ἐκ τοῦ ἔνι = ἔστι καὶ τοῦ οἶ, αἶ, ἄ. Πρβλ. καὶ τὸ ἐπίρρημα ἐνίοτε = ἐνι ὅτε, ἦτοι ἔστιν ὅτε).

Ὅμοιος δὲ ἀντὶ τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλύτερας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὅστις οὐ (= πᾶς τις) οὐδενὶ *δτω οὐκ ἀπεκρίνετο* (=παντὶ ἀπ.) Πλ.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἶος (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις οἶός εἰμι ἢ οἶός τέ εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις οἶός εἰμι σημαίνει εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ (νά), εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος (νά) Ἄγησίλαος ἦκιστα ἦν οἶος μεγαληγορεῖν Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκει καὶ οἶος ἦν ἐπεξιέναι Λεωκράτει Δημ.

Ἡ δὲ φράσις οἶός τέ εἰμι (ἢ οἶός τ' εἰμι) σημαίνει εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμαι Ἄλκιβιάδης οἶός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἶόν τέ ἔστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατόν νά).

3) α) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἶος, ὅσος, ἡλίκος πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς οἶα ποιεῖς, ὃ ἔταῖρε! (= τί πράγματα εἶναι αὐτὰ ποῦ) Πλ. ὄσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν! (= πόσον μεγάλην) Ἄρφ.

β) Αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὁπηλίκος πολλάκις λαμβάνονται ἀντὶ τῶν ἀντιστοιχῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος) καὶ δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλαγία ἐρώτησις ἄλλὰ τίς γὰρ εἶ; Ὅστις; πολίτης χρηστός. (= Ἐρωτᾷς ὅστις εἰμί; ποῖος εἶμαι;) Ἄρφ. Οὔτος, τί ποιεῖς; Ὅ, τι ποιῶ; (= Ἐρωτᾷς ὅτι ποιῶ; = Τί κάνω;) Ἄρφ.

4) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τὴν σύστοιχον αὐτῶν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἔξωθεν, ἦτοι ἢ ὅς ἀναφέρεται εἰς τὴν οὔτος, ἢ οἶος καὶ ὁποῖος εἰς τὴν τοιόσδε καὶ τοιοῦτος, καὶ ἢ ἡλίκος καὶ ὁπηλίκος εἰς τὴν τηλικόσδε καὶ τηλικοῦτος

οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλιστα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι Ξ. *ὄν* οἱ θεοὶ φιλοῦσι ἀποθγήσκει νέος (= οὗτος ὄν). *σίτῳ τοσοῦτῳ ἐχρήτο Σωκράτης, ὄσον ἠδέως ἦσθιε Ξ.* (πρβλ. ὄσους θά κόψη τὸ σπαθί, τόσους θενά σκοτώσω).

Σημ. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς ὀλόκληρον πρότασιν νὰ ἀναφέρεται τὸ οὐδέτερον ὄ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν γενικὴν σημασίαν *χρῆμα ὄ, πρᾶγμα ὄ* (= πρᾶγμα πού, κάτι πού) *τυραννίδα θηρᾶς, ὄ πλήθει χρέμασιν ὄ' ἀλίσκεται Σοφ. Δερκουλίδας ἐσιτάθη τὴν ἀσπίδα ἔχων, ὄ δοκεῖ κηλὶς εἶναι τοῖς σπουδαίοις* (ὄ=τὸ σταθῆναί τινα ἔχοντα τὴν ἀσπίδα) Ξ. Πρβλ. § 14, α'.

5) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὄνομα ἢ τὴν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρεται, κατὰ γένος καὶ ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται ἀπὸ τὴν σύνταξιν τῆς προτάσεως, εἰς τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται (Ἰδὲ τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα).

Ἄλλὰ πολλάκις ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ τεθῆ εἰς πτώσιν αἰτιατικὴν, τίθεται εἰς πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, διότι ἡ πτώσις τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς ἀντωνυμίας, εἰς τὴν ὁποῖαν αὕτη ἀναφέρεται, εἶναι γενικὴ ἢ δοτικὴ. (Ἐλξίς τοῦ ἀναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐὰν μὲν ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ἀναφέρεται εἰς κάποιαν δεικτικὴν ἀντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὕτη ἀντωνυμία κανονικῶς παραλείπεται· ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἓν ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως λαμβάνει θέσιν μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου· *οἱ χρησιμοῦδοι ἴσασι οὐδὲν ὄν λέγουσι* (= οὐδὲν τοῦτων ἄ) Πλ. *ὅπως ἔσεσθε ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε* (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. *σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε* (= σὺν τοῖς θησαυροῖς οὖς) Ξ. — *τούτους ἄρχοντας ἐποίει ἧς κατεστρέφετο χώρας* (= τῆς χώρας, ἦν) Ξ. *ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει* (= σὺν τῇ δυνάμει ἦν εἶχε) Ξ. (πρβλ. πῶς ἀγαπῶ ὄποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα = ἐκεῖνον, ὁ ὄποιος φορεῖ. ἄλλοίμονο σ' ὄποιον βρεθῆ ἐκεῖ = σ' ἐκεῖνον, ὄποιος βρεθῆ).

Σημ. Σπανιώτερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὄποιον ἀναφέρεται ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, καὶ ἐκ-

φέρεται κατὰ τὴν πτώσιν ἐκεῖνης: *τὴν οὐσίαν, ἣν κατέλιπε τῷ νίεϊ, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων* (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. (πρβλ. τὴν πίττα, ποῦ ἔφαγε ὁ σπανός, ἦταν κολοκυθένια = ἡ πίττα ποῦ—ἡ πίττα τὴν ὁποῖαν ἔφαγε κλπ. Ἄπο λαϊκὸ τραγούδι).

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδείς ὅστις οὐ καὶ θαυμαστόν (ἐστίν) ὄσος ἢ ὄση ἢ ὄσον· *οὐδενὶ ὄτῳ οὐκ ἀποκρίνεται* (= οὐδείς ἐστίν, ὄτῳ) Πλ. *οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι* (= οὐδείς κίνδυνός ἐστίν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δημ. *μετὰ ἰδρωτός θαυμαστοῦ ὄσου* (= μετὰ ἰδρωτός θαυμαστόν ἐστὶ μεθ' ὄσου) Πλ. *ἐκεῖνος θαυμαστὴν ὄσην περὶ σὲ προθυμίαν ἔχει* (= θαυμαστή ἐστίν ἡ προθυμία, ὄσην κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία, ἢ ὁποῖα τὰς εἰσάγει, συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξωθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν), ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας· *Ἀριστοῦ, ὄν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειρᾶται* (= καὶ ὃ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. — *Ποῦ δὲ ἐκεῖνός ἐστίν ὁ ἀνὴρ, ὃς συνειθήρα ἡμῶν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν;* (= καὶ ὄν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρὴ δρᾶν, ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δὲ με Ἑλλήνων στρατός; (= καὶ ὄν μισεῖ) Σοφ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος, ὁπῆλικος πλειστάκις ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δῆποτε ἢ οὖν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως· *ἐγὼ πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος* (= ὅτιδῆποτε, ὅποιονδῆποτε πάθημα) Δημ. *οὔτε δι' ἐχθρῶν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠγνινοῦν* (= οἰανδῆποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυκ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ

§ 53. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας,

1) ἀρχῆθεν ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πεί-

ρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν πρόκειται περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου. *"Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα (= τὸν ἄνδρα) Ὀδυσσ. α 1. νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (= νόσον ἀνὰ τὸ στρατόπεδον κακὴν) Ἰλ. Α 10 (πρβλ. Λατινικὴν γλῶσσαν).*

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις *ὁ, ἡ, τὸ* ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμιαὶ καὶ δι' αὐτῶν

α) ὁ λέγων ἐδείκνυε ἓν πρόσωπον ἢ ἓν πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον· *πῶς γὰρ δὴ τὸν ξείνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ; (= τοῦ τοῦ ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) Ὀδύσσ. π, 70.*

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα· *Δητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλῆι χολωθεὶς νοῦσον ἀνὰ στρατὸν ὄρσε κακὴν (= οὗτος γὰρ = διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Α. καὶ τοῦ Δ.) Ἰλ. Α, 9.*

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων *ὁ, ἡ, τὸ* προῆλθε κατόπιν ἡ συνήθης παρὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότῳ χρήσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων οἱ ὅποιοι ἀρχίζουσι ἀπὸ *τ' μαντοσύνην, τὴν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων (= τὴν ὅποιαν τοῦ ἐχάρισε) Ἰλ. Α. 72 δῶρα, τὰ οἱ ξεῖνος δῶκε (= τὰ ὅποια) Ὀδυσσ. φ. 13.*

Σημ. Ἡ χρῆσις αὕτη σφάζεται εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους· βάλετε τὰ παπλώματα, τὰ ὑφάναν Ἀνεράδες (= τὰ ὅποια ὑφάναν).

γ) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὅποιον ἔμελλε νὰ δηλωθῆ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ προεξήγγελλεν αὐτό· *ὁ δ' ἔβραχε, χάλκεος Ἄρης (= ἐκεῖνος δὲ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) Ἰλ. Ε, 857. ἄνδρα τόν, ὃς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται Ὀδυσσ. κ, 74.*

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων *ὁ, ἡ, τὸ* παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἢ ἀρθρική σημασία αὐτῶν, ἢ ὅποια ὑπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρὰ, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὗται *ὁ, ἡ, τὸ* προτάσσονται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετο-

χῶν αἰεί τοι τὰ κακ' ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι (= αὐτὰ τὰ κακὰ = τὰ κακὰ) Α. 107. ἔδεισεν δ' ὁ γέρον (= ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρον) Α. 33. (πρβλ. Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε· ἔθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κύρος Ξ.)—αἰ δὲ γυναικες ἰστάμεναι θαύμαζον Σ 495. οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέεται Α 658. Κάλχας ἦδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσόμενα Α 70.

§ 54. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμιακῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις ὁ, ἦ, τὸ καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦται δὲ ἐκφράσεις εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (= αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ κι' αὐτό, αὐτὰ κι' αὐτά). Τούτων χρήσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ· ἀφικνοῦμαι ὡς τὸν καὶ τὸν Λυσ. ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι Δημ. (πρβλ. § 53, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ σφύζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσαν μας).

2) α) ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (= οὗτος δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.).

β) καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοὺς ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν (= καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος, κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πράγμα· Ἰνάσως Ἀθηναίους ἐπηγάγετο οἱ δὲ ἦλθον (= οὗτοι δὲ) Ἡρόδ. ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις· τοῖς δὲ ὑποψία ἦν Ξ. — καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται (= καὶ ἐκεῖνος λέγεται ὅτι) Ξ. (πρβλ. § 53, 2, β').

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικῆς δς (= οὗτος), ὅπως ἄσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν δς (= ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) ὁ διὰ προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς, ἦτοι τοῦ ς. Ταύτης χρήσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις καὶ ὁς (= καὶ οὗτος — ἦ — καὶ ἐκεῖνος), ἦ δ' ὁς (= εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται καὶ κατὰ θηλυκὸν γένος· καὶ ἦ (= καὶ αὕτη), ἦ δ' ἦ (= εἶπεν αὕτη) οὐδεὶς ἀντέλεγε, καὶ ὁς ἤγειτο Ξ. Εἰ γάρ, ἦ δ' ὄς, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη (= εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

Τὸ οἱ δὲ χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ

μερικοί δέ· οἱ αἰχμάλωτοι ᾤχοντο εἰς Δικέλειαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρα Ξ.

3) α) ὁ μὲν—ὁ δέ, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμούς (= ὁ ἕνας—ὁ ἄλλος, ἄλλος—ἄλλος, μερικοί—μερικοί)· οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπαζον Ξ.

β) τὸ μὲν—τὸ δέ, τὰ μὲν—τὰ δέ, τῆ μὲν—τῆ δέ, ἐπιρρηματικῶς (= ἀφ' ἑνὸς μὲν—ἀφ' ἑτέρου δέ, ἓν μέρει μὲν—ἓν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν—ἄλλοτε δέ)· ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τιμαζόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον πρὸ τοῦ (ἢ προτοῦ = πρὸ τούτου τοῦ χρόνου, πρότερον)· Κναξάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἵέναι· πρὸ τοῦ δὲ ἀναμιξῆ ἦν πάντα Ἡρόδ. (Τὸ προτοῦ σφάζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος· ἔφυγε, προτοῦ ἔρθης ἐσύ).

§ 55. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν (τὴν μετὰ τὸν Ὀμηρον) γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν

1) ἀτομικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὀρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅλως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, ἢ μέλλει ἀμέσως νὰ διασαφηθῆ, εἴτε διότι ὁπωσδήποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστόν, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. (Κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον)· ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (= ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρὼν Ὀρόντας) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. Ξενίας ὁ Ἀρκὰς ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος (= τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὁποῖον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. ἐγὼ δὲκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δόει Ξ. ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος.

2) γενικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον νοῆται ἓν τῆ γενικότητι του. (Εἰδοποιὸν ἄρθρον)· ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας (= ὁ ἄνθρωπος ἓν γένει, πᾶς ἄνθρωπος) Πλ. δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (= ὁ στρατιώτης ἓν γένει κλπ.) Ξ.

Σημ. Καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολ-
λάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονι-
σμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.τ., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν
τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετο-
χῶν· *Κῦρος καταπηδήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν* (= ἀπὸ τοῦ ἄρ-
ματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. *Κλέαρχος ἐπεὶ ἐπιροκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν*
δίκην (= τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν) Ξ. — *ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ*
δὲ φιλόδοξος τῆς πατρώας οὐσίας ἐστὶ προδότης (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κλπ.)
ὁ βουλόμενος (= πᾶς ὅστις θέλει). ὁ τυχῶν (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 56. Κανονικῶς εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον) ἀρχαίαν γλῶσ-
σαν ἓν ὄνομα ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμ-
βάνεται ἀορίστως, (ὁπότε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέ-
ρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἕνας, μία, ἕνα)· *ποταμὸς*
ἦν κύκλω (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. *ἐπορεύοντο προφαίτερον ἀναστάντες*
χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι (= μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὁμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον)
ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθην, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου
ὀνόματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν πρόσωπα ἢ πράγματα ὠρισμένα·
οὐκ ἐδύναντο καθεῦδεν ὑπὸ λύπης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων,
γυναικῶν, παιδίων (πρβλ. ἡ Δέσπω κάνει πόλεμο μετὰ νύφες καὶ
μ' ἀγγόνια = μετὰ τις νύφες τῆς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἐκφέρονται ἄνευ τοῦ ἄρθρου

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων· *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος*
συνέγραψε τὸν πόλεμον (= ὁ Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). *Δαρείου*
καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο (= τοῦ Δ. καὶ τῆς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς, ὅταν
λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστνυ
(= πόλις), ὅταν πρόκειται περὶ τῶν Ἀθηνῶν· *βασιλεὺς νικᾶν*
ἡγεῖται (= ὁ βασιλεὺς). *ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστνυ* (= ἕως εἰς τὴν
πόλιν, ἕως εἰς τὰς Ἀθήνας).

Σημ. 1. Ἄνευ ἄρθρου, ὡς εἶδομεν, ἐκφέρεται καὶ τὸ ἐπίθετον χρη-
σιμοποιούμενον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27).

Σημ. 2. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 25,3 καὶ § 26), τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύ-
ναμιν α) νὰ οὐσιαστικοποιῇ, ἤτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτηριστικὰ οὐσιαστι-
κοῦ εἰς ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα λαμβάνονται καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ
τινος, καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β) νὰ ἐπιθετοποιῇ, ἤτοι νὰ

προσδίδη χαρακτήρα ἐπιθέτου εἰς ἕν ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ εἰς ἕν ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 57. **Θέσις τοῦ ἄρθρου.** Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσειται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς λέξεως ἢ τῆς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· *συνῆλθον οἱ στρατηγοί· οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γνῶθι σαντὸν πανταχοῦ ἐστι χρήσιμον.*

Ὅταν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ἔχη καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου· *ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.*

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρως· *ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι.* Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημ. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ τοῦ ἄρθρου· *ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐγὼ σύνεμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς* Ξ. *γέρα τὰ νομιζόμενα* Θ. Οὕτω ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα. (πρβλ. δὲ βλέπω παρὰ σὺ ν ν ε φ α τ ἄ μ α ὕ ρ α. Ἀπὸ λαϊκοῦ τραγοῦδι).

*Εκφορὰ δὲ οἶα ἢ τῆς νέας γλώσσης (ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ), ὁ ἀγαθὸς ὁ ἀνθρώπος κ.τ.τ. δὲν εὐχρηστεῖ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Ἡ σχέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μὲ τὸ ὑποκείμενον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες, **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδετέρα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδετέρα.

α) ΤΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ ΤΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΝ

§ 59. Τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαί-

νει εις ἓν ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τύπτω (τινά), κόπτω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς βαδίζω, τρέχω, παίζω, γελῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικά ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας των τὸ ἀντικείμενον, ἢτοι προσδιορισμόν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου· *βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.*

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὀλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8). *μίσει τοὺς κολακεύοντας* Ἰσοκρ. *ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. ποιήσω ὅ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῇ* Πλ.

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἓν μόνον ἀντικείμενον, ὡς φιλῶ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ (τινά).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς διδάσκω (τινά τι), πληρῶ (τινά τίνος), δίδωμι (τινί τι).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικά ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἓν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον πρῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**. *διδάσκω* (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικῆν. *πληρῶ* (τί;) τὴν φιᾶλην (τίνος;) ὕδατος.

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγιῶν πτώσεων, ἢτοι 1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικά ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικὴν, καὶ

3) εις δοτικήν· βλέπει τὸν ἄνδρα θυμὸς — μέμνησο τῶν φίλων — ὁμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.

§ 63. Ὅπως εις τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εις τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἔνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικὸν (πρβλ. ἔσθιε ἔκηλος — ἔκηλος πῖνε = τρώγε, πῖνε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Ὅμ. Πρβλ. φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὀρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτονόητον· πρβλ. ἄγω (τινὰ) = ὀδηγῶ — ἄγω (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων· (ἀρχῆθεν ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους). Ὅμοίως ἐλαύνω (τι. π.χ. ποίμνιον, ἡμιόνους, ἵππους κτλ. = κάμνω τινὰ κινηθῆ πρὸς τὰ ἐμπρός, ὀδηγῶ) — ἐλαύνω (= προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθύνομαι. Παρ' Ὀμήρω· ἐλαύνω τὸν στρατὸν) — τελευτῶ (τι = τελειώνω) — τελευτῶ (= ἀποθνήσκω· — ἀρχῆθεν, τελευτῶ τὸν βίον). ἔχω (= κρατῶ) — οὕτως ἔχω, εἶ ἔχω (= ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι· ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἔμαυτὸν) κλπ. (πρβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν· — ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα. γυρίζω τὸν τροχὸ — γυρίζει ὁ τροχός, κλπ.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικὰ εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βάλλω (τι = ῥίπτω τι) — ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς... = εἰσορμῶ εἰς· ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...). ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (= χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...). δίδωμι τι — ἐπιδίδωμι εἰς τι· (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἔμαυτὸν εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων· πρβλ. ἀποδιδράσκω (= δραπετεύω) — ἀποδιδράσκω τινὰ

(κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινά). μένω (που) — μένω τινά (= περιμένω τινά ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαί τινα). πλέω (= ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου) — πλέω τὴν θάλασσαν (= διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν). (πρβλ. περπατῶ, τρέχω — περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά. ζῶ καλὰ — ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους = συντηρῶ, διατρέφω...)

Πολλάκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικά κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως· πρβλ. βαίνω (= βαδίζω) — διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἴσταμαί (που) — ὑφίσταμαι κινδύνους. πλέω — παραπλέω νῆσον· (πρβλ. τρέχει — κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ — με περιγελᾷ).

*Αξία ἰδιαιτέρας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατακυβεύω, καθηδυπαθῶ, καθιπποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὅποια σημαίνουν κατασπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβεύων, ἡδυπαθῶν, ἱπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημ. Μερικὰ μεταβατικά ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἰδίᾳ εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. ἄοριστον β'): δύω τι (= βυθίζω τι) — δέδουκα (= ἔχω βυθισθῆ), ἔδουν (= ἐβυθισθην). φύω τι (= κάμνω νὰ φυτρώσῃ), πέφυκα (= ἔχω γεννηθῆ, εἶμαι ἐκ φύσεως), ἔφυον (= ἐγεννήθην, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴστημί τι (= στήνω τι) — ἔστηκα (= στέκομαι), ἔστην (= ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα)· ἐγείρω τινά (= σηκώνω ἢ ἐξυπνῶ τινά) — ἐγρήγορα (= εἶμαι ἐγύπιος). ὄλλωμί τινά (= καταστρέφω τινά) — ὄλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). πέιθω τινά (= προσπαθῶ νὰ πείσω τινά) — πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐννοῆται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου· οἴομεθα ἄμεινον ἂν πολεμῆν ἔχοντες τὰ ὅπλα ἢ ἄλλω παραδόντες (ἐνν. αὐτά) Ξ.

2) ὅταν νοῆται ὡς περιλαμβάνον γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐξικνηται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὅποια ἔχουν γνωμικόν χαρακτήρα· πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει (= τὸν

ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). οὐ τῶν νικόντων ἐστὶ τὰ ὅπλα παραδιδόναι (= τῶν νικόντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ. ~~Σ~~

I. ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

α) ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΝ

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει πρὸ ὄσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον φθάνει καὶ τὸ ὁποῖον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἢ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ κάποια μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἐπεμψε κήρυκας

2) ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον φανερώνει

α) τὸ ἀποτελεσμα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιουργίαν τινός, τὸ ὁποῖον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἢ ἐνέργεια, τὴν ὁποῖαν σημαίνει τὸ ῥῆμα· οἱ στρατιῶται ὤρουξαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωσερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος· οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥῆμα οἰασδήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἢ αἰτιατικῇ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ· Σωκράτης θυσίας ἔθνε μικράς Ξ. τὴν καλίστην δουλείαν οἱ ἀκραιεῖς δουλεύουσιν Ξ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἢ πόλις τοιοῦτον πτώμα (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. ζήσεις βίον κράτιστον. (πρβλ. χορεύει ὠραῖο χορὸ —

ζῆ καλὴ ζωῇ — ἀρρώστησε μιὰ μεγάλη ἀρρώστεια — κοιμάται ὕπνον βαθύν).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποιαν ἀναγκαίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥῆμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένη δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικός του προσδιορισμός, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιῶδες· *βάδιζε τὴν εὐθειαν* (= τὴν εὐθειαν ὁδόν)· *παῖσον διπλῆν* (= διπλῆν πληγὴν).

Ἄλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικός προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· *μέγα δύναται* (= μεγάλην δύναμιν δύνανται). ἡ πόλις *βραχεὰ ἤσθεῖσα μέγала ζημιώσεται* (= βραχεῖαν ἡδονὴν· μεγάλην ζημίαν) Δημ. *πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα* (= πολλὰς μηχανάς).

Σημ. α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς *α' κ α λ ά*, *κα κ ά*, ὡ ρ α ῖ α, ἄ σ χ η μ α, χ α μ η λ ά, ὕ ψ η λ ά, κ λ π.

Σημ. β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μερικαὶ ἰδιόρρυθμοι ἐκφράσεις λίαν συνήθεις ἀντικειμένου προῆλθον μερικαὶ ἰδιόρρυθμοι ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ *ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα*.

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ *νικᾶν Ὀλύμπια, Ἰσθμια* κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.) κατὰ τὸ *νικᾶν νίκην λαμπρὰν* ἢ *Ὀλυμπιακὴν νίκην* κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), *εἰσιέναι δίκην* (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), *ἀγωνίζεσθαι δίκην* ἢ *γραφὴν* (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), *φεύγειν δίκην* (= δικάζομαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος) κατὰ τὸ *δικάζειν* ἢ *δικάζεσθαι δίκην τινά*.

δφλισκάνειν δίκην ἢ *δίαιταν* (= καταδικάζεσθαι εἰς τινα δίκην ἢ δίαιταν), *δφλισκάνειν αἰσχύνην* ἢ *γέλωτα* (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν καταισχύνην ἢ γέλωτα, ἥτοι καταισχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), *δφλισκάνειν μωρίαν* (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν) κατὰ τὸ *δφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς* κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε τάλαντων κ.λ.π.).

σπένδεσθαι ἀναίρειν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν) κατὰ τὸ *σπένδεσθαι σπονδάς*.

ἔσιαν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ *ἔσιαν πολυτελῆ ἔστιαισιν*.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον) κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν κλπ. (πρβλ. μυρίζεις λιβανιῆς = μυρωδιά λιβανιοῦ. γράφω τιμωρία = γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.) ✕

β) ΜΕ ΓΕΝΙΚΗΝ

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαράν ἢ ἀφαιρετικὴν § 28, 4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

✕ τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνηῆσθαι, μνημονεύειν, ἐπιλανθάνεσθαι (τινος. Καθαρά γενική) ἄνθρωπος ὃν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἔμμαντοῦ Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φείδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος. Καθ. γεν.)· χρόνου φείδον· ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερήσεως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίνασθαι, μετέχειν, κοινωνεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρίθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος. Καθ. γεν.)—σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος. Ἀφαιρετική)· πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι Πλ. ἀνθρώπου ψυχῆ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναιο τῶν τέκνων (= νὰ χαρῆς τὰ παιδιὰ σου)—δεῖ χρημάτων. αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φύσεις μάλιστα παιδείας δέονται Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ αἰτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥήμα ἀγαπῶ ὅμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκοῦμαι, συντάσσεται μὲ δοτικὴν· Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις (= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ αἰσθήσεως, ἀφῆς, ἀκοῆς, ὀσφρήσεως καὶ γεύσεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἄπτεσθαι, δράττεσθαι, ἀντιλαμβάνεσθαι, ἔχουσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκούειν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἃ συμφέρει. τῶν στρατιωτῶν ὀλίγοι σίτον ἐγεύσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι Ἀρφ. ἀντίεχτο τοῦ δόρατος Πλ.

Σημ. Τὸ ὀρῶ συντάσσεται πάντοτε μὲ αἰτιατικὴν.

Με αιτιατικήν δὲ συνηθέστερον παρά με γενικήν συντάσσεται καὶ τὸ ρ. αἰσθάνομαι καὶ τὸ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κάποιον πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὅ,τι αἰσθάνεται κανεὶς ἢ ἀκούει, ἀλλ' ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκούει (ἦτοι λόγοι, βοή, ἦχος κ.τ.τ.)· πρβλ. *τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ σάλπιγγος ὕς* — ἀλλὰ — *πάντε' ἀκήκοας λόγον· ἦσθετο βοήν.*

5) τὰ ἀποπειρας, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός. Καθ. γεν.) — ἀμαρτάνειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός. Ἄφαιρ.)· *πολλῶν κακῶν πεπειράμεθα* — *Ἀδρηστος ἀκοντίζων τὸν ὕν τοῦ μὲν ἀμαρτάνει, τυγχάνει δὲ τοῦ Κροίσου παιδὸς Ἡροδ. ἐπεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.*

6) τὰ ὁσμῆς σημαντικά, ὡς ὄζειν, πνεῖν (τινός. Καθ. γεν.)· *ὄζουσι πίττης Ἄρφ. μύρου πνεῖ Ἄνακρ.*

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήθης σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τινος. Καθ. γεν.) — λήγειν, παύεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.)· *οἱ βάρβαροι ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων* (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). *πειρᾶσθε σὺν τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντὸς ἔργου* — *παύσασθε μάχης Ἄρφ. ἔληξε τῆς θήρας* (=ἔπαυσε ἀπὸ τοῦ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσπόζειν, ἡγεῖσθαι (τινος. Καθ. γεν.)· *ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.*

Σημ. Τὸ ρ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω συντάσσεται συνήθως με αιτιατικήν· *οἱ Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.*

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλαγῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάττεσθαι (τινος. Ἄφαιρ.)· *πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη ἀρετῆς πανουργία φαίνεται Πλ. ἀφίεται τοῦ δόρατος Πλ.*

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίγνεσθαι, εἶναι, πεφυκέναι, φῦναί (τινος. Ἄφαιρ.)· *Δαρτείου καὶ Παρυσάτιδος γίγνονται παῖδες δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῖο* (=πατρός εἰμι ἀγαθοῦ=ἀπὸ πατέρα) Ὁμ. *μιάς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φύντες Πλ.*

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ

ἀπό καὶ γενικὴν· ἐκ θεῶν ἐγγόνει. Προκλήης γεγονὸς ἀπὸ Δημα-
ράτου Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς
πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν,
ἡττᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίγνεσθαι, περιεῖναι,
πρωτεύειν, κρατιστεύειν (τινός, Ἐφαίρ.) ἤθελον ἡμῶν
πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρὸς ἀγαθοῦ. Κύρος
τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν Ξ.

12) ῥήματα τὰ ὁποῖα συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατι-
κὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνε-
ται εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου· Κύρος λαβὼν τῶν κρεῶν
διεδίδου (= ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (=
μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύν-
θετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπό, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ,
ὡς ἀποπηδᾶν, ἐκβάλλειν, καταφρονεῖν, καταγε-
λᾶν, προτρέχειν, προκεῖσθαι, ὑπερκεῖσθαι, ὑπερ-
έχειν (τινός)· οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων
καταγελῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ξ. ἄνθρω-
πος ξυνέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ. X

γ) ΜΕ ΔΟΤΙΚΗΝ

§ 69. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν § 28, 6 καὶ 8) συν-
τάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προέρχεται ἡ ἐρώτησις
σὲ ποιόν; σὲ ποιό; γιὰ ποιόν; γιὰ ποιό; ἢ μὲ
ποιόν; μὲ ποιό; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν καὶ τὰ συνώνυμα·
(Καθ. δοτ.)· προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱππικῇ Πλ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντη-
σιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικoi-
ωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχά-
νειν, συντυγχάνειν (τινί. Ὀργαν. δοτ.)· ὅμοιος ὁμοίῳ αἰ
πελάζει—χρῶ τοῖς βελτίστοις Ἴσοκρ. νόμοις ἐπεσθαι τοῖς ἐπιχω-
ρίοις καλόν. σοφοῖς ὁμιλῶν καντὸς ἐκβῆσει σοφός.

3) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἐνέργειαν ἢ διάθεσιν, ἄμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλίωσιν, ὡς εὐνοεῖν, ἀρέσκειν, χαλεπαίνειν, ὀργίζεσθαι, φθονεῖν, ἐπιβουλεύειν, βοηθεῖν, ἀμύνειν, δουλεύειν, πείθεσθαι, ἀπειθεῖν, εὐχεσθαί (τινι. Καθ. δοτ.) — ἀμιλλάσθαι, διαγωνίζεσθαι, διαμάχεσθαι, μάχεσθαι, πολεμεῖν, διαφέρεσθαι, λοιδορεῖσθαι, σπένδεσθαι (τινι. Ὀργ. δοτ.)· ἀμυνῶ τῇ πατρίδι. Δαίδαλος Μίνω ἐδούλευε Ξ. θεῶ μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη. ἀμφισβητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Ξ.

Σημ. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλήν τοῦ λυσιτελεῖν (=προξενῶ ὠφέλειαν) συντάσσονται με ἀιτιατικὴν Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας — Σωκράτης ἐλυσιτέλει τοῖς συνδιατρίβουσιν Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται με ἀιτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σύν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου· Ἀθηναῖοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Δακεδαιμονίους (=ἐναντίον τῶν Λ).

4) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἰσότητα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς ἰσοῦσθαι, ὁμοιάζειν, εἰοικέναι, συμφωνεῖν, συνάδειν (τινί. Δοτ. Ὀργ.)· φιλοσόφῳ εἰοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 70. Με δοτικὴν (ὀργανικὴν ἢ τοπικὴν § 28,7 καὶ 8) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σύν, ἐν, ἐπί, παρά, περί, πρὸς, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμονοεῖν, συνεῖναι, συνοικεῖν (τινι. Ὀργ. δοτ.) — ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιπίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑποκεῖσθαι (τινι. Τοπ. δοτ.)· ὁμονοεῖτε ἀλλήλοις. οἱ συνόντες Σωκράτει Ξ. ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις Πλ.

Δοτικὴ προσωπικῆ.

§ 71. Δοτικὴ ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀντωνυμίας προσωπικῆς) τίθεται συχνάκις παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (καθὼς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίγνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δηλοῖ αὕτη τὸ

πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἔχει κάτιτι· (Δοτική προσωπική κτητική)· ἦσαν τῷ Κροίσῳ δύο παῖδες (= εἶχε ὁ Κρ. δύο παῖδας) Ἑρόδ. — τῷ δικάϊῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίνονται. Πλ. σοῦ κρατοῦντος δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς Ξ.

Ἄλλὰ δοτική ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπικῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἡ δοτικὴ αὕτη λέγεται

1) δοτικὴ τῆς συμπαθείας. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον συμμετέχει εἰς ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως· πολὺ μοι ἡ καρδιά πηδᾷ. Πλ. (πρβλ. μοῦ πονεῖ ἡ καρδιά). διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ ἡ ἐλπίς Ἑρόδ. (πρβλ. τοῦ κόπηκαν οἱ ἐλπίδες).

2) δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτιτι· στρατεύματα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ (= γιὰ τὸν Κ., χάριν τοῦ Κ.). μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει (= ἔχουν χαθῆ γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως). (πρβλ. ὁ Πέτρος μοῦ φυλάγει τὸ σπίτι. τοῦ χάλασαν τὰ σχέδια):

3) δοτικὴ ἠθικὴ. (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου). Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσωπον, ἥτοι τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτιτι· ὡς καλὸς μοι ὁ πάπιος! (ἐστὶν = τί ὠραῖος τοῦ μοῦ εἶναι ὁ π.) Ξ. καὶ μοι μὴ θορυβήσητε (= παρακαλῶ μὴ θορυβήσητε, πράγμα τοῦ θὰ μὲ λυπήσῃ) Πλ. ἡ στρατιὰ σῖτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ Θ. (πρβλ. μὴ μοῦ κρυώσης. νὰ σοῦ ζήσῃ τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ, μὲ τὴν ὁποῖαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἡδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡλέξις ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παραστατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων· εἶ σοι βουλομένῳ ἐστὶν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ) Πλ. ὑπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέ-

ναι, *ὅτω ἑμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἴη* (= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θὰ ἔστενοχωρεῖτο γι' αὐτό) Ξ.

Κατὰ τὸ β' πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς προτάσεως· *ταῦτ' ἐστὶν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τάληθῆ* (= αὐτὰ ποὺ λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (Πρβλ. τὸ σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάννης; ἔννοια σου, θὰ σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) δοτικὴ τοῦ κρίνοντος προσώπου ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, σχετικῶς μὲ τὸ ὅποιον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποίου ἰσχύει κάτι· *γέρον γέροντι γλῶττιαν ἠδίστην ἔχει, παῖς παιδί* (= ἕνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.). (πρβλ. αὐτὸ τὸ φόρεμα μὲ ὅτι εἶναι στενό).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται μετοχή, ἢ ὅποια δηλοῖ, ὑπὸ τίνα περίπτωσιν ἰσχύει κάτι τι τοπικῶς ἢ χρονικῶς· *Ἐπίδαμνός ἐσσι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἴόνιον κόλπον* (= ἐσπλέοντί τινα = γιὰ ἕναν ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' οὔτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ) Ξ.

5) δοτικὴ τοῦ ἐνεργούντος προσώπου. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὅποια κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς -τέος ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίως ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ· *ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, πρέπει ἡμεῖς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεκποτέα ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρύγα* (= πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί...) Ἀρφ. — *ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (= ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. *ἀληθὲς ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκειται* (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὅποια τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπρόσωπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκευαταί *τινι* κλπ. *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανῶ ἐγώ) Πλ. *ἐπειδὴ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (= ἀφοῦ πλέον εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ.

2. ΔΙΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

α) ΜΕ ΔΥΟ ΑΙΤΙΑΤΙΚΑΣ

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφότερα κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστερεῖν, ἀποκρύπτειν· οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε Ἄρφ. (πρβλ. αὐτὸ σὲ ρώτησα). οὐδένα ἐγὼ ἐπραξάμην μισθὸν ἢ ἥτησα (= ἀπὸ κανένα ἐγὼ δὲν) Πλ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρουπε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημ. Λέγεται ὁμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι παρὰ τινος καὶ ἀποστερεῖν τινὰ τινος· οὗτος ἐμὲ τῶν πατέρων ἀπεστέρηκεν Δημ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὅποια σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμίξειν· διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πρβλ. σὲ μαθαίνει γράμματᾶ). τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησεν τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐνδύειν· ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσσε Ξ. (πρβλ. τὴν ἐντυσε μαῦρα ῥοῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντασσόμενον μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη ἐκτὸς τοῦ ἐξωτετικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενόν (§ 65,2 β)· ἕκαστον ὑμῶν ἐδηγόετον τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὁδε κακὰ πολλὰ ἔοργεν Τρώας Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι, ποιεῖν—ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι, ἀγαθὸν ἢ κακόν)· οἱ ὑποκοιταὶ ἐν ταῖς τραγωδαῖς τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν, ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡμῖα ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατηγορούμενον τῆς ἑτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἑνεργητικὴ σύνταξις μετατραπῇ εἰς παθητικὴν· τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔργωγε καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν Ξ. (Πρβλ. ἡ τοιαύτη δύναμις ἀν-

δρεία καλεῖται — πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε). (πρβλ. § 10, 2 καὶ 3).

Σημ. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίστε τὸ δεύτερον ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὔξειν, αἴρειν, τρέφειν *ἕνα τινὰ ἀεὶ ὁ δῆμος εἴωθεν τρέφειν καὶ αὔξειν μέγαν* (πρβλ. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζουν γιατρό). Ἰδὲ καὶ § 10α, Σημ.

Β) ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΗΝ

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα τὸ ἓν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ γενικὴν συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἔστι ἄν, πληροῦν, κενοῦν κ.τ.τ. *τῶν λόγων ἡμᾶς Δυσίας εἰστία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκέρωσε Αἰσχ.*

2) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφορεῖσθαι *ὑμεῖς ἐμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ τάδε.*

3) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.τ. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσειν, παύειν, ἀποστερεῖν κ.τ.τ. *ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (= ἀπὸ τὴν ζώνην τὸν Ὀ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον Ξ. Οἱ Ἥλεῖοι τοὺς Δακεδαιμονίους ἐκόλυνον τοῦ ἀγῶνος Ξ.* Ἰδὲ § 72, 1, σημ.

4) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀνταλλάσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.τ.—ἀξιοῦν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.τ. Ἐπὶ τῶν τοιούτων δὲ ῥημάτων ἡ γενικὴ σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν *ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (= μὲ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἀντιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τὰγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἴσοκρ.*

5) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα, ὡς θαυμάζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτίρειν, ὀργίζεσθαι κλπ. καὶ τὰ δικαστικά καὶ ἀνταποδοτικά, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεισθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τῶν τοιού-

των ῥημάτων ἢ γενική σημαίνει τὴν αἰτίαν· *ζηλῶ σε τοῦ πλούτου* (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. *πολλάκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου* Πλ. *διώξομαι σε δειλίας* Ἀρφ. *Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο* Πλ.

Σημ. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἔννοιας· *ἀσεβείας φεύγω ὑπὸ Μελήτου* (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. *ἔάλω κλοπῆς* (=κατεδικάσθη διὰ...) Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός. ἀλίσκομαί τινος λέγεται καὶ κρίνομαι *θανάτου* (=δικάζομαι δι' ἔγκλημα ἐπαγόμενον ποινὴν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ἔχοντα δικαστικὴν ἔννοιαν, ὡς *κατηγορεῖν, καταγιγνώσκειν, καταψηφίζεισθαι* κλπ. *ἀποτρέπει με τούτου* Πλ. *προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας* Ξ.— *οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγγωσαν* (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) ΜΕ ΑΙΤΙΑΤΙΚΗΝ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗΝ

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, διδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν· *πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ* Πλ. *ἡ μοῖρα δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε;* Αλοχ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγὴν· *ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ* Ξ. *κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμνιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι* Θ.

§ 77. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἢ τῆς σὺν·

αὶ ἡδοναὶ οὔτε εὐξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἐμποιοῦσιν Ξ. ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλοις ἐβούλοντο Θ.

δ) ΜΕ ΓΕΝΙΚΗΝ ΚΑΙ ΔΟΤΙΚΗΝ

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἔν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἔτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν· μετεσχίζαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων Ξ. χρῆ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις Ξ.

2) τὰ ῥήματα τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν, καὶ τὸ ῥήμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαί τι εἰς τινα ἐκ φθόνου· τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φίλιππῳ Δημ. μή μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν· τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινα ὡς ποινὴν κάτι τι· τιμᾶται (ὁ κατηγορὸς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινα ὡς ποινὴν κάτι τι· ἴσως ἂν μοι, ὃ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσαιτε Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνὴρ θανάτου Πλ.

β) ΤΑ ΜΕΣΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα εὐρίσκεται εἰς ἰδιαιτέραν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν τῶν σημασίαν τὰ μέσα ῥήματα λέγονται 1) ἀντανεκλαστικά, 2) μέσα ἀλληλοπαθῆ, 3) μέσα δυναμικά.

§ 80. α) Μέσα ἀντανεκλαστικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεῖαν ἢ ἐμμέσως καὶ πλαγίως. Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ῥήματα ὑποδιαιροῦνται εἰς

1) μέσα εὐθέα ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι

κ.τ.τ. Οὕτω τῶν ῥημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρό-
 νως καὶ ἀντικείμενον τῶν, καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύνανται νὰ ἀνα-
 λύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν τῶν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατι-
 κὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν· γυμνάζομαι =
 γυμνάζω ἑμαυτόν. ὀπλίζετε = ὀπλίζετε ὑμᾶς αὐτούς.

Σημ. Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν οὐχὶ σπανίως λαμβάνεται τὸ
 ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ
 ἀντωνυμίαν· *ἔρριψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα* (= ἔρριφθησαν εἰς Θ).

Πολλάκις δὲ καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθῆς ῥῆμα τίθεται ἢ ἀντίστοι-
 χος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω
 δὲ καθαρώτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἢ αὐτοπάθεια· *ἑαυτὸν ἀπο-
 κρύπτει ὁ ποιητής*. (πρβλ. νίβεται — καὶ — νίβεται μόνος του. Χτενίζε-
 ται — καὶ — χτενίζεται μόνη της).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς
 ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μὲ τὴν αἰ-
 τιατικὴν τοῦ οἰκείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ῥήματος·
ἐνίψατο χεῖρας· (πρβλ. ἐπλύθηκε — καὶ — ἐπλυνε τὰ χέρια του).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκει-
 μένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἑμμέσως καὶ πλαγίως.
 Ταῦτα πάλιν ὑποδιαίρονται εἰς

α) **μέσα διάμεσα**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ
 ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι εἰς ἑαυτὸ
 ἢ εἰς κάτι τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνήκει, *διὰ μέσου ἄλλου· κείρομαι*
 (= βάζω τὸν κουρέα καὶ μὲ κουρεύει). *ὁ πατήρ τοὺς παῖδας παι-
 δεύεται* (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) **μέσα περιποιητικὰ ἢ μέσα ὠφελείας**. Οὕτω καλοῦν-
 ται τὰ μέσα ῥήματα τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποῖαν
 ἐκτελεῖ ἢ προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδὴ
 πρὸς χρῆσιν του ἢ πρὸς ὠφέλειάν του· *οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν*
 (= οἰκοδομῶ οἰκίαν μου διὰ τῶν οἰκοδόμων)· *ἄγωμαι γυναῖκα*
 (= ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς
 σύζυγόν μου). *Πανσανίας τράπεζαν περσικὴν παρετίθετο*
 (= παρετίθει ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρέ-
 θετον οἱ ὑπηρετῆται) Θ. (πρβλ. συμβουλεύομαι τὸν ἱατρόν,
 δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τρόφιμα).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι

ἢ γράφεισθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους· ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγραψαντο.

Σημ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγίου· *Δύσανδρος τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε* (=ἐπεσκευάζετο. ἦτοι διὰ τῶν τεχνιτῶν ἐπεσκεύαζε· πρβλ. κτίζει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀλληλοπάθειαν, ἦτοι μίαν κοινὴν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων ὑποκειμένων ἢ ὁποῖα μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν· *φιλοῦνται, μισοῦνται* (=φιλοῦσιν, μισοῦσιν ἀλλήλους)· *συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο* (=ἔωθον ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισκόμενον, τὸ ὁποῖον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινοῦ· *διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων* (=διένειμαν ἀλλήλους, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἐξουσίαν) Πλ.

Σημ. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· διαλεγόμεθα περὶ τινος—διαλέγομαί τινα περὶ τινος.

Ἀντὶ δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν· *οἱ ὑπερέται διέφθειρον ἀλλήλους* Θ. *φθοιοῦντες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους* (=ἐπειδὴ φθοιοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...) Ξ. *ἀλληλοκτοιοῦσιν* (=κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἀριστ. (πρβλ. ὑποστηρίζονται ὁ ἓνας ἀπὸ τὸν ἄλλον—ὑποστηρίζει ὁ ἓνας τὸν ἄλλον—ἀλλήλο ὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἦτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του· *λύομαι ἀλχμάλωτον* (=ἐνεργῶν πλησίον τῶν

αίχμαλωτισάντων καὶ καταβάλλων λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον)· *παρέχομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς* (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἐδαπάνησα).

Οὕτω πολιτεύω (= εἶμαι πολίτης) — πολιεύομαι (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας)· πρεσβεύω (= εἶμαι πρεσβευτής) — πρεσβεύομαι (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβευτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής)· (πρβλ. αὐτὸς φορτῶνεται ὄλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ με καταστρέψῃ). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ ποιοῦμαι εἰς φράσεις, οἷα ποιοῦμαι πόλεμον, συμμαχίαν, εἰρήνην κτλ. ἢ ποιοῦμαί τινα φίλον, σύμμαχον, πολέμιον κτλ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π. χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἄλλὰ ἄρχω λόγου = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος — ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου) Πρβλ. *ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἄρχειν με λόγου* (= νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — *τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε* (= ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον — μισθοῦμαί τι = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῷ, ἐνοικιάζω κάτι ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἴδιαν μου χρῆσιν· ποιῶ τινα δοῦλον = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἴτιος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου — ποιοῦμαί τινα δοῦλον = καθιστῶ κάποιον δοῦλον μου, ὑποδουλῶν κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημ. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ἑνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φράσιν νὰ συνδυάζῃ τὰς σημασίας δύο τάξεων· πρβλ. *παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον* (μέσον αὐτοπαθὲς = παρασκευάζω ἑμαυτὸν, ἐτοιμάζομαι), *παρασκευάζομαι*

ναυτικὸν (μέσον δυναμικὸν=έτοιμάζω ναυτικὸν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.). οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον=οικοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδόμων, ἀλλὰ καὶ μέσον δυναμικὸν=οικοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

*Αόριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥήμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικὸς, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος. πρβλ. *σῴζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθην ἐκ τοῦ κινδύνου* (=ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν μου)—*σῴζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσωσάμην τὴν οὐσίαν* (=ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

*Ἀλλὰ μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικὸς ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθην εἰς τὸ πέλαγος, ὡπλισάμην ἢ ὡπλίσθην. *Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικὸς ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠθροίσθην, ἀπηλλάγην, ἐπεραιώθη κλπ. (*Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικὸς ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος· ἐλούσθην, ἐξυρίσθην, ἐξηπλώθην, ἐδανείσθη κλπ.).

γ) ΤΑ ΠΑΘΗΤΙΚΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 83. Τὰ παθητικά ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει κάτι τι ἀπὸ ἄλλον.

*Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικά ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα (ιδίως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2, α') καὶ προέρχονται (πρβλ. π.χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι στὸ κουρεῖο=ἀναθέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει—ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίζη ὁ κουρέας—ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται ποιητικὸν αἷτιον. *Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρὰ, πρὸς καὶ γενικὴν· *διδάσκεσθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστῶν μόνον* Πλ. *ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων* ἔργον ἀξιόλογον Θ. *ἐκ Φοίβου* δαμείς (=ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. *τὰ παρὰ τῶν θεῶν* σημαινόμενα Ξ. **Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθός* ἐπιωνομάζετο Ξ.

2) με δοτικήν προσωπικήν, τοῦ ἐνεργοῦντος προσώπου· ταῦτα **Θεμιστογένει γέγραπται** (= ὑπὸ τοῦ Θ. Ἰδὲ § 71, 5).

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα μὲ αἰτιατικὴν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ· (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — οἱ Πέρσαι ἀρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) — οἱ παλαιοὶ ὑπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 72 κ.έ.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ἂν μὲν τὸ δίπτωτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσομένων μὲ δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἱ αἰτιατικαὶ αὐταὶ γίνονται ὀνομαστικαί, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· (**Ἰσχύμαχον πάντες καλὸν τε κἀγαθὸν ἐπωνόμαζον**) — **Ἰσχύμαχος** πρὸς πάντων **καλὸς τε κἀγαθὸς** ἐπωνομάζετο Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ), παραμένει· (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν **τὴν στρατηγίαν**) — ὁ νεανίας διδάσκειται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου **τὴν στρατηγίαν**. (οἱ Ἕλληνες ἐπίπλυσαν τὰς διφθέρας **χόρτου κούφου**) — αἱ διφθέραι ἐπίπλυντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων **χόρτου κούφου**. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς **Παρυσάτιδι** ἐδεδόκει) — αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως **Παρυσάτιδι** δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σημ. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν,

τὸ ὁποῖον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον· (*κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον*) — *οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῶν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται* Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω, ἀποτέμνω, ἐκκόπτω (τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχὶ τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν· (*οἱ βάρβαροι ἀπέτισον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς*)—*οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς* Ξ. (*ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν*)—*οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν*. ↙

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον·

ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (= φονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινὰ — φεύγω (= καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (= ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (= ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (= ἐπαινῶ) τινὰ — εὖ ἀκούω (= ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (= εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πάσχω (= εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημ. Τοῦ ῥ. αἰρῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (= ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι) ὑπὸ τινος· *Ἀθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν*— *Μιλτιάδης αἰρεῖται* ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ῥῆμα γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω κ.τ.τ. καὶ ἐν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν· *μισῶ* τινὰ — (*μισοῦμαι* καὶ) *μισητὸς γίγνομαι* ἢ *μῖσος* ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ — (*θεραπεύομαι* καὶ) *θεραπείας* τυγχάνω ὑπὸ τινος.

ζημιῶ τινὰ — (*ζημιόομαι* καὶ) *ζημίαν* λαμβάνω παρὰ τινος.

Διὰ τοιαύτης δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ

παθητικὸν ἀποθετικῶν ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως· αἰδοῦμαι (= ἐντρέπομαι) τινά — αἰδοῦς τυγχάνω ὑπὸ τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινά — αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπὸ τινος. (πρβλ. ἐπιθυμῶ — γίνομαι ἐπιθυμητός. συγχωρῶ — λαβαίνω συγχώρεσι. παρηγορῶ — ἔχω παρηγοριά. περιποιοῦμαι — εὐρίσκω περιποίησι).

Σημ. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρά τινος (= τιμωρῶ τινά) παθητικὸν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (= τιμωροῦμαι ὑπὸ τινος) οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην δίδασιν (= τιμωροῦνται).

δ) ΤΑ ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΡΗΜΑΤΑ

§ 88. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν)· ζῶ, ὑγιάίνω, νοσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κτλ.

Σημ. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικὰ ἀμετάβατα ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί

§ 89. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἢτοι ἡ σχέση τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὀργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κτλ. (Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλαγίας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροθέτου τινός· ἐκείνης τῆς νυκτός οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμιοι ἐγρη-

γόρεσαν καὶ ἔκαον πυρὰ πολλὰ διὰ νυκτός· (πρβλ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυκτα — ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυκτα). (Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

Γ. ΑΙ ΠΛΑΓΙΑΙ ΠΤΩΣΕΙΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΩΣ

§ 90. α) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα μιᾶς κινήσεως· (ποῦ; ἕως ποῦ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς αἰτιατικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ· *κρίση δ' οὐρανὸν ἴκε* (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρανόν). *ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλυμπόν τε* Ὅμ. (πρβλ. πάω σπίτι, πάω σχολεῖο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς· (πόσον;): *ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους εβδομήκοντα* Θ. αἱ σπονδαὶ ἐνιαυτὸν ἔσσονται (= ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ. (πρβλ. ἀπέχει δέκα πόντους, θὰ μείνῃ ἐκεῖ λίγους μῆνες).

Σημ. Τῆς αἰτιατικῆς ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν, γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος (οὗτοςί), πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου, ὃ ὁποῖος ἔχει παρέλθει, ἀφότου ἔχει γίνεσθαι· *Πρωταγόρας ἐπιδεδήμηκε τρίτην ἤδη ἡμέραν* (= ἔδω καὶ τρεῖς ἡμέρες) Πλ. *ἀπηγέλυθη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτί* Ἡραῖον *τεῖχος πολιορκῶν* (= ἔδω καὶ τρία ἢ τέσσερα ἔτη) Δημ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν· (γιατί; πρὸς τί;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς· *τί τηνικάδε ἀφῖξαι, ὦ Κρίτων;* (= γιατί ἔχεις ἔλθει; πρβλ. τί γελάτε;) Πλ. *ταῦτα δὴ ὑπαισχυνόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους* (= διὰ ταῦτα) Πλ. — *ἤρωτωντο ὅ, τι ἤκοιεν* (= γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἢ τὸ ἀναφορὰν· (σὲ τί; ὡς πρὸς τί;): *πόδας ὠπὸς Ἀχιλλεύς* Ὅμ. *ὃ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι* (= ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ. (πρβλ. τί φταίω ἐγώ;).

§ 91. β) Ἡ καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἢ διὰ τοῦ ὁποῖου γίνεται κάτι· (ποῦ; ἀπὸ ποῦ;). Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς γε-

νικῆς εἶναι μόνον ποιητικῆ· *ποῦ Μενέλαος ἔην; ἢ οὐκ Ἄργεος ἦεν Ἀχαικοῦ;* (= ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἰππος εἰωθὸς λούεσθαι *εὐρρεῖος ποταμοῖο* (= ἐντὸς καλλιρρόου ποταμοῦ). *ἔρχονται πεδίλιο μαχησόμενοι* (= διὰ τῆς πεδιάδος) Ὅμ. (πρβλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τοῦ κάμπου καβαλλάρης).

Σημ. Περί τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης ἰδὲ § 28,5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποῦ γίνεται κάτιτι· (πότε; τί καιρό;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διαίρεσιν· *οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἤξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας* (= ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κλπ.) Πλ. *Ἰστρος ὕσος ἀεὶ ὄξει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος* (= καὶ ἐν καιρῷ θέρους...) Ἡροδ. *οὐδεὶς μὲ ποῦ ἠρώτηκε καινὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν* (= ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πολὺ ἄρα χρόνια τώρα) Πλ. (πρβλ. νὰ ζήσης! καὶ τοῦ χρόνου!)

3) αἰτίαν· (γιατί;) *τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων δογίζεται* (= διὰ τὰ ἴδια ἀδικήματα· πρβλ. § 74, 5). (πρβλ. πεθαίνει τῆς πείνας) Σημ. Ἰδὲ § 37,1,β'.

4) ποσόν· (πόσον;) *πόσον διδάσκει Εὐῆρος; πέντε μῶν* (= πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλία του;) Πλ. (πρβλ. § 74, 4).

§ 92. γ) Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 28, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως· (ποῦ; σὲ ποιο μέρος;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικῆ· *Ζεῦ, αἰθέρι ναίων* (= ἐν τῷ αἰθέρι). *τόξα ὁμοισιν εἶχεν* (= ἐπὶ τῶν ὤμων) Ὅμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ τῆ δε (= ἐδῶ), ταύτη (= αὐτοῦ), ἐκείνη (= ἐκεῖ), ἄλλη (= ἄλλοῦ), ἧ (= ὅπου), καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἴδια δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς Πανάκτω, Βραυρώνι, Ἐλευσίνοι, Ῥαμνοῦντι κλπ. *στήλας στήσαι Ὀλυμπίαισι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθῆναις, ἐν πόλει* (= καὶ ἐν Ἀθῆναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. *τὰ τροπαια τὰ τε Μαγαθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς* Πλ. *ἐνίκησε Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέα* (= ἐν Νεμέα) Λυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει κάτιτις (ποιὰ ἡμέρα; ποιὸν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων τὰ ὅποια δηλοῦν χρόνον, καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν· ταύτη τῆ ἡμέρα. τῆ δε τῆ νυκτί, τῷ ἐπιόντι μηνί, τῷ ἐπιόντι ἔτει κλπ.— Παναθηναίοις, Διονυσίοις, Ἀπατουρίοις, Θεσμοφορίοις, κλπ. (=στὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.) ἔγὼ καταστάς χορηγὸς τραγῳδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μῶς καὶ τρίτῳ μηνί, **Θαργηλίοις**, νικήσας ἀνδρικῶ χορῶ δισχιλίας δραχμῶς (= τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἑορτὴ τῶν Θαργηλίων) *Λυσ. Λίχας ταῖς γυμνοπαιδίαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαίμονι ξένους ἐδείπνιζε* (= στὴν ἑορτὴ τῶν γυναικοπαιδιῶν) Ξ.

II) ἡ ὄργανικὴ δοτικὴ (§ 28, 8)

1) τὸ ὄργανον μὲ τὸ ὅποιον ἐκτελεῖται κάτιτις· Ἰπποκράτης τὴν θύραν **τῆ βακτηρία** ἔκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. *τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρῶμεν. οὐδεὶς ἔπαινον ἠδοναῖς ἐκτίησατο* (= μὲ ἠδονάς)

2) συνοδείαν, ἥτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ ὅποιον συνοδεύει τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν· Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον **ναυσὶν εἴκοσιν** (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. *μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν* (=μαζὶ μὲ τοὺς ἄνδρας, μαζὶ μὲ τὸ πλήρωμά της) Θ.

3) τρόπον· **δρόμῳ ἴεντο εἰς τοὺς βαρβάρους** Ἡρόδ. (πρβλ. ἦρθε τρέχοντας).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις τῆ δε, ταύτη (=ἔτσι), τῷ δε ἢ τούτῳ τῷ τρόπῳ, οὐδενὶ τρόπῳ, σιγῆ, σιωπῆ, κραυγῆ, βία, σπουδῆ, παντὶ σθένει, πάσῃ τέχνῃ κλπ.

4) αἰτίαν· **λιμῷ ἀπέθανον** (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. *καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγεννημένοις* (= διὰ τὰ γεγεννημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἥτοι μέτρον ἢ διαφορὰν· **πολλῷ μεῖζόν ἐστιν** (=κατὰ πολὺ). Ἐπύξα προτέρα Κύρου **πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο** Ξ.

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 71.

2. ΤΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΑ

§ 93 Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγιαι πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς· πρβλ. δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν ταχίστην (= τάχιστα) — αὐτοῦ, οὐδαμοῦ — κύκλω, ταύτη, ἄλλη (= ἀλλαχοῦ κλπ.). Ἴδὲ § 90 κ.έ.

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς. Οὕτω π.χ.

α) τὸ ἄλλως (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτός τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καί, ἢ σπανιώτερον ἄλλωστε, σημαίνει καὶ μάλιστα· πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίῃ Δημ.

β) τὸ ἔτι (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μὲ ἀρνητικὰς, σημαίνει πλέον, πιά· τίς αὐτῶ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται; (= τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημ. Τὸ ὄχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὕπῳ· οὕπω καιρός (ἐστὶ = δὲν εἶναι ἀκόμη καιρός. Οὐκέτι καιρός = δὲν εἶναι πιά καιρός).

γ') τὸ μάλιστα (= πάρα πολύ, πρὸ πάντων) μὲ ἀριθμητικὰ σημαίνει περίπου· Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίου μάλιστα τεσσαράκοντα. (πρβλ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ) τὸ πολλάκις (= πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ εἰ, (ἐάν), ἵνα μὴ, μὴ, σημαίνει τυχόν, ἴσως· εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχίκατε τῶ τοιοῦτῳ Πλ.

ε) τὸ ποτὲ (= μιὰ φορὰ, κάποτε) ὅταν εὐρίσκεται κατόπιν ἐρωτηματικῆς λέξεως σημαίνει ἄραγε, τάχα, σάν· Πολλάκις ἐθαύμασα τίσι ποτὲ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους (= μὲ ποιούς ἄραγε λόγους) Ξ. τί ποί' ἐστὶ τοῦτο (= σάν τί) Πλ. Ἴδὲ § 49, 1.

στ) τὸ τάχιστα (= πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδή, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐ-

θύς· οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καθη-
ρέθη (= εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ) τὸ ἐπίρρημα ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικόν (= οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (= ὅπως), 1) μὲ ὑπερθετικά ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν· ὡς πλεῖστος (= ὅσον τὸ δυνατόν πλεῖστος), ὡς τάχιστα (= ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα), 2) εἰς ἀναφωνήσεις αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν θαυμασμόν, σημαίνει πόσον, τί· ὡς καλός μοι ὁ πάππος! (= πόσον ὠραῖος! τί ὠραῖος!) Ξ.

Σημ. α'. Τὴν ἀρχικὴν τοῦ δεικτικῆν σημασίαν (μὲ τὴν ὁποῖαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ) διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὦς ἢ ὠς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὦς (= καὶ ἔτσι), οὐδ' ὦς (= οὐδὲ ἔτσι, μᾶλλον τοῦτο δέν)· οὐδ' ὡς ὠργίζετο Ξ.

Σημ. β'. Πολλοὶ καὶ ποικίλοι εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ὄχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικός (= ὅτι, πῶς), ἢ χρονικός (= ὅτε, ἀφοῦ) ἢ αἰτιολογικός (= διότι), ἢ τελικός (= ἵνα), ἢ συμπερασματικός (= ὥστε), καὶ πρό-
θεσις (καταχρηστική), ὅποτε συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς, ἢ μὲ ἀριθμητικὸν καὶ σημαίνει περίπου, ἴσα με.
κέλευσον ἔλθειν ὡς ἐμὲ τὸν Ἑρμογένη Ξ. ὄπλιτας εἶχεν ὡς πεντακοσίους Ξ

Σημ. γ'. Ἴδὲ καὶ § 37, 1, β.

3. Αἱ Προθέσεις (¹)

§ 94. α'. Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά· (πρβλ. σύνθετα ῥήματα ἀνατείνω = τείνω ἄνω, κατατίθημι = τίθημι κάτω, περιρρέω = ῥέω περίριξ κλπ). Ὡς ἐπιρρήματα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου· μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (= ἐπάνω).
ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (= ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἢ πρόθεσις πρὸς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (= προσέτι δέ)· ἀσύφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον Πλ. (πρβλ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε κι' ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ = κατόπιν).

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρήσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρ-

(¹) Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστόν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικά.

ρημάτων) πλησίον τινός ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἴνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἢ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 90 κ. ἑ.)· πρβλ. *νέοι ἔχον πεμπύβωλα χερσίν* (Ἰλ. Α 463) — *στέμματα ἔχον ἐν χερσίν* (Α. 373)· *κνίσση οὐρανὸν Ἰκεν* (Α. 317) — *Ὀδυσσεὺς εἰς Χρῦσση ἔκτανεν* (Α. 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀντὶ ῥήματος, μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλλαβοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικόν των τονισμόν ὡς ἐπιρρημάτων· *πάρα πολλὰ ἐκάστω* (= πάρεστι). *οὐ γὰρ τις μετὰ τοῖος ἀνῆρ, οἶος Ὀδυσσεὺς* (= μέτεστι, ὑπάρχει μεταξύ). *οὐ οἱ ἔνι*⁽¹⁾ *φρένες* (= οὐκ αὐτῷ ἔνεισι φρένες) Ὅμ. *ἄνα ἐξ ἐδράνων* (= ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὅμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον παρεμβάλλεται πολλάκις μεταξύ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (*ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον*), ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιν τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον προσδιορίζει· *νύμφη δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδῆν* (= παρατίθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). *Ἰθάκην κάτα* (= κατὰ τὴν Ἰθάκην) Ὅμ.

Σημ. α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τοῦ ῥήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται (*ἐκ δ' ἄγαγε — ἐξήγαγε δέ. κατ' ἄρ' ἔξετο — καθέζετο ἄρα*), ὠνομάσθη *τμησις*, διότι ἐσφαλμένως ἐνομήσθη ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥήμα ἦσαν ἠνωμένα καὶ κατόπιν ἐχωρίσθησαν.

Ὅμοίως ἢ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥήμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δυσυλλάβων προθέσεων, ὠνομάσθη *ἀναστροφή* (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομήσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγούσης τονισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστρο-

(1) Ἐκ τοῦ ἔνι, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (= ἐντός), προήλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναι) εἶναι· πρβλ. *οὐκ ἐνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληνας* κτλ. Ἰδὲ καὶ § 52, 1 Σημ. γ.

φὴν μόνον ἢ πρόθεσις περὶ ἄρτι ἐφάνης ἀνδρείας πέρι οὐδὲν εἰδώς (=περὶ ἀνδρείας). Πλ.

Σημ. β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις ἔνεκα καὶ ἄνευ· *τούτου ἔνεκα, ὧν ἄνευ.*

§ 95. Ἡ ἔξασθένησις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ τῶν ἀπὸ ἐπιρρήματα (ἦτοι ἀπὸ αὐτοτελεῖς λέξεις αἱ ὁποῖαι προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς προθέσεις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια τὰ ὁποῖα προτάσσονται πρὸ τῶν πλαγιῶν πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλακίς συνδέσεως τῶν τοιοῦτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὁπότε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαιτέρον τόνον αὐτῶν· πρβλ. *ἐκ δ' ἄγαγε* (Πάτροκλος) *Βρισηίδα — ἐξήγαγε Ἀγησίλαος τὸ στρατεύμα· κατ' ἄρ' ἔξετο — ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέξετο*· (πρβλ. δὲν τὸν εἶδα ξανα — δὲν τὸν ξαναεἶδα).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως. Οὕτω εἶς τινα πρότασιν, ὡς π. χ. *ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ* (Α. 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις ἐκ (= ἔξω), ἢ ὁποῖα ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα βῆ (= ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεομένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν νηὸς (= ἀπὸ τὴν ναῦν), ἀφοῦ καὶ αὕτη εἶναι ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κινήσιν δηλοῖ καὶ αὕτη ἦτοι ἢ ἀνωτέρω πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω, *Χρυσῆς ἐκ βῆ νηὸς* (= ἢ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω, *Χρυσῆς ἐκ νηὸς βῆ* (= ἢ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτω ἢ λέξις ἐκ παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως τὴν ἐκφράζει πλέον αὕτη ὄχι μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) νηὸς.

§ 96. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας ἐκ τῶν πλαγιῶν πτώσεων ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετά γενικής	Μετά δεστικής	Μετά αιτιατικής
Μονήτως	ἀντί . . .	ἀπέναντι· ἀντίς γιά· γιά.		
	ἀπό . . .	μακράν ἀπό· ἀπό· μέ.		
	ἐξ, ἐκ	ἀπό μέσα ἀπό, ἀπό· εὐθὺς μετά· ἔνεκα.		
	πρὸ . . .	ἐμπρὸς ἀπὸ· πρὶν ἀπὸ ὑπέρ, γιά.		
	ἐν,	ἐντός, μέσα εἰς· μέ.	
σύν, ξύν	μαζί μέ, μέ.		
εἰς		μέσα εἰς· ὡς πρὸς· γιά.	
Δίπτως	ἀνά	(ἐπάνω εἰς) ¹	ἐπάνω εἰς· πρὸς τὰ ἄνω τοῦ· κατά.
	διὰ . . .	διὰ μέσου· κατά τὴν διάρκειαν τοῦ ὕστερ' ἀπὸ· μέ	(διὰ μέσου) ¹ · ἔνεκα, γιά.
	κατὰ . . .	κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ἐναντίον· σχετικῶς μέ· γιά.	καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν· καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν· διὰ μέσου· σύμφωνα μέ.
	ὑπὲρ . . .	ἀπὸ πάνω ἀπὸ· χάριν, γιά· σχετικῶς μέ	ἐπάνω ἀπὸ· πέραν ἀπὸ· περισσότερο ἀπὸ.
Τρίπτως	ἀμφί . . .	σχετικῶς μέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ) ¹ · ἔνεκα, γιά.	γύρω ἀπὸ· περίπου· ἴσαμε.
	ἐπί . . .	ἐπάνω εἰς (ἐπί στάσεως)· στήν ἐποχὴ τοῦ· πλησίον· ἐνώπιον· γιά (ἐπί σκοπίμου κατευθύνσεως).	ἐπάνω εἰς (ἐπί στάσεως)· εὐθὺς μετά· πλησίον· κατόπιν· ἔκτός ἀπὸ· γιά (ἐπί αἰτίας ἢ σκοποῦ)	ἐπάνω εἰς (ἐπί κινήσεως)· διαρκῶς ἐπί· πρὸς· ἐναντίον· γιά (ἐπί σκοποῦ).
	μετὰ . . .	(μεταξύ) ¹ · μαζί μέ, μέ.	(μεταξύ) ¹ .	(μεταξύ) ¹ · ὕστερ' ἀπὸ.
	παρὰ . . .	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ) ¹ · ἕκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατά μήκος κοντὰ εἰς· ἐν συγκρίσει πρὸς· ἐναντίον, κατά παραβασιν· πλήν, παρά
	περὶ . . .	(γύρω ἀπὸ) ¹ · σχετικῶς μέ, σέ, γιά.	(γύρω ἀπὸ· σχετικῶς μέ, γιά) ¹ .	γύρω ἀπὸ· περίπου· κατά· περίπου· σχετικῶς μέ.
	πρὸς . . .	ἀπέναντι πρὸς· ἐνώπιον· ὡς πρὸς· γιά.	κοντὰ εἰς	πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ἐναντίον, μέ· σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· γιά (ἐπί σκοποῦ).
	ὑπὸ . . .	ὀποκάτω ἀπὸ· ἔνεκα, ἀπὸ· ἐν συνουδίᾳ.	ὀποκάτω ἀπὸ (ἐπί στάσεως) ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπιβλεψιν.	ὀποκάτω ἀπὸ (ἐπί κινήσεως) ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.

¹) Χρησις ποιητικὴ ἢ μᾶλλον ποιητικὴ.

§ 97. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτέρας σημασίαι ἐκάστης προθέσεως εἶναι αἱ ἑξῆς·

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη· πρβλ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περί.)

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = περίξ, γῦρο ἀπὸ· *ἀμφὶ πῦρ ἐκάθηγτο* Ξ. οἱ *ἀμφὶ Ἀριαῖον* = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του· β) χρονικῶς = περίπου, κατὰ· *ἀμφὶ μέσας νύκτας* Ξ. γ) μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε· *ἀμφὶ τὰ πενήκοντα ἔτη* Θ.

2. Μὲ γενικὴν· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιὰ· *ἀμφὶ ὧν εἶχον διεφέροντο* (= ἀμφὶ τούτων ἃ εἶχον = περί τούτων κλπ.) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον· α) τοπικῶς = περίξ, γῦρο ἀπὸ· *Ἀχαιοὶ ἔστασαν ἀμφὶ Μενoitιάδῃ* Ὅμ. β) μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιὰ· *ἀμφ' ἐμοὶ στένει* (= γιὰ μέ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιὰ· *ἀμφὶ τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται* Ἡρόδ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἀμφιθάλασσος) ἢ = περίξ (ἀμφιέννυμι).

II. Ἄνὰ (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω· πρβλ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς· *ῥέκουν ἀνὰ τὰ ὄρη* Ξ. ἢ = πρὸς τὰ ἄνω· *ἀνὰ τὸν ποταμὸν ἔπλεον* (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ). β) χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατὰ· *ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον* Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς· *ἀνὰ κράτος* (= μέ ὅλην τὴν δύναμιν) — *ἀνὰ λόγον* (= κατ' ἀναλογίαν) — *ἀνὰ πέντε* (= πέντε πέντε, ἀπὸ πέντε).

2. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς· *χρυσέῳ ἀνὰ σκήπτρῳ* Ὅμ. ἤξει *ἀνὰ νηυσὶ* Εὐρ.

Ἐν· συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιώσκομαι).

III. Ἄντι. Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρύ, ἀπέναντι· πρβλ. Ὀμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = ἀπέναντι· *εἰσήγεσαν ἀντὶ τῶν πιτύων* Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀντικαταστάσεως = στὸν τόπο τοῦ, ἀντὶς γιὰ· *ἐβασίλευεν ἀντ' ἐκείνου* Ξ. *Σωκράτης οὐδέποτε προηγεῖτο τὸ ἴδιον ἀντὶ τοῦ βελτίστου* Ξ. ἡ ὁμοιότητος = σάν· *ἀντὶ κυνὸς εἶ φύλαξ* Ξ. ἡ αἰτίας = γιὰ· *ὠφελῶ αὐτὸν ἀνθ' ὧν εὖ ἔπαθον ὑπ' ἐκείνου* (= ἀντὶ τούτων ἃ — γιὰ ὄσα) Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἀπέναντι (ἀντιπαράτασσομαι) σημαίνει ἐναντίον (ἀντιλέγω), ἐπίσης, ὁμοίως (ἀντευεργετῶ).

IV. Ἄπό. Ἀρχικὴ σημασία μακρὰν ἀπό, ἀπό· πρβλ. ἄπω· (Συνώνυμος τῆς ἐκ, ἀλλ' ἡ μὲν ἀπό σημαίνει ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔξω τινός, ἡ δὲ ἐκ ἀπομάκρυνσιν ἀπὸ τὰ ἔσω τινός).

Μόνον μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν)· α) τοπικῶς (ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ ποιόν;): *Κῦρος ὠρμᾶτο ἀπὸ Σάρδεων. τοὺς νίεις οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἴργουσιν* Ξ. β) χρονικῶς· (ἀπὸ πότε;): *ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου* Ξ. ἀφ' οὔ (= ἀφ' ὅτου). γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν καταγωγῆς (ἐμμέσου): *γεγονὸς ἀπὸ Δημαράτου* Ξ. ἡ ὕλης· *εἶματα ἀπὸ ξύλου πεποιημένα* (= ἀπὸ ξύλου) Ἡρόδ. ἡ αἰτίας = ἀπό, γιὰ· *ἀπὸ τούτου τοῦ τολμήματος ἐπληρέθη* (πρβλ. § 91,3). ἡ τοῦ μέτρου ἢ τοῦ τρόπου = μέ· *στράτευμα συνέλεξε ἀπὸ τούτων τῶν χρημάτων* Ξ. *ἀπὸ στόματος λέγω τι* Ξ. ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ ταῦτα οὐ πολέμῳ ἔλαβον, ἀλλ' ἀπὸ ξυμβάσεως Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τῆς σημασίας τοῦ μακρὰν (ὡς ἀπέρχομαι) καὶ τοῦ ὀπίσω (ὡς ἀπαιτῶ, ἀποδίδωμι) λαμβάνει καὶ διαφόρους ἄλλας σημασίας, ὡς ἀπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησμονῶ), ἀποφοιτῶ (= παύω νὰ φοιτῶ), ἀπαξιῶ (= οὐκ ἀξιῶ), κλπ.

V. Διά. Ἀρχικὴ σημασία διὰ μέσου ὡς πέρα ἢ εἰς δύο χωριστά· πρβλ. δι-ς.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς ἢ χρονικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = διὰ μέσου τοῦ, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· βῆ *διὰ δώματα*. θεῖός μοι ἦλθεν ὄνειρος *ἀμβροσίην διὰ νύκτα* Ὁμ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν αἰτίας = ἔνεκα, γιά· *Δαίδαλος διὰ τὴν σοφίαν ἠγαγκάζετο Μίνω δουλεύειν* Ξ. *τίνες Ἀθηναίων δι' ἐκεῖνον ἀγαθοὶ γέγονασι* (= ἔξ αἰτίας ἐκεῖνου, χάρις εἰς ἐκεῖνον) Πλ.

2) Μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = διὰ μέσου· *ἐξελαύνει διὰ τῆς Συρίας* Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· *διὰ νυκτὸς* Θ. *διὰ παντὸς τοῦ βίου* Ξ. ἢ = μετὰ παρέλευσιν, ὕστερ' ἀπὸ· *ἀρχαῖον ἑταῖρον διὰ χρόνου εἶδεν* Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ μέσου ἢ τοῦ ὄργανου = μέ· *δι' ἐρμηνέως διελέγετο* Ξ. *πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν* Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ· *διὰ τάχους, διὰ βίας*.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστά εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐντελῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. Εἰς ἢ ἐς. Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προῆλθεν ἐκ τῆς ἔνς = ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἔξ = ἐκ-ς).

Μὲ αἰτιατικὴν μόνον· α) τοπικῶς, πρὸς δήλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός = εἰς· *Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν εἰς Σικελίαν* Θ. Οὕτω καί· *εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας* (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκέων κλπ.) Δημ. ἢ πρὸς δήλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος τῆς κινήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως· *ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλλας* Ξ. *ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν* (= ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β) χρονικῶς = μέχρι· *εἰς τὴν ὑστεραίαν* (= μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). *εἰς ἐμὲ* (= μέχρι ἔμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ· *εἰς πάντα πρῶτος* Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά, σέ· *εἰς συμβουλήν παρεκάλεσα ἡμᾶς* Πλ. ἢ ὀρίου ἀριθμητικοῦ = ἐν συνόλῳ, ὅλο ὅλο· *εἶχε τοξότας καὶ σφενδονήτας εἰς τετρακοσίους* Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰσέρχομαι) σημαίνει καλά, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσακούω).

Σημ. Περὶ τῆς ἰδιορρύθμου συντάξεως εἰς Ἄιδου (=στὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (=στὸ δάσκαλο, στὸ σχολεῖο) κ.τ.τ. Ἰδὲ κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνι. § 94, 1). Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὠρισμένης περιοχῆς).

Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = εἰς, σέ, μεταξύ· ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς Σοφ. ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν (= ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β) χρονικῶς = ἐντός, σέ· ἐν τρισὶν ἡμέραις Ξ. ἐν ταῖς σπονδαῖς (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀνακωχῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον· οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν Πλ. ἢ τοῦ πλησίον = παρὰ πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Ἐύξεινῳ πόντῳ (= εἰς τὰ παράλια τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργανου ἢ τοῦ τρόπου = μέ· οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημεῖοις Ξ. ἐν τάχει (= μὲ ταχύτητα, ταχέως) ἢ συμφωνίας = κατὰ ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι (= σύμφωνα μὲ) Ἴσοκρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μέσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβαίνω) σημαίνει μὲ (ἔμψυχος = μὲ ψυχὴν, ἐμμελῆς = μὲ μέλος), πολὺ, ἐντελῶς (ἔμπλεως).

Σημ. Εἰς φράσεις οἶαι ἐν Ἀσκληπιοῦ. ἐν Ἄιδου, ἐν Ἀρίφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους τούτων εἰς Ἄιδου, εἰς τοῦ Κλεομένου, εἰς διδασκάλου, κατὰ τινὰς ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὅλου, ἢ ὁποῖα δηλοῖ περιοχὴν (ἐν Ἄιδου = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄιδου). Πιθανώτερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον· ἐν Ἀσκληπιοῦ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιοῦ· ἐς τοῦ Κλεομένου = ἐς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου. (πρβλ. πέρασε τὴν βραδυὰ του στοῦ Πέτρο — πάω στοῦ θεῖου μου = στοῦ σπῆτι τοῦ...)

VIII. Ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσα, ἀπὸ μέσα ἀπὸ. (Ἀντιθ. εἰς. Ἰδὲ καὶ ἀπό).

Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἀπὸ (μέσα ἀπὸ)· τὰ ἐκ γῆς φνόμενα Ξ. β) μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δῆλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς· οἱ ἐξ Ἡρακλέους (=οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.).

ἡ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου = ἀπό, μέ· ἐποιοῦντο διαβάσεις *ἐκ τῶν φοινίκων* Ξ. ἡ τοῦ τρόπου = μέ· πάτριον ἡμῶν *ἐκ τῶν πόνων* τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι (=μέ τούς κόπους) Θ. *ἐκ παντός τρόπου* (=μέ) Λυσ. *ἐκ δόλου* (=μέ δ.) Σοφ. ἡ αἰτίας = ἀπό, ἔνεκα· *ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως* πολλαὶ ἀπέχθειαί μοι γέγονασι Πλ. ('Ιδὲ καὶ § 84, 1). ἡ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ· *ἐκ τῶν ἔργων* χρῆ μᾶλλον ἢ *ἐκ τῶν λόγων* τὴν ψῆφον φέρειν Δημ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκ πλέω), πέρα καὶ πέρα, τελεείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

ΙΧ. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (Ἄντιθ. ὑπό).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς· *ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον* Ξ. Καὶ μέ τὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως· *τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ στάδια ἐξικνεῖσθαι* (= εἰς ἕκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β) χρονικῶς=κατὰ τὴν διάρκειαν· *ἐπὶ δέκα ἔτη ἐπὶ πολλὸν χρόνον* Θ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον· *ἦλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν εἶναι* (= πρὸς τινα) Πλ. *ἐστρατεύετο ἐπὶ Λυδοῦς* (= ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡροδ. ἡ σκοποῦ=σέ, γιὰ· *τοὺς στρατηγούς ἐπὶ δεῖπνον* ἐκάλεσε. *φρούρανα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ* (=γιὰ φωτιά) Ξ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαράν)· α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως=ἐπάνω εἰς· *ἤλανθεν ἐφ' ἄρματος* Ξ. *τὰ ἐπὶ Θοράκης χωρία* (=τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἦτοι εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β) χρονικῶς, εἰς δήλωσιν χρονικῆς τιнос περιόδου· *ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τυράνων)* Λυσ. *ἐφ' ἡμῶν* (=στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). *οἱ ἐφ' ἡμῶν* (=οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πρβλ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας). γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἐπιστάσεως· *ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν*· *ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν* ἢ τοῦ πλησίον· *ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ* Ξ. ἡ τοῦ ἐνώπιον· *ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων* Ξ. ἡ σκοπίμου διευθύνσεως = γιὰ· *ἀπιέναι ἔφη ἐπὶ Ἰωνίας* (= γιὰ τὴν Ἰωνίαν). ἡ διανομῆς = εἰς, ἀπό· *ἐτάχθησαν ἐπὶ τεττάρων* (=εἰς τέσσαρας γραμμὰς, ἀπὸ τέσσαρες τέσσαρες) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (καθαράν ἢ τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν)· α) τοπικῶς ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς· *οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ Ἰσθμῷ* τῆς Παλ-

λήνης Θ. β) χρονικῶς = εὐθύς μετά· ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ Ξ. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ (ὄλως) πλησίον· ἐπὶ τῷ *Εὐφράτῃ ποταμῷ* ἦν Ξ. ἢ ἐπιστασίας = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς)· ὁ ἐπὶ τῷ *θεωρικῷ* ὄν Δημ. ἢ τοῦ ἐνώπιον· *ταῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς* ἔλεγε Λυσ. ἢ τοῦ κατόπιν ἢ ὀπισθεν· *ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις* πελοπόροι Ξ. ἢ προσθήκης = ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς· *κάοδαμον μόνον ἔχουσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ* Ξ. ἢ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ· *ἐπὶ τινὶ εἶμι* ἢ *ἐπὶ τινὶ γίγνομαι* (= εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.). ἢ αἰτίας = γιά· *μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ* Ξ. ἢ τοῦ σκοποῦ = γιά· *οὐκ ἐπὶ τούτῳ κάθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια*, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρῖνειν Πλ. ἢ τοῦ ὄρου ἢ συμφωνίας· *ἀφίεμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν* (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν· δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφέπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσέτι (ἐπικτώμαι), λίαν (ἐπιποθῶ) ἀμοιβαίως (ἐπιμείγνυνται).

Χ. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπό. (Ἀντιθ. ἀνά).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ· *κατὰ τὴν Ἀσίαν* (= πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. *κατ' οἰκίαν* τὰ πολλὰ *διατρίβομεν* (= στὸ σπίτι) Πλ. Καὶ ἄνευ τῆς ἐννοίας τῆς ἐκτάσεως· *Κῦρος παίζει βασιλέα κατὰ τὸ στέρνον* (= κάπου εἰς τὸ στέρνον) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ· *κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον* Ἡρόδ. *τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων* ἠρίστευσαν (= τῶν συγχρόνων των) Ξ. μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου = διὰ· *κατὰ γῆν* ἐπορεύοντο (= διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι· οἱ *κατὰ τοὺς Ἕλληνας* τεταγμένοι Ξ. ἢ τοῦ κατόπιν· ἦσαν *κατὰ τοὺς ἄλλους* τοὺς προϊόντας (= κατόπιν τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τρόπου = μέ· *κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν*. ἢ διανομῆς = ἀπό· *ἐγὼ ἐθέλω διαβιβᾶσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους* Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, *κατὰ κατὰ τοὺς νόμους*. ἢ ἀναφο-

ρᾶς = σχετικῶς μέ· οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμὲ (= ὄσον ἀφορᾶ εἰς ἐμὲ) Ξ. ἢ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπὸ· κατ' ἔχθος (= ἀπὸ μῖσος) Θ.

2. Μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς· ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (= ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη (= ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ., εἰς τὸ βάθος τῆς θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίου· τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιὰ· τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (= γιὰ μᾶς) Δημ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κ ἄ τ ω (κ α τ α τίθημι) σημαίνει ἐ ν α ν τ ῖ ο ν (κ α τ α β ο ῶ τ ι ν ο ς), ὀ π ῖ σ ω (κ α τ ἄ γ ω φ υ γ ἄ δ α = ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), π ἔ ρ α κ α ἰ π ἔ ρ α, τ ε λ ε ῖ ω ς (κ α τ α ν α λ ῖ σ κ ω, κ α θ ο ρ ῶ), χ ω ρ ῖ σ τ ἄ (κ α τ α γ ρ ἄ φ ω, κ α τ α ν ἔ μ ω).

XI. Μετά. Ἀρχικὴ σημασία μετὰ ξύ, ἐν μέσφ.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = μεταξὺ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον· *ἄισσων ὥς τ' αἰγυπιδὸς μετὰ χῆνας*. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν ἢ πρόθεσις μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν *ἔχω τι μετὰ χειρᾶς* (= ἀνάμεσα στὰ χέρια μου. πρβλ. μετὰ χειρίζομαι τι). β) χρονικῶς = ὕστερ' ἀπὸ, μετὰ· *μετὰ τὰ Τρωϊκά* Θ. *μεθ' ἡμέραν* (= ἐν καιρῷ ἡμέρας. Κυρίως = μετὰ τὰ ἐξημερώματα). γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας = ὕστερ' ἀπὸ· *θειότατον μετὰ θεοῦς ἢ ψυχῇ* Πλ.

2. Μὲ γενικὴν καθαρὰν· α) τοπικῶς (σπανίως) = μεταξὺ· *ἕως ἢν μετ' ἀνθρώπων* (= μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων = σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσοκρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν συνεργείας = μαζὶ μέ, μέ· *ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων* Θ. (Ἰδὲ § 69 3, σημ.), ἢ τοῦ τρόπου = μέ· *ἵκετεύει μετὰ πολλῶν δακρῶν*.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς = μεταξὺ· *μετὰ τοῖσιν ἀνέστη* (= μεταξὺ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μὲ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μετὰ ξύ μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς (μ ἔ τ ε ι μ ι, μ ε θ ο μ ι λ ῶ, μ ε τ ἄ χ μ ι ο ν), συν-

ήθως δὲ σημαίνει μαζι (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, μεταδιώκω), ἀλλέως, διαφορεως (μεταγινώσκω).

XII. Παρὰ (εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ πάρ). Κυρία σημασία πλησίον, κοντὰ εἰς.

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μήκος τινός· *παρὰ τὴν θάλατταν ἐπορεύετο* Ξ. Καὶ ἀπλῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς· *παρὰ τὴν ὁδὸν ἦν κρήνη* Ξ. Καὶ ἐπὶ κατευθύνσεως = πρὸς· *γράφει ἐπιστολὴν παρὰ βασιλέα* Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ· *δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὄλον τὸν βίον*. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς· *παρὰ τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν*. ἡ διαφορὰς ἡ ἐναντιότητος = διαφορεως ἀπό, ἐναντίον· *ἐὰν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς* Πλ. *πράττει παρὰ τοὺς νόμους*. ἡ ἐξαιρέσεως = παρά· *παρὰ τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως*· (πρβλ. εἴκοσι παρὰ ἕνα, ἑκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ *παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον*, (πρβλ. παρὰ τρίχα), *παρ' οὐδὲν* (= διὰ τίποτε)· ἡ αἰτίας = ἔνεκα· *παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος* Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν)· α) τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς = ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ· *φάσανον ἐρούσατο παρὰ μηροῦ* "Ομ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν προελεύσεως = ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου)· *παρ' ἡμῶν ἀπάγγελλε τάδε* Ξ. ('Ἰδὲ καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων· α) τοπικῶς = πλησίον· *Πρωταγόρας καταλύει παρὰ Καλλίᾳ* Πλ. *παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ* "Ομ. β) μεταφορικῶς = κατὰ τὴν κρίσιν· *δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῦσθαι κακῶς* (= κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει παραλλήλως (παραπλέω), πλαγίως ἢ κρυφίως (παραδύομαι), ἐναντίον (παρανομῶ), οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως (παρακούω, παρερμηνεύω).

XII. Περί. Ἀρχικὴ σημασία περίξ, γυρο γυρο· ('Ἰδὲ καὶ ἀμφί).

I. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = γυρο ἀπὸ· *κατεστρατοπεδεύ-*

σατο *περι τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν* Ξ. Οἱ *περὶ τινα* (π.χ. οἱ *περὶ Ξενοφῶντα*. Ἴδὲ ἀμφι). β) χρονικῶς, εἰς δήλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = περίπου, κατὰ *περὶ μέσας νύκτας* (=κατὰ τὰ μεσάνυχτα) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς· *οὗτοι περὶ ἀνθρώπους ἀδικιώτατοι εἰσιν* Ξ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = περίπου· *περὶ ἑβδομήκοντα* Θ.

2. Μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς) = περίρι, γυρο ἀπό· *τείχη περὶ Δαρθανίας* (=περίε τῆς Δ.) Εὐρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, σέ, γιά· *σοφός ἐστιν περὶ τούτων* (=σ' αὐτά) Πλ. *κήρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν* (=γιά ἀνακωχή) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντός ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι τι (=θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντός ἄλλου)· *ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστίν*. Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάττονος, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενός ποιεῖσθαι τι (=θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον, προτιμῶ κλπ.)· *τὰ πλείστον ἄξια περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (=θεωρεῖ ὅλως ἀσήμαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἡ *περὶ* ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, τὴν τοῦ ἐπέκεινα, πέρα, περισσότερον, καὶ ἢ μετ' αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικὴ· πρβλ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων* (=περισσότερον ἀπὸ ὅλους κλπ.) Ὀδυσσ. ρ, 388.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) σπανίως· α) τοπικῶς = περίρι, γυρο ἀπό· *περὶ τῇ χειρὶ χρυσοῦν δακτύλιον φέρει* Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιά· *Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῶ γενέει ἡμῶν, μὴ ἀπόλοιτο* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ περίρι (ὡς περιέρχομαι) καὶ τοῦ περισσότερον, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς περιγιγνομαι = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει πολὺ ἢ ἐντελῶς (περιδεῆς, περιπίμπλημι), ὑπὲρ τὸ δέον (περιεργάζομαι).

XIV. **Πρό.** Κυρία σημασία ἔμπροσθεν, ἔμπρὸς ἀπό. Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἔμπρὸς ἀπὸ· πρὸ τῶν πυλῶν Ξ. β) χρονικῶς = πρὶν ἀπὸ· πρὸ τῆς μάχης Ξ. οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες (=οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσοκρ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = ὑπέρ, χάριν, γιὰ· πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσι Ἡρόδ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπανίως) = ἐξ ὀνόματος, γιὰ· πρέπων ἔφυς πρὸ τῶνδε φωνεῖν Σοφ. ἢ συγκρίσεως = ἔμπρὸς εἰς, ἀντί· τότε ἡροῦ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον Πλ. (πρβλ. ἔμπρὸς στὴν ὑγεία τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσαν τίποτε).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἔμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (προπορεύομαι—προλέγω) σημαίνει φανερά, δημοσίᾳ (προαγαρεύω, προεῖπον, προκηρύττω), περισσότερον (προτιμῶ).

XV. **Πρός.** (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ προτὶ ἢ ποτὶ). Ἀρχικὴ σημασία, ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1) Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, πρὸς· ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον Θ. πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξιμεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς Ξ. β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περιπτου· πρὸς ἐσπέραν ἦν (= πρὸς τὸ βράδυ) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = μὲ ἢ ἐναντίον· συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι (= μὲ τοὺς) Ξ. πρὸς τοὺς Θράκας ἐπολέμησα (= ἐναντίον τῶν Θ) Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον Ξ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς, ἔμπρὸς εἰς· οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν. ἢ σκοποῦ = γιὰ· πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς; (= γιὰ ποιὸν σκοπὸν) Ξ. πρὸς χάριν λέγουσι (= γιὰ εὐχαρίστησι, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν) Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαράν)· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι, πρὸς· Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται Δημ. πρὸς τῶν θεῶν· (κυρίως = ἐν ὧ πιο ν τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, ὡς πρὸς· ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μὲ· ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς

πρὸς σοῦ Ξ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος = πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον· σπονδὰς ἐποιήσαντο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν Ξ. (ἴδε καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς· πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κῦρος Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μέ· πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (= εἶχε νὰ κάμη μὲ) Πλ. ἢ προσθήκης = κοντὰ εἰς, ἐκτός· πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις (= κοντὰ στάλλα) Θ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσ-οικῶ), προσέτι (προσ-αιτῶ, πρόσ-εστι).

XVI. Σὺν ἢ ξύν. (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφώντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικὴν). Ἀρχικὴ σημασία μαζί, μαζί μὲ.

Μὲ δοτικὴν ὀργανικὴν μόνον, εἰς δῆλωσιν συνοδείας = μαζί μὲ, μέ· βασιλεὺς σὺν πολλῷ στρατεύματι προσέρχεται Ξ. ἢ συνδρομῆς = μὲ τὴν βοήθειαν· σὺν τοῖς θεοῖς ἀμννούμεθα τοὺς πολεμίους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μὲ· σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον τίθεσθε Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ μαζί (ὡς συν-οικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, καλὰ (συγκαλύπτω, συν-ορῶ).

XVII. Ὑπέρ. Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπὸ.

1) Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = ἐπάνω ἀπὸ, πέραν· ἐπο-λέμει τοῖς Θραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντιον οἰκοῦσι Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὀρίου τινὸς ἢ μέτρου· οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη γεγονότες Ξ. ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἡμᾶς (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας, τὰς σωματικὰς ἢ τὰς πνευματικὰς) Πλ.

2) Μὲ γενικὴν (καθαράν)· α) τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπὸ, ἐπάνω ἀπὸ· πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένος κεῖται Θ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = χάριν, γιὰ· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν Αἰσχ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = ἀντί, γιὰ· ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι (= ἀντίς γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = γιὰ· ἡ τε-

λευτή τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς (= γιὰ νὰ μὴ) Δημ. ἢ αἰτίας = ἔνεκα, γιὰ· ὑπὲρ τῶν γεγεννημένων ὠργίζετο Ἴσοκρ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, περί· ἢ ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμη. ('Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περι εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπερκάθημαι) σημαίνει πέραν, πῖο πέρα (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος — ὑπερορῶ = περιφρονῶ), ὑπερβολικὰ (ὑπερπονῶ), πρὸς χάριν (ὑπεραπολογουμαί τίνος).

XVIII. Ὑπό. Ἀρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπό. ('Αντιθ. ἐπί).

1) Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος)· ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπὸ πλῆθον Ξ. ὑπὸ τὸν λόφον ἔστησε τὸ στράτευμα (= εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ· ὑπὸ νύκτα (= διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Δημ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑποταγῆς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· Αἴγυπιος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο Θ.

2) Μὲ γενικὴν (καθαράν) ἢ ἀφαιρετικὴν· α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ· ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον Ξ. τὰ ὑπὸ γῆς Πλ. ἔλαβε βοῦν ὑπὸ ἀμάξης (= ὑπὸ κάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν ἀμάξης)· β) μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπὸ· ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ (= ἀπὸ πείνας) Ξ. ('Ἰδὲ καὶ § 84, 1). ἐπὶ συνοδείας = ἐν συνοδείᾳ, μέ· τὰ μακρὰ τείχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητηρίδων (= ἐνῶ συγχρόνως αὐλητηρίδες ἤθλουν) Ξ.

3) Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ· ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῆ ἀγορόπλει Ξ. β) μεταφορικῶς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν· οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες (= οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἢ = ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν· ὑπὸ παιδοτριβῆ ἀγαθῶ πεπαιδευμένος Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑποκάτω (ὡς ὑπόκειμαι, ὑπόγειος) σημαίνει κρυφίως (ὑποπέμπω), ὀλίγον, λίγο λίγο (ὑπόπικρος, ὑποπίνω = κουτσοπίνω), ἐμπρός, πρό-

τερον (ὕφ ηγοῦμαι = προηγοῦμαι, ὑπάγω, ὑπάρχω = πρῶτος ἀρχίζω), συγγρόνω (ὕπαυλω).

§ 98. β) Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς κυρίας προθέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις πλὴν λαμβάνεται καὶ ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτον συνθετικὸν μὲ τὴν λέξιν μέλος — πλημμελής, καὶ ὡς δεῦτερον συνθετικὸν εἰς τὴν ἐπιρρηματικὴν λέξιν ἔμπλην = ἐντελῶς πλησίον, κολλητά).

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ ἄνευ, ἄχρι, μέχρι, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν (καὶ Ἰωνικῶς εἶνεκα ἢ εἶνεκεν) καὶ χωρὶς συντάσσονται μὲ γενικὴν).

2) ἡ ὡς συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν. (Ἴδὲ § 93, 2, ζ', σημ. β').

3) ἡ πλὴν κανονικῶς μὲν συντάσσεται μὲ γενικὴν πλὴν ἐμοῦ (= ἐκτὸς ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ. Συντάσσεται ὅμως καὶ μὲ οἰανδήποτε ἄλλην πτώσιν ὁμοιοπτῶτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις· *συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος* (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Ν.) Ξ. *παντὶ δῆλον πλὴν ἐμοῖ* (= ἐκτὸς ἀπὸ ἐμέ) Πλ. *οὐκ οἶδα πλὴν ἐν* (= οὐκ οἶδα οὐδὲν ἄλλο πλὴν ἐν = παρὰ μόνον ἓνα πρᾶγμα) Σοφ.

Σημ. Ἡ λέξις πλὴν λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει μίαν πρότασιν πρὸς τὰ προηγούμενα παρατατικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον) *νῦν δ' οὐδεμία πάρεστιν, πλὴν ἢ γ' ἐμὴ κωμῆτις ἧδ' ἐξέρχεται* Ἄρφ.

§ 99. 1) Ἡ πρόθεσις ἔνεκα δηλοῖ α) αἰτίαν = ἐξ αἰτίας, γιὰ· *οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν* Λυσ. β) σκοπὸν = χάριν, γιὰ· *τῶν παιδῶν ἔνεκα βούλει ζῆν*, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃ;) Πλ. γ) ἀναφορὰν = ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ· *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἔνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν* Ξ.

2) Αἱ συνώνυμοι προθέσεις ἄνευ (= χωρὶς, δίχως) καὶ χωρὶς (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ὄχι μόνον εἰς δήλωσιν ἐξαιρέσεως ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτὸς τοῦ, χωρὶς νὰ λογα-

ριάση κανείς, ανεξαρτήτως τοῦ, κοντά εἰς)· ὁ τότε ἐνοστὰς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεργεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφρονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διήγεν ἡμᾶς (= ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔφερε καλὴν δόξαν) Δημ. *χωρὶς δὲ τῆς δόξης οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ* (= ανεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. ΕΠΙΦΩΝΗΜΑΤΑ

§ 100. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἤτοι αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἔκπληξιν, θαυμασμόν, χαράν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως καθ' ἑαυτά, ἢ μὲ κάποιαν γενικὴν ἢ ὁποῖα δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις· οἴμοι! φεῦ! παπαῖ! ἰώ! — φεῦ τῆς ἀνοίας (= ἀλλοίμονον τί ἄνοια!) Σοφ. Ἴδὲ § 37,2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται μὲ ὀνομαστικὴν ἢ δοτικὴν (προσωπικὴν), ἢ ὁποῖα συνάπτεται μὲ τὸ ἐπιφώνημα· οἴμοι ἐγὼ τλήμων! (= ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!). ὦμοι μοι! Σοφ.

§ 101. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτῶσις τοῦ ὀνόματος κάποιου θεοῦ ἢ ἥρωος, καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μὲ γενικὴν· Ἡράκλεις! ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν! (= Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἀρφ. (πρβλ. Χριστέ μου! Παναγία μου! Ἄγιε Γεράσιμε!).

2) πρότασις ἀπαρεμφατικὴ ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορικὴ· ἐμὲ παθεῖν ἰάδε! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!). οἶα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε! (= τί εἶναι αὐτά, πού κάνεις, φίλε!) Πλ. ὡς καλός μοι ὁ πάππος! (= τί ὠραῖος!..) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄
ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

I. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΙΣΤΙΚΗΝ

§ 102. Οί χρόνοι τοῦ ρήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦται ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ **χρονικὴ βαθμὶς**, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ρήματος (ἦτοι τὸ παρελθὸν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀφ' ἑτέρου δὲ ὁ **τρόπος τῆς ἐμφανίσεως** τοῦ σημαينوμένου ὑπὸ τοῦ ρήματος (ἦτοι ἐξελίξις ἢ διάρκεια, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 103. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ρήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθὸν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἓν μῆρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ ἐνεστώς καὶ ἓν μῆρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες.¹

2) ἐμφανίζουν τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ρήματος ἐξελισσόμενον μὲν ἢ διαρκοῦν ὁ ἐνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἓν μῆρει, συνεπτυγμένον δὲ ἢ ἓν συνόψει ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἓν μῆρει, τετελεσμένον δὲ ὁ παρακείμενος ἓν μῆρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

Συνοπτικῶς ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ρήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

¹ Ὁ ἐνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται **ἀρκτικοὶ** χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται **παραγόμενοι** ἢ **ιστορικοὶ**.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδαν		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσομένου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· ἔγραφον	1) ὁ ἐνεστώς· γράφω. 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· ἔστηκα = στέκομαι	ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· γράψω = θά γράψω. ἔξω = θά ἔχω
	τοῦ συνεπυγμένου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἀόριστος· ἔγραψα		ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· γράψω = θά γράψω. σχήσω = θά λάβω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· ἔγεγραφήν	ὁ παρακείμενος· γέγραφα	ὁ τετελεσμένος μέλλον· γεγραφῶς ἔσομαι

Αἱ εἰδικώτεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἑξῆς.

§ 104. α' Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ ὅποιον ὁμιλεῖ ὁ λέγων· *γράφω. ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ* (=τώρα σὰς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἐναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀορίστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα ὁ ἐνεστώς εἰς ἀποφθέγματα, γνωμικά καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται γνωμικὸς ἐνεστώς)· *πάντων οἱ θεοὶ*

κρατούσιν Ξ. ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πρβλ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πραξῆ τὸ ὑποκείμενον. (Βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς ἐνεστῶς): ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὴ ἐξελαύνετε ὑμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (= θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινὰ (= προσπαθῶ νὰ πείσω). (πρβλ. ποιὸς παίρνει κόρην ἔμορφην, ποιὸς παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος. (Ἀποτελεσματικὸς ἐνεστῶς, συγγενῆς κατὰ τὴν σημασίαν μὲ τὸν παρακειμένον): ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (= ὅπως πληροφοροῦμαι, ἤτοι ἔχω πληροφορηθῆ καὶ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται μὲ σημασίαν καὶ παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων ἀκούω, (ἀῖω εἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω κτλ. νικῶ (= εἶμαι νικητής) κρατῶ, φεύγω (= εἶμαι φυγᾶς), ἀδικῶ κτλ. (πρβλ. τί νέα μαθαίνεις; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πῶς θ' ἀναχωρήσῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστῶς τῶν ῥημάτων ἦκω (= ἔχω ἔλθει), οἴχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι κάτι βεβαιότατον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῆ κάποια ἄλλη μέλλουσα πράξις. (Ἐνεστῶς ἀντὶ μέλλοντος): εἰ αὕτη ἡ πόλις ληφθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (= ἐξάπαντος θὰ καταληφθῆ) Θ. (πρβλ. τήρα καλά, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃς: σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά κι' ὁ Γιώργος τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστῶς εἶμι (= θὰ πάω), ὁ ὁποῖος ἀναπληροῦται ὡς ἐνεστῶς ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω): νῦν δ' εἶμι Φθίγηδε (= θὰ πάω στὴ Φθία) Ὅμ. (πρβλ. μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπῖτι).

§ 105. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστῶς λαμβάνεται ἀντὶ ἀορίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται **ἱστορικὸς ἐνεστῶς**. Τούτου διακρίνονται δύο εἶδη, ἴητοι

1) ὁ **δραματικὸς ἐνεστῶς**. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαινε ἡ ἱστορουμένη πράξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ἓν δράμα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντάς. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λαν ζωηρά καὶ ἐναργής· ὁ δὲ ἀκούσας *ἀνίστησί τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ νείους καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδναν Θ.* (πρβλ. σηκῶνομαι μιὰ χαραυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, παίρνῶ νερὸ καὶ νίβομαι κτλ. = σηκῶθηκα μιὰ χαραυγὴ κτλ.)

2) ὁ **ἐνεστῶς τῶν ἀπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν**, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄχρονος ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποίου ἴδὲ κατωτέρω)· *Δαρτείου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.*

Σημ. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος ἦσαν ἄχροι ῥηματικοὶ τύποι, ἴητοι ῥηματικοὶ τύποι ἐστερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιοῦνται περὶ πράξεως ὄχι μόνον νῦν γινομένης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς με ἐπιρρήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν τὸ πρότερον ἢ τὸ κατόπιν· (πάρος = πρότερον, πάλαι = πρὸ πολλοῦ, πρόσθεν = πρότερον, ἄρτι = πρὸ ὀλίγου)· *πάρος γε μὲν οὐ τι θαμίζεις* (ἐθάμιζες). *ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει νότον* (= ἔξει) Ὀμ. (πρβλ. δουλεύει εἴκοσι χρόνια τώρα καὶ τίποτε δὲν ἔκαμε—αὔριο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα).

§ 106. β' Ὁ παρατατικὸς εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐγένετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ ἓν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων, καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων· *Μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρην οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς Ξ.*

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ

της έννοιας τῶν συμφραζομένων καί ὁ παρατατικός, ὅπως ὁ ένεστῶς, δύναται νά εἶναι

1) ἔπαναληπτικός· (πρβλ. § 104,1)· *ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνου* Ξ. (πρβλ. "Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔλεγα στήν ἐκκλησία τὸν Ἀπόστολο).

2) βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός· (πρβλ. § 104,2)· *ἐπίτηδες σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἡδίστα διάγῃς* (= δὲν ἤθελα νά σε ξυπνήσω) Πλ. *ἕκαστος ἐπειθεν αὐτὸν ἀποσιῆναι τὴν ἀρχήν* (= προσεπάθει νά τὸν πείσῃ) Ξ. (πρβλ. σαράντα πέντε μάστοροι κι' ἐξήντα μαθητᾶδες γεφύριν ἐθεμέλιωναν στής Ἄρτας τὸ ποτάμι = προσπαθοῦσαν νά θεμελιώσουν).

Σημ. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν ένεστῶτα λαμβάνονται καί μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καί αὐτὸς μὲ σημασίαν ὑπερσυντελικού· *ἐνίκων* (= ἤμουν νικητής), *ἔφευγον* (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικός ὅμως τῶν ῥημάτων ἤκω καί οἶχομαι (ἤκον, φχόμενην) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀορίστου· *Φαλίτος μὲν δὴ ἔφχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀρσίου ἤκον Προκλῆς καὶ Χειρῖσοφος* (= ἀπῆλθε — ἦλθον) Ξ.

§ 107. γ' Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἔγινε· *ἔγραψα ἐπιστολήν. ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος*.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος ἀπὸ τὸν παρατατικὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν πρᾶξιν, ἢ ὁποῖα ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μὲν παρατατικός τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μῆπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐν συνόψει, ἤτοι συνεπτυγμένην· (πρβλ. *Κοιτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλεῖτην αὐτῷ* = τὸν συνανεστράφησαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανεστρέφοντο) Ξ. *ἐβασίλευσε ἔτα δυώδεκα Ἡρόδ.*

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νά δηλωθῇ ἔναρξιν μιᾶς πράξεως ἢ εἴσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς μίαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα. (Ἐν-αρκτικός ἀόριστος)· *ἔφυγον* (= ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). *ἐκ τούτου ἐπλούτησε* (= ἔγινε πλούσιος). *ἐνόσησε* (= ἔπεσεν ἄρρω-

στος). ἐπειδὴ δὲ **ἐβασίλευσε** Θησεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν **ξυνόκησε** πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. **ἐχάρη, ἐφοβήθη** (=κατελήφθη ἀπὸ χαρὰν, φόβον).

Σημ. Παρομοία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἀόριστου, καθ' ἣν οὗτος δηλοῖ πράξιν παρελθούσαν συνεχιζομένην ὅμως καὶ ἐν τῷ παρόντι· διὰ τοῦτο *συνεκάλεσα ὑμᾶς ὧδε*.

§ 108. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλακίς

1) **ἀντὶ ἐνεστῶτος**, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὅποion ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα· *ὄρχθ' ἐν δέ τε νήπιος ἔγνω* (= τὸ καταλαμβάνει) Ὅμ. *τὰς τῶν φαύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε* (= διαλύει) Ἰσοκρ. (Γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὅμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων· *ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλινόροσος ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν, ὡς αὖτις καθ' ὄμιλον ἔδν Ἀλέξανδρος* (= ὡς ἀφίσταται — ἀναχωρεῖ) Ὅμ.

Σημ. Μὲ ἐνεστῶτα ἰσοδυναμεῖ ὁ ἀόριστος καὶ εἰς φράσεις, οἷαι π.χ. *πῶς τοῦτ' ἔλεξας*; (= λέγεις). *ἦνεσα* (= αἰνῶ). (πρβλ. θὰ μείνετε ἀκόμη ἐδῶ; Ἐγὼ σᾶς ἐχαίρετσα = σᾶς χαιρετῶ).

2) **ἀντὶ μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐάν γίνῃ κάτι ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη· (πρβλ. § 104,4)· *ἀπωλόμεσθ' ἄρ, εἰ κακὸν προσοίσωμεν νέον παλαιῶ* (= ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθοῦμε). (πρβλ. χὰθηκες, ἂν σὲ καταλάβουν).

§ 109. δ' Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἔχει γίνῃ, ἥτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πράγμα κατὰ τὸ παρόν· *γένεραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θουκυδίδης* (= τὰ ἔχει γράψει, ἥτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα) Θ. *τέθαπται πρὸ τοῦ ἄστεως* (= ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν Ὅμηρον).

Σημ. Ὁ παρακείμενος ἀρχήθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ

τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος οὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) **κατάστασιν ὑπάρχουσαν εἰς τὸ παρόν**, ἢ ὁποῖα προῆλθεν ἐκ προηγηθείσης ἐνεργείας· *ἔστηκα* (=ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος=στέκομαι)· *τέθηγκε* (=ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος=εἶναι νεκρός). *ἡ θύρα ἀνέφεται* (=ἠνοιχθῆ καὶ παραμένει ἀνοιγμένη=εἶναι ἀνοικτῆ).

*Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος· *δέδοικα* (=φοβοῦμαι), *ἔοικα* (=ὁμοιάζω), *κέκτημαι* (=ἔχω), *μέμνημαι* (=θυμοῦμαι), *οἶδα* (=γνωρίζω).

2) **ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν**, ἦτοι ὅτι τὸ σημαζόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρόν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. *βέβρυχε* (=βρυχᾶται πολὺ καὶ δυνατὰ, βογγαίει), *κέκραγε* (=κράζει ἰσχυρῶς, σκουίζει), *γέγηθε* (=γηεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως), *πεφόβηται* (=φοβεῖται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον)—*πεποτήται* (=πεπότηνται=πέτονται ἐδῶ κί' ἐκεῖ).

*Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῆ σειρὰ ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμένοι κατὰ τὸ παρόν· *πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν* (=ἔχουν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα) Ξ. Ἰδὲ καὶ Ἰλιάδος Β, 272.

§ 110. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως καὶ ὁ ἀόριστος (§ 108,2)· *εἴ με τόξων ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, ὄλωλα* (=εἶμαι χαμένος, θὰ χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πρβλ. ἂν σὲ νοιώσουν, εἴσαι χαμένος).

§ 111. ε' Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ σημαζόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος εἶχε γίνεαι εἰς τὸ παρελθόν, ἦτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· *ἐν δ' ἦν χωρίον μητρόπολις αὐτῶν· εἰς τοῦτο πάντες συνερρῦήκεσαν* (=εἶχαν συρρεύσει τότε πού ἐγινε ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. *ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἐκεῖνος ἠθροίκει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας* (=τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος εἶχε συναθροίσει ἕως τότε) Ξ.

Σημ. α' Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰστήκει (=ἔστέκετο), ἡ θύρα ἀνέφκτο (=ἦτο ἀνοικτῆ) Ξ. *ἐδεδοικειν* (=ἐφοβούμην), *ἐφκειν* (=ὠμοιάζα) κλπ.—*ἐκεκράγετε* (=ἐφωνάζετε δυνατὰ) Ξ.

ἐγεγύθει (=ἔχαιρε μεγάλως)—πολλά ἐπεπόνθησαν (=ἔιχαν πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Ἴδὲ § 109, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημ. β' Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλακίς, ἵνα δηλωθῇ πράξις παρελθοῦσα, ἢ ὁποῖα ἠκολούθησε εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσαύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσαν μας μὲ χρόνον ἀόριστον μὲ τὸ εὐθὺς ἢ ἀμέσως στή στυγμὴ πρὸ αὐτοῦ· ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυτο αἰ σπουδαί (= ἀμέσως ἐλύθησαν αἰ συνθηκαί) Θ. Ἴδὲ καὶ Ἰλιάδος Π, 344.

§ 112. ζ' Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θὰ ἔχῃ γίνεαι, ἦτοι θὰ εἶναι τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων· φίλος ἡμῖν οὐδεὶς λελεῖσεται (= κανεὶς δὲν θὰ μᾶς ἔχῃ μείνει τότε).

Σημ. Ὁ τετελεσμένος μέλλων ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον· ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεῴξεται δὲ καὶ νῦν (= θὰ εἶναι ἢ θὰ μένη ἀνοικτῆ) Ξ. ἀφεστήξω (= θὰ ἀποστατήσω), μεμνήσομαι (= θὰ θυμοῦμαι), κενήσομαι (= θὰ ἔχω). Ἴδὲ § 109, Σημ. 1 καὶ 2.

Πολλακίς δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλων λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πράξις, ἢ ὁποῖα θὰ ἀκολουθήσῃ ἀμέσως ἢ ἀφεύκτως κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως· φράζε καὶ πεπραξέται (= καὶ ἀμέσως θὰ πραχθῇ, αὐτὸ πού θὰ πῆς) Ἀρφ. (πρβλ. § 111, Σημ. β').

§ 113. ζ' Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνον ὑπὸ τοῦ ῥήματος θὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον· γράψω ἐπιστολὴν (= θὰ γράψω). ἢ στρατιὰ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια (= θὰ ἔχῃ) Ξ.

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν (θὰ γράψω—θὰ γράψω), ἀλλὰ μόνον ἓνα (γράψω), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (= θὰ γράψω) καὶ συνοπτικός μέλλων (= θὰ γράψω). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἡ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκῆς ἢ κατ' ἐπανάληψιν, ἢ ἐν συνόψει· ἐκεῖθεν θάλατιαν ὄψεσθε (= θὰ ἴδῃτε). ὅταν ὑμεῖς πλήρη ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφθονώτερον διαιτώμενον (= θὰ μὲ βλέπετε νὰ διαιτῶμαι) Ξ.

§ 114. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλακίς οὗτος ἔχει τὴν ἐννοιαν

1) τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου· *πρὸς ταῦτα πράξεις οἶον ἂν θέλῃς* (= δύνασαι νὰ πράξης) Σοφ. *λέγει ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄψονται θάλατταν* (= ὅτι ἡμπορεῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν)· (πρβλ. μὰ θὰ μοῦ πῆς, γιατί νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξερα, πῶς θὰ ζημιωθῶ = ἡμπορεῖ νὰ μοῦ πῆς).

2) βουλήσεως, (Βουλευτικὸς μέλλων)· *κεὶ τὸ μηδὲν ἐξερω, φράσω δ' ὅμως* (= θέλω ὅμως νὰ δηλώσω) Σοφ. *τί χοῆμα δράσεις;* (= τί θέλεις νὰ κάμῃς;) Σοφ. (πρβλ. ἐγὼ βάγια γεννήθηκα καὶ βάγια θὰ πεθάνω — καὶ — ἐγὼ Γραικὸς γεννήθηκα, Γραικὸς θενὰ πεθάνω = θέλω νὰ πεθάνω).

Οὕτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον, τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του· *ὡς οὖν ποιήσετε* (= ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε = ἔτσι κάμετε) Πλ. (πρβλ. Στὰς δύο θὰ γυρίσῃς, νὰ μᾶς πάρῃς = γύρισε κλπ.).

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ οὐ μὴ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως· *οὐ περιμενεῖς;* (= περίμενε, περίμενε) Πλ. *οὐ μὴ ληρήσεις;* (= μὴ φλυαρῆς, ἄφησε τὲς φλυαρίες) Ἀρφ. (πρβλ. Δὲ θὰ πᾶς αὐτοῦ ποῦ σοῦ εἶπα; = πήγαινε κλπ.).

3) τοῦ πρέποντος, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου· *φιλόσοφος ἡμῖν ἔσται ὁ μέλλων καλὸς ἀγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ* (= φιλόσοφος πρέπει νὰ εἶναι) Πλ. *πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ;* (= πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον, πρέπει νὰ ὀμιλήσω) Πλ. (πρβλ. Κι' ἂν δὲν εὕρω αὐτοκίνητο, τί θὰ κάμω; = τί πρέπει νὰ κάμω).

Οὕτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μὲ ἀπορηματικὴν ὑποτακτικὴν· *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν;* (= ἢ τί πρέπει νὰ κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 115. Ὁ μέλλων λαμβάνεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ συνή-

θως συμβαίνοντας, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὸν κῶρος καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς μέλλων· πρβλ. § 104,1)· οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτεῖσει (= πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτεῖσει = θὰ τιμωρηθῆ, τιμωρεῖται) Ἡρόδ. (πρβλ. ἡ πετροπέρδικα, ὁπόβρη μαύρη καφαλιά, θὰ κάτση νὰ βοσκήση = κάθεται καὶ βόσκει).

Σημ. Ἡ περίφρασις ἢ ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω με ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἄορίστου) δὲν σημαίνει ὅτι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος π.χ. μέλλω διδάξειν δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μετὰ τὸ διδάξω. (πρβλ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καὶ—πάω νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βρέξῃ—καὶ—πάει νὰ βρέξῃ).

Τὸ μέλλω ἀρχῆθεν σημαίνει ἀναβάλλω, βραδύνω, ἔπειτα με ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἄορίστου) συνήθως σημαίνει α') ἔχω κατὰ νοῦν, προτίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νὰ μέλλω ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολὴ γέγονε Πλ. β') πρέπει νὰ περιμένη κανεῖς (νὰ), πρέπει (νὰ), ἐπόμενον εἶναι (νὰ) σύντεμέ μοι τὰς ἀποχρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἐπεσθαι Πλ. ἠρτιμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λίθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἁμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογιμοῦ (=καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νὰ ἀποτύχουν κλπ.) Θ.

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξάρτητους προτάσεις

§ 116. 1. Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, μετὰ τοὺς ὁποίους δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μετὰ τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἤτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος μετὰ τοὺς ὁποίους δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ σηματομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος κατὰ τὸν λέγοντα (ἔρχεται — ἔλθοι ἂν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ σηματομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθητε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἤτοι ὀριστικὴ, ὑποτακτικὴ, εὐκτικὴ καὶ προστακτικὴ.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος,

καθ' ὅσον αὐται λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρητημένας.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 117. α' Ὀριστική. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι κυρίως ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει κάτι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος. ("Ἀρνησις οὐ"). Ἐνταῦθα *ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς* Ξ. Σωκράτης *οὐ νομίζει* θεοὺς Ξ.

Σημ. α' Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μετὰ τὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μετὰ τὸ νεολληνικὸν *λίγο* ἔλειψε νὰ καὶ ὑποτακτικὴν *ὀλίγον ἔμμαντοῦ ἐπελαθόμην* (= *λίγο* ἔλειψε νὰ λησμονήσω) Πλ. *μικροῦ κάκεινον ἐξετραχίλισεν* Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα (—ας, —ε κλπ.) μετὰ ἀπαρέμφατον ἀορίστου *τὸ πῦρ τοὺς Πηλαίτας ἐλαχίστου ἐδέησε διαφθεῖραι* Θ.

Κάτι τὸ μὴ πραγματικὸν δηλοῦται καὶ μετὰ τὴν προσθήκην τῶν προσδιορισμῶν *τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἐπὶ σοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ* κλπ. *τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολώλαμεν* (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τούτου) Ξ.

Σημ. β' Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων ἔδει, ἐχρῆν, προσήκε κττ., ἐξήν, εἰκὸς ἦν, καλὸν ἦν κττ. μετὰ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ σημαζόμενον ὑπὸ τοῦ ἀπαρέμφατου δὲν ἐγίνετο ἢ δὲν γίνεται παρὰ τὴν γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος *ἔδει τὰ ἐνέχοντα τότε λαβεῖν* (= ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. *τί σιγᾶς; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον* (= δὲν ἔπρεπε=δὲν πρέπει νὰ σιωπᾶς, ὅπως σιωπᾶς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικοῦ χρόνου μετὰ τὸ (δυνητικὸν) ἄν ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ κάτι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ. (Δυνητικὴ ὀριστικὴ. "Ἀρνησις οὐ"). Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μετὰ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικοῦ) *ἠγήσω ἄν* (= θὰ νόμιζες). *φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν* (= θὰ ἦμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. *οὐκ ἄν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε — δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε) Ξ.

Σημ. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μετὰ τὸν ἄν λαμβάνεται ἐνίοτε, ἵνα δηλωθῇ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ κάτι τὸ κατ' ἐπα-

νάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν· *εἴ τις Κλεόρχω ἐδόκει βλακεύειν, ἔπαισεν ἄν* (= τὸν ἐκτύπα) Ξ. *ἀναλαμβάνων αὐτῶν τὰ ποιήματα διηρώτων ἄν αὐτούς, τί λέγοιεν* (= τοὺς ἐξητάζα, συνήθιζα νὰ τοὺς ἐξετάζω) Πλ. (πρβλ. Ἐπὶ τότε γενήκαμε φίλοι· νύχτα ἡμέρα μαζί· θὰ πῆ γαινε κείνος στὴ βάρδια; κοντὰ καὶ γώ=ὁ σάκις πῆγαινε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικοῦ ἢ σπανιώτερον τοῦ ἄοριστου μὲ τὸ εἰ γὰρ ἢ εἶθε (ποιητικῶς καὶ αἶθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἥτοι εὐχὴν ἢ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ ἢ εἶναι ἀντίθετος τοῦ πραγματικοῦ. (Εὐχετικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μακάρι νὰ, εἶθε νὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικοῦ ἢ ὑπερσυντελικοῦ)· *εἴθ' ἦσθα δυνατὸς δοῦν, ὅσον πρόθυμος εἶ* (= ἄμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. *εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἄδμητε, μὴ λυπούμενον* (= εἶθε νὰ σὲ βρῖσκαμε — νὰ σὲ εἶχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σημ. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ μὲ τὸ ὄφελον (—εσ, —ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρεμφάτου ἐνεστώτος ἢ ἄοριστου· *ὄφελε Κῆρος ζῆν* (= ἔπρεπε νὰ ζῆ — εἶθε νὰ ζοῦσε) Ξ. *ὡς ὄφελον πάροιθεν ἐκλιπεῖν βίον* (= ἄμποτε νὰ πέθαινα πρῶτίτερα) Εὐρ.

§ 118. β' Ὑποτακτικὴ. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἔγκλισις τοῦ προσδοκωμένου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον) εἰσάγεται μὲ τὸ ἄγε, ἄγε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ (= ἔμπρός, ἔμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι' ἄς). (Βουλητικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ)· *ἴωμεν* (= πᾶμε)· *μὴπω ἴωμεν ἐκεῖσε* (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. — *ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν* (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. *μὴ σε κινήω* (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ τὸ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς· *μὴ ἄλλως ποιήσης* (= νὰ μὴ κάμης) Πλ. *μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν ἃ λέγει* (= ἄς μὴ σὲ πείσῃ) Πλ.

Σημ. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ)· *οὐ γὰρ ποιοῖσιν ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι* (= οὐτε ἐλπίζω νὰ ἴδω, οὐτε θὰ ἴδω). καὶ *νῦ τις ὧδ' εἴπῃσι* (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ), τὰ ὁποῖα εἶναι κυρίως μελλοντικά ὑποτακτικά μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆεν.

2) εις ἐρωτηματικὰς προτάσεις αἱ ὁποῖαι ἐκφέρονται κατὰ τὸ ἀ' πρόσωπον, ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. ('Απορηματικὴ ὑποτακτικὴ. "Αρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μὲ ὑποτακτικὴν) *τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ᾧ Κρίτων;* (= τί νὰ ποῦμε;) Πλ. *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;* (= νὰ μιλήσωμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλεσθε, μὲ τὰ ὁποῖα σαφέστερον δηλοῦται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως, ἢ ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου· βούλει σκοπῶμεν; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν;) Ξ.

§ 119. γ' Εὐκτικὴ. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, χωρὶς καμίαν ἀνασκοπὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἥτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ἐκπληρωθῇ. (Εὐχετικὴ εὐκτικὴ. "Αρνησις μὴ) *ὦ παῖ, γένοιο πατὴρς εὐτυχέστερος* (=εἴθε νὰ γίνης) Σοφ. *μὴ μοι γένοιθ' ἂ βούλομ', ἀλλ' ἂ συμφέρει* (=εἴθε νὰ μὴ μοῦ γίνουν...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἴθε, εἰ γάρ, (ποιητ. καὶ αἶθε, ὡς· πρβλ. § 117, 3, ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου)· *εἴθε σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν γένοιο* Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο καὶ ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 117,3)· *εἴθ' ὡς ἠβόοιμι, ὡς ὅπῳ' Ἡλείοισι καὶ ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη* (= ἄμποτε νὰ εἶχα τώρα τὰ νειᾶτα, ποῦ εἶχα ὄταν) "Ομ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' καὶ γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος καὶ εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως· *ταῦτ' εἴποις Ἀχιλῆι* (=αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νὰ τὰ πῆς=αὐτὰ πές τα παρακαλῶ) "Ομ. (πρβλ. § 114,2). *λήγ' ἔριδος, Τρῶας δὲ καὶ αὐτίκα δῖος Ἀχιλλεύς ἄσπετος ἐξελάσει* (=κι' ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...) "Ομ.

2) μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἄν (ποιητικῶς καὶ κεν ἢ κε) ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατὸν κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (Δυνητικὴ εὐκτικὴ. "Αρνησις οὐ)· *ἴδοι τις ἄν* (=μπορεῖ νὰ ἴδῃ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς) Δημ. *Δίς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης*

Πλ. *ἔχοις ἄν με διδάξει τί ἐστι νόμος;* (= θὰ μποροῦσες νὰ με διδάξεις;) Ξ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δήλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἔκφρασιν μετριόφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς ἢ ὅποια γίνεται με λεπτότητα *ταῦτα ποιούντων ἡμῶν εὐθὺς ἄν Ἀριαῖος ἀποσταίη* (= ἀποστήσεται ὡς τὸ εἰκὸς = θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ξ. *ὦ παῖ, γένοιο πατὸρ εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, καὶ γένοιο ἄν οὐ κακὸς* (= καὶ θὰ γίνῃς, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. *χωροῖς ἄν εἴσω* (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα, ἄν εὐχαριστεῖσαι) Σοφ. (πρβλ. § 114, 2).

Σημ. α' Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ παρελθόν. *Τυδεΐδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποτέροισι μετείη* (= οὐκ ἄν ἔγνωσ = δὲν θὰ μποροῦσες νὰ καταλάβῃς τότε, ποῦ ἐμάχετο) Ὅμ. (Ἴδὲ § 117, 2).

Σημ. β' Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλή, ἦτοι ἄνευ τοῦ ἄν (κεν, κε), καὶ ὡς δυνητικὴ *ὄρετα θεός γ' ἐθέλων καὶ τηλόθεν ἄνδρα σώσσει* (= σώσαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν = μπορεῖ νὰ σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἄν (κεν, κε), ἀρχῆθεν ἐπίρρημα μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ «τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις» προσετίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾷ σαφεστέραν τὴν δυνητικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικῆς. Ἐκ τῆς δυνητικῆς εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μετὰ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δήλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 117, 2). (Πρβλ. τὸ νεοελληνικὸν *θά*, τὸ ὅποιον προῆλθεν ἐκ τοῦ *θέλει* νά, *θεν* νά μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ *μέλλει* νά, πρόκειται νά, καὶ τὸ ὅποιον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσετο μόνον με ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισε νὰ συντάσσεται καὶ με ὀριστικὴν: *θά* γράφῃ, *θά* γράψῃ — *θά* ἔγραφε, *θά* ἔγραψε κλπ.).

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνητικοῦ ἄν (κεν, κε) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει (ἔχοις ἄν, ἔλθοις ἄν): ἀλλ' ἄν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἄρνησις ἢ κάποια ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν *οὐκ ἄν λάβοις. τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἄν ἴδοι; ταῦτ' ἄν εἶη βλαβερὰ*. (Οὕτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι *ἐπὶ* ἄν, *ἐπειδὴ* ἄν, ὅταν, ὅποταν κλπ. ἐκ τοῦ *ἐπεὶ* ἄν, *ἐπειδὴ* ἄν, ὅτε ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.).

Σημ. γ' Εἰς ἐξηρητημένας προτάσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κατωτέρω, ἡ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν

υποτακτικήν. Κανονικῶς δὲ εἶναι εὐκτική τοῦ πλαγίου λόγου ἢ εὐκτική τοῦ μέλλοντος· β') ἐπαναληπτική, εἰς προτάσεις ὑποθετικὰς ἢ χρονικὰς ἢ ἀναφορικὰς. (Ἴδὲ παραδείγματα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 120. δ' Προστακτική. Ἡ προστακτική εἶναι ἡ ἔγκλισις τῆς δεδηλωμένης ἀπαιτήσεως. ("Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἢ προστακτική

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν· *ἄπτε, παῖ, λύχνον* Ἄρφ. *ταῦτα μὴ ἐρώτα* Ξ.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραίνεσιν· *ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποίει* Πλ. *γνώθι σεαυτόν. ἠδέως μὲν ἔχε πρὸς ἅπαντας, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις* Ἴσοκρ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν· *ἔστω* (= ἄς εἶναι). *ἐγὼ παραχωρῶ καὶ λεγέτω* (= ἄς λέγη, ἄς πῆ) Πλ. *οἱ δ' οὖν βοῶντων* (= ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν· *Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἐρρέτω* (= ἄς πάη στὸ διάβολο).

Σημ. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου ἁορίστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτική, σπανιώτερον δὲ ἡ προστακτική, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου· *μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσητε. Μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσης* Ἴσοκρ. *μὴ ποιήση ἢ μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαναμάση* Δημ. *μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω* Πλ. (Ἴδὲ § 118,1).

§ 121. Ἄνασκόπησις. Ἄνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν, ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστική καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἧτοι ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ § 119, 2 καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστικὴ § 117, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι οὐ (= δέν).

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχετικά (ἧτοι ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ § 119, 1, καὶ ἡ εὐχετικὴ ὀριστικὴ § 117, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτὰς εἶναι μὴ.

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις,
ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

§ 122. 1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ ἢ προτάσεις κρίσεως ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικὴν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται κατὰ τινὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1): *τί τηγικάδε ἀφίξει;* Πλ. (ἀφίγμαι, ἴνα κτλ.) — *τίνι ἂν ἀρέσκοι πόλις ἄνευ νόμων;* Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀρέσκοι, κτλ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικά, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 118, 2): *εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν;* (εἴπατε, σιγατε — μὴ εἴπητε κτλ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α) ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβαίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἢ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν **ναὶ** ἢ ἐν ἀπλοῦν οὐ (= ὄχι), ἢ κάποια ἄλλη βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἔκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ; κτλ. — οὐδαμῶς, ἦκιστα γε, κτλ.).

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων **ἄρα, ἄράγε, ἄρ' οὖν, ἦ, μῶν** (= μὴ οὖν), οὐκοῦν, οὐκουν κλπ. *Ὁ πατήρ σε ἄρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε;* **Μάλιστα** Ξ. *μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι;* **Οὐκουν** ἔγωγε Ξ.

Ἐὰν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερής, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἢ λέξις πότερον ἢ πότερα, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ ἦ: *πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίαν δῶρα;* Ξ.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἢ μετάφρασις τοῦ πότερον (ἢ πότερα) εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις δύναται νὰ παραλείπεται.

Σημ. Γενικῶς εἰς ἐρωτήσεις αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ ἄρ' οὐ, οὐκοῦν κ.τ.τ. περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δὲ αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ μὴ, ἄρα μὴ, μῶν κ.τ.τ. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος;* (Περιμένεται ἀπάντησις: **Ναὶ**). *ἄρ' οὐκ*

ἄν ἐπὶ πᾶν ἔλθοι βασιλεύς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατική: **Ναί**, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κλπ.). οὐκ οὖν γέλωσ ἦδιστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν; Σοφ. (Ναί) — μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκ οὖν ἔγωγε Ξ. Ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: Οὐ σοῦ προμηθεῦμαι). μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητική: Οὐδέν με ἠδίκηκε).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἧτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς τὸ ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (τίς, ποῖος, πόσος κλπ. — ποῦ, πόθεν, πῶς κλπ.): *Μανία δὲ τίνος ἦν; Φαρναβάζου Ξ. Ἐμὲ δὲ ποῦ χρῆ οἰκεῖν; Ἐν Σκίψει Ξ.*

3) Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἧτοι ἐκφράσεις διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῆ ἄτι τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (Ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις). Οὕτω

α) πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη μὲ τὸ τί οὐ ἢ τί οὖν οὐ καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ σπανιώτερον ἐνεστῶτος, ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτρεπτικῆς § 118,1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῆ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησιὰ τοῦ λέγοντος: *τί οὖν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν;* (= καλέσωμεν οὖν τάχιστα καὶ Π.) Πλ. *τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην;* (= καλέσωμεν τάχιστα) Ἄρφ. (πρβλ. *Λιάκαινα δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄνδρα;* = πάντρεψου — πᾶρε).

β) ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: *ἐξήμαρτέ τις ἄκων; συγγνώμη τούτω* (= ἔάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πρβλ. καλὸ εἶδα ἄγω; καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω = ἂν ἐγὼ εἶδα καλὸ, κλπ.).

γ) προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: *οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος;* (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ Φ.) Δημ. *τίνι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων;* (= οὐδενὶ γὰρ ἀρέσκοι ἄν...) Πλ.

3. ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΕΙΣ ΤΑΣ ΑΛΛΑΣ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΤΗΣ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ

§ 123. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν του μόνον ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἤτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, **διάρκειαν** ἢ **ἐπανάληψιν** τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, **σύνοψιν** ἢ **ἀπλὴν πραγματοποίησιν** ἢ τὸ **τετελεσμένον** αὐτοῦ (§ 103,2). Δὲν διατηροῦν ὁμως οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποῖαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 103, 1), ἀλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ εἰς τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) **ἀναφέρονται εἰς τὸ μέλλον· ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν** (§ 118,1). **εἶπωμεν ἢ σιγῶμεν;** (§ 118,2). **ὦ παῖ, γένοιο πατρὸς εὐτυχέστερος** (§ 119,1). **ἴδοι τις ἂν** (§ 119,2)· **ἄπτε, παῖ, λόχρον** (§ 120). **θαρσῶν, Διόμηδες, μάχεσθαι** (= μάχου). "Ομ.

2) εἰς τὰς ἐξηρητιμένας προτάσεις καὶ εἰς τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων·

λέγω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (ὁ ἀόριστος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
ἔλεγον ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ παρελθὸν)
 ἢ ἵνα πεισθείητε (» » » »)
ἔρω ταῦτα, ἵνα πεισθῆτε (» » εἰς τὸ μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔφρασαν τοὺς στρατηγοὺς πάλαι ταῦτ' εἰδότες κρύπτειν (= ὅτι εἰ καὶ ἦ δεσσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστώτες εἰδότες καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθὸν) **Ξ. Δερκνλίδας ἄρξων ἀφίκετο** (= ἵνα ἄρξη, τότε. Ὁ μέλλων ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθὸν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 124. Προτάσεις σχετικαί πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα **συνείρονται** κατὰ τρεῖς τρόπους, ἧτοι

1) **παρατίθεται** ἀπλῶς ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης χωρὶς κανένα σύνδεσμον. Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται **σχῆμα ἀσύνδετον**, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλώσσαν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδίων, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφελῆ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελῆ λαϊκὰ ποιήματα. (πρβλ. Κλαῖνε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριά δὲν ἔχουν. Δὲν κλαῖνε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲν κλαῖνε γιὰ τὰ χιόνια· ἢ κλεφτουργιὰ τ' ἀρνήθηκε κλπ.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ κάτι τι μὲ γοργότητα καὶ ζωηρότητα καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἠνωμένα εἰς ἓν ὄλον. (Πρβλ. *συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον* Ξ. *Παύσομαι κατηγορῶν· ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε*) Λυσ.

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν μία περίοδος ἢ ἓν κῶλον περιόδου ἀρχίξῃ ἀπὸ δεικτικῆν λέξιν, διότι αὐτὴ αὐτὴ ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρη-

σιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα· "Ἄλλο δὲ *σφάτευμα αὐτῶ συνελέγετο ἐν Χερρονήσῳ τόνδε τὸν τρόπον Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φυγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ.* (Πρβλ. § 45, 2).

2) **συνδέονται κατὰ παράταξιν**, ἦτοι μὲ παρατακτικούς συνδέσμους· (πρβλ. ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη. ἔφαγε πολὺ καὶ ἑκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 1).

Καὶ ὁ δεῦτερος οὔτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαϊκός, προήλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἦτοι τοῦ ἀσυνδέτου, ἀφοῦ μερικαὶ λέξεις (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μόρια συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις καὶ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης, καὶ φράσεις οἶαι π.χ. *παίζει καὶ ἄδει* — ἢ — *Ζεὺς καὶ Ἥρα* ἀρχῆθεν ἐσήμαινον *παίζει, προσέτι ἄδει* — ὁ *Ζεὺς, προσέτι ἢ Ἥρα*.

3) **συνδέονται καθ' ὑπόταξιν**, ἦτοι μὲ ὑποτακτικούς συνδέσμους (εἰδικούς, αἰτιολογικούς, κλπ.) ἢ μὲ ἀναφορικὰς λέξεις. Διὰ τῆς τοιαύτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἔσωτερικὴ, ἦτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, ἦτοι δηλοῦται ποῖα ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ ποῖα τὸ δευτερευόν, συγχρόνως δὲ ποῖα ἢ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας· (πρβλ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἑκακοδιαθέτησε κλπ. Ἰδὲ § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, ἡ ὁποία χρησιμοποιεῖται πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, ὅπου ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προήλθεν ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαὶ, ἦσαν ἀρχῆθεν δεικτικαί.

Οὕτω π. χ. αἱ ἀναφορικαὶ λέξεις ὡς (=ὄπως, καθῶς, κτλ.) καὶ ἔνθα (=ὄπου) εἰς τὸν στίχον Ὀδυσσεύας ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικά· ὡς ὁ μὲν ἔνθα καιθεῦδε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεύς (=ἔτσι ἐκεῖνος ἐκεῖ ἐκοιμᾶτο κτλ.).

Ἡδύνατο δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν συνδεομένων προτάσεων (ἢ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλεον τὴν αὐτοτέλειάν της καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἑτέρας (τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἔξης λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἑσωτερικῆς, ἥτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς· ("Ἐφαγε, ἐκοιμήθη — ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη" = Ἄφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. "Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε — ἔφαγε πολὺ καὶ κακοδιαθέτησε = Ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). Ἀλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν κάποια λέξις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν παρατασσομένων προτάσεων, ἐκείνης ἢ ὁποῖα περιέχει τὸ δευτερεῦον νόημα, (ἥτοι κάποιο ἐπίρρημα ἢ κάποια ἀντωνυμία), ἰδιαιτέρως πῶς τονιζομένη, νὰ νομισθῇ ὅτι αὐτὴ τὴν τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικός κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἑτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν λογικὴν σχέσιν, ἢ ὁποῖα ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν. Οὕτω π. χ. ἡ λέξις ὥστε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὥς τε = καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). Ἀλλ' αὐτὴ εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π. χ. ἔπεσε χιῶν πολλή, ὥς τε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= ἔπεσε χιῶν πολλή, καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.) εὐκόλον ἦτο νὰ νομισθῇ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῇ ὡς σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς (ὥστ ε). Ὅμοιος τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικόν (= ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιοῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μὲ τὸ (βεβαιωτικόν) γὰρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς· (εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κτλ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κτλ. Ἰλιάδος Θ, 533. Πρβλ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ

εἰ καὶ αἰ προελθόντα εὐχετικά μόρια εἴθε, αἴθε, καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π. χ. "Ἐτσι νὰ ζήσης, πήγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). Ἀλλὰ εἰς ἓν σύμπλεγμα προτάσεων, ὁποῖον π. χ. Ὀδυσσεΐας υ, 236 *αἶ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ'* (= γνοίης κε) *οἷη ἐμῇ δύναμις καὶ χεῖρες ἔπονται* (= εἴθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶριζες κτλ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μόριον αἶ (=εἰ) τὸ ὁποῖον εἰσάγει τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ νομισθῆ ὅτι εἰσάγει ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὕτη εὐχετικὴ πρότασις ἓν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὁποίαν εἶναι δυνατὸν νὰ πραγματοποιηθῆ ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐκφράζει. ("Ἄν βέβαια, ξένε, ἤθελεν ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τότε θὰ γνῶριζες κτλ."). Ἰδὲ καὶ Ἰλιάδος, Θ, 369 κ. ἔ.

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν.

1. ΣΥΜΠΛΕΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 125. α' Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ).

Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὄρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν γίνεται διὰ τοῦ **καί** (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ **τέ** (= καί).

Ὁ **καί** ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ **τέ** ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην· ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ **τέ** ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Ἰδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται,

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν, ἢ μὲ ἓν ἀπλοῦν **καί**, ὅταν ἢ σύνδεσις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, ἢ μὲ δύο **καί** (καί—καί—), ὅταν ἢ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν· οἱ πολέμιοι ἐγοηγόρεσαν **καὶ** ἔκαον πυρὰ πολλὰ Ξ. — ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς **καὶ** τᾶλλα φίλος ἦν **καὶ** τοὺς φόρους ἀπεδίδον Ξ. ἤσχύνθημεν **καὶ** θεοὺς **καὶ** ἀνθρώπους Ξ.

2) συνθηέστατα με τὸ **τὲ—καί—**, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται με ἔμφασιν, ὅπως καὶ με τὸ **καί—καί· ὁ Κύριος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίους δαρυκοὺς** Ξ.

Καταφατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὄρων προτάσεως με ἓν ἄπλοῦν **τὲ** ἢ με τὸ **τὲ—τὲ** εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς· τὸν δ' ὁ γέρον ἠγάσαστο φώνησέν **τε** "Ομ. πατὴρ ἀνδρῶν **τε** θεῶν **τε** "Ομ. —**ἦ τε** βουλή ἡδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο **οἷ τε** ἄλλοι οὐδὲν ἤχθοντο Ξ.

Σημ. Με τὸ **καί** συνδέεται πολλάκις πρότασις με προηγουμένην πρότασιν, ἢ ὅποια ἔχει τὸ **ἅμα ἢ ἅμα τε**, εὐθύς ἢ εὐθύς **τε**, ἤδη ἢ ἤδη **τε**, οὐπω ἢ οὐπω **τε**, σχεδὸν ἢ σχεδὸν **τε**, ἢ τὴν φράσιν οὐκ ἔφθην (—ης, —η κλπ.) με μετοχὴν, διὰ δὲ τῆς τοιαύτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅλως σύγχρονον δύο πράξεων· **καὶ ἤδη τε ἦν περὶ πλήθουσιν ἀγορὰν καὶ ἔρχονται παρὰ βασιλέως κήρυκες** Ξ. **οὐκ ἔφθησαν** πνθόμενοι τὸν περὶ τὴν Ἀττικὴν πόλεμον **καὶ ἦγον** ἡμῖν ἀμυνοῦντες (=δὲν ἐπρόφθασαν νὰ πληροφορηθοῦν καὶ ἦρθαν=μόλις ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἦρθαν). Ἰσοκρ. (πρβλ. Μόλις εἶχαμε καθίσει στὸ τραπέζι καὶ νὰ σοῦ ἔρχεται κι' ὁ Πέτρος).

§ 126. Σημασίαι τοῦ **καί**.

1) Ἀρχῆθεν τὸ **καί** ἦτο ἐπίρρημα με τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης. (Προσθετικὸς **καί**)· **ἔστι δὲ καὶ** μέγαστος βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαιναῖς Ξ. (πρβλ. κλαίει καὶ μιὰ χανούμισσα γιὰ τὸν μοναχογιό της).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προήλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ **καί**.

2) Ὁ **καί** εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ μείζον εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ ἔλασσον (= ἀκόμη **καί**. ἔστω **καί—**)· **ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται. καὶ** τριχὸς ἄξιον (= πού ν' ἀξίζη ἔστω **καί** μιὰ τρίχα) Ἀρφ. (πρβλ. Τὰ ροῦχα μου, καὶ τὰ καλά, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πάρῃ—Καὶ δέκα δραχμὲς νὰ σοῦ δώσῃ, καλὰ εἶναι).

3) Ὁ **καί** εἶναι ἐναντιωματικὸς (= ἄν **καί**, μολοντί), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς με μετοχὴν (ὅπως καὶ τὸ **καίπερ**)· Ἀθηναῖοι **καὶ** οὐ μεταλαβόντες τοῦ χροναίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (= μολοντί δὲν ἔλαβον μέρος) Ξ. (πρβλ. στοὺς χίλιους μέσα καὶ χωρὶς συντροφιά = καὶ ὅμως χωρὶς...).

4) Ὁ καὶ εἶναι μεταβατικός, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῆ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα, (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος δέ). Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἑπτὰ καὶ ἦκε Μένων ὁ Θεταλὸς ὀπλίτας ἔχων χιλίους Ξ. (πρβλ. Πέφτουν τὰ βόλια σὰ βροχῆ καὶ τὰ βουνὰ βογγᾶνε. Κι' ἓνα πουλάκι φώναξεν ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικός καὶ πολλάκις εἰσάγει κάτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγουμένων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολούθημα τῶν προηγουμένων· φιλοθηρότατος ἦν Κῦρος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος. Καὶ ἄρκτον ποτὲ ἐπιφερομένην οὐκ ἔτροσε (= Ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορά) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεόρχῳ συγγενέσθαι Τισσαφένει καὶ ἔπεμψέ τινα ἔροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χρήζει (= ὅθεν ἐστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ καὶ εἶναι συνδετικός. (Ἴδὲ § 124,2 καὶ § 125).

Σημ. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ καὶ κατόπιν λέξεως, ἢ ὁποία δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἀντὶ νὰ τίθεται μετὰ τὴν τοιαύτην λέξιν δοτικὴ πτώσις ἢ μία φράσις κατάλληλος, ἢ ὁποία νὰ περιέχῃ δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἢ ὁποία δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 35,2,β)· ἐν τῷ ἰερωῖ Ἰσα καὶ ἰκέται ἐσμέν (= Ἰσα ἰκέταις=σὰν ἰκέται) Θ. οὐχ ὁμοίως πεποιήκασι καὶ Ὅμηρος (=τῷ Ὁμήρῳ=μὲ τὸν Ὅμηρον) Πλ. παραπλήσια ἐπεπόνθεσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακοῦσιν καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ (=παρακλήσια τούτοις, ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 127. β) **Συμπλοκὴ ἀποφατικῆ.** Εἰς μίαν ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατὸν νὰ ἀποφάσκεται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατὸν δὲ νὰ ἀποφάσκωνται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατὸν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ καὶ οὐ, (καὶ μὴ)· ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς Δημ. αὐριον ἔωθεν ἀφίκου οἴκαδε καὶ μὴ ἄλλως ποιήσῃς Πλ.

Σημ. Είς τὸν Ὅμηρον διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ οὐ δὲ=καὶ δὲν, ἀλλὰ δὲν, ἀλλ' ὄχι (διάφορον τοῦ οὐδὲ, τὸ ὁποῖον γράφεται ὡς μία λέξις)· ἐνθ' ἄλλοις μὲν πᾶσιν ἐάνδανεν, οὐ δὲ ποθ' Ἑρη (=ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἑραν) Ὅμ.

2) δυνατόν νά συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μὲ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ (οὔτε — τε), (μήτε — τε)· οὔτε ἐπεμείγνυτο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε συνεχῶς ἐπολέμουν Θ.

3) δυνατόν νά συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοια), ἀμφότεραι ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ οὔτε — οὔτε, (μήτε — μήτε, οὔτε — μήτε, μήτε — οὔτε)· ἄνευ ὁμοιοῦσας οὔτ' ἂν πόλις εὐ πολιτευθείη οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθείη.

Σημ. α' Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια) συνδέεται μὲ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ οὐδέ, (μηδὲ=οὔτε, μήτε), ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότημον μὲ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ· *τούτων οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες οὐδὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίωκον.*

Τὸ οὐδέ, *μηδὲ* λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (=οὔτε, οὔτε καὶ)· *ἔβριον οὐ στέργουσιν οὐδὲ δαίμονες Σοφ. Οὐδὲ εἰς, οὐδὲ μία κλπ. (πρβλ. § 126,2).*

Σημ. β' Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ οὐ, οὔτε, οὐδὲ τὸ μὴ, μήτε, *μηδέ*, ὅταν τὸ συνδεόμενον δι' αὐτῶν εἶναι πρότασις ἐπιθυμίας (§ 121,2)· *διατείνου μᾶλλον πρὸς τὸ σαντιφ' προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως Ξ. ἐγὼ θρασὺς οὔτ' εἰμι μήτε γενοίμην Σοφ. (πρβλ. πρίστευε καὶ μὴ ἐρεῦνα. μὴ σὲ νοιάζῃ γιὰ μένα μὴ τε νά ῥωτᾶς τί κἀνω).*

✕ § 128. γ) Συμπλοκὴ ἐπιδοτικὴ. Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὄρων μιᾶς προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποῖαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) μὲ τὸ οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι — ἀλλὰ καί, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. (Ὅσον τὸ ἐν τόσον καὶ τὸ ἄλλο)· *Οὐ μόνον ἀεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν (λέγω) Ξ. Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ (= ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ξ. Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κἀγαθοί, ἐπειδὴν γινώσκω ἀπιστοῦμενοι οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (= ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ξ.*

Σημ. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν οὐχ ὅτι προήλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι (= δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ μὴ ὅτι ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως μὴ εἶπῃς ὅτι. (Μὴ εἶπῃς ὅτι Θεὸς οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.).

2) μὲ τὸ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι, (ἢ σπανίως, οὐχ ὅτι) — ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μὴδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται (= ὅχι μόνον δὲν — ἀλλὰ καὶ δὲν. Οὔτε τὸ ἓν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο). *Οὐχ ὅπως τῆς κοινῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν* (= ὅχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε...) Ἰσοκρ. *ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμμαντοῦ πρόποτε δίκην ἰδίαν εἶρηκα* (= ὅχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαϊ.

Σημ. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ μὴδέ (§ 127,3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσοδυναμεῖ πολλάκις μὲ τὴν φράσιν «πολὺ περισσότερον» ἢ «πολὺ ὀλιγώτερον», ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναιξὶ μὴ ὅτι ἀνδράσιν (= πολὺ περισσότερον εἰς ἄνδρας) Πλ. *οὐκ ἐνὶ γ' αὐτὸν ἀγοῶντα οὐδὲ φίλοις ἐπιτάττει ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς* (= πολὺ ὀλιγώτερον βέβαια εἰς θεοὺς) Δημ.

3) μὲ τὸ οὐχ ὅπως — ἀλλὰ καὶ (ἢ σπανίως, ἀλλὰ), ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεῦτερον καταφάσκειται (= ὅχι μόνον δὲν — ἀλλὰ καὶ). *Τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαιντο ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν* (= ὅτι ὅχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσαν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσαν) Ξ. *τῶν ἄλλων, ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηγοπάσθησαν* (= ὅχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπωλήσατε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. ΑΝΤΙΘΕΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 129. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθεις εἶναι οἱ ἐξῆς· μέν, δέ, ἀλλὰ, ἀτάρ (= ἀλλὰ), μέντοι (= ὁμως), μὴν (= ὁμως), ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν

ἀλλὰ (= ἀλλ' ὅμως), ὅμως, (συνήθως με κάποιον ἐκ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἷον ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι κτλ.), καίτοι (= καί ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι μέν, δέ, μέντοι, μὴν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Ἰδὲ τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ μέν παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ καίτοι συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι. (Ἰδὲ κατωτέρω) οὕτω πιθανῶς ἔλεγον καίτοι ἀληθές γε οὐδὲν εἰρήκασι (=καί ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα) Πλ.

§ 130. Προτάσεις ἢ ὅροι μιᾶς προτάσεως με ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ μέν-δέ· ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἡδὺ μέν, κεφαλαγῆς δὲ Ξ.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρα ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μέν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὖ (= δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὅμως δὲ ἢ ἀλλ' ὅμως ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλὰ· καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορεύετο τὸ στρατεύμα ἔχων ἐν τάξει Ξ. τοῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγχι πρὸς βασιλέα, ὅμως δὲ ἐδόκει ἔπεσθαι Ξ.

§ 131. 1) Ὁ μέν χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἤτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογία, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἔξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα. (Σχῆμα ἀ ν α ν τ α π ὅ δ ο τ ο ν). Τότε ὁ μέν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως τουλάχιστον· λέγεται δὲ καὶ ὅδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός· (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) Ἡρόδ.

Σημ. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μέν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἤτοι) ὡς βεβαιωτικὸς (= ἀλήθεια,

βεβαίως)· *ναί μὰ τόδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄξους φύσει* (= τὸ ὁποῖον βέβαια δὲν θὰ βγάλη ποτὲ) "Ομ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πᾶν υ μὲν ο ὖν (= βεβαιότατα) κ.τ.τ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα χωρὶς νὰ προηγηθῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δὲ α') ἀντιθετικὸς σύνδεσμος (= ὅμως)· *ταῦτα πάντες ἀεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδείς δεδύνηται* Θ. β') μεταβατικὸς, ἥτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίοδον μὲ τὰ προηγούμενα· (πρβλ. καὶ § 126, 4). *Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο· ἤγοῦντο δ' οἱ νεανίσκοι ἐν ἀριστερῇ ἔχοντες τὸν ποταμόν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι· πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἱππέων* Ξ.

Σημ. Ὡς μεταβατικὸς σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς κάτι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται αὗτος μεταβατικὸς σύνδεσμος τὸ ἀλλὰ μὴν (= προσέτι δέ, ἐκτὸς δὲ τούτου) ἢ τὸ καὶ μὴν, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (= ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις)· *ἀλλὰ μὴν ἐκεῖνός γε ἀεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ* Ξ. *ἐπιταῦθα Γαυλῆτης εἶπεν· καὶ μὴν, ὦ Κῦρε, λέγουσί τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχεῖ* (= ἀλλ' ὅμως) Ξ.

§ 132. Ὁ σύνδεσμος ἀλλὰ λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικὸς ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅλως ἀντιθέτων ἢ ὅλως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως κάτι καταφατικὸν πρὸς κάτι προηγούμενον ἀποφατικόν· (οὐκ—ἀλλὰ ἢ μὴ—ἀλλὰ = δὲν—ἀλλὰ, ὄχι—ἀλλὰ, μὴ—ἀλλὰ. Σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν)· *οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα* Πλ. *αὔξειν μὴ τὴν βασιλείας, ἀλλὰ τὴν σαντοῦ ἀρχὴν* Ξ.

Σπανιότερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι ἀποφατικόν πρὸς κάτι προηγούμενον καταφατικόν· (ἀλλ' οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ = καὶ ὄχι)· *δεῦρο νόμος (ἔστι) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, ἀλλ' οὐ μαθήσεως* (= καὶ ὄχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικὸς, ἥτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγούμενου νοήματος, τὸ ὁποῖον παρουσιάζεται κάπως εὐρύ·

(ἀλλὰ = μόνον)· τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, ἀλλὰ τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ ἀλλὰ κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως, ἢ ὁποῖα περιέχει τὴν λέξιν ἄλλος ἢ ἕτερος· (ἀλλὰ = παρὰ μόνον)· ἐν τῷ μέσῳ ἄλλη μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φιλία οὔτε Ἑλληνίς, ἀλλὰ Θοῤῃκες Βιθυνοὶ Ξ.

Ἄλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παρὰ μόνον λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν ἀλλὰ, ἀλλὰ τὸ ἀλλ' ἢ· ἄνδρες οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἰσιν ἀλλ' ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν (= παρὰ μόνον) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (ἀλλ' ἢ) ἐκ συμφύσεως δύο συντάξεων, ἥτοι ἐκ φράσεων οἷαι π.χ. οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε, ἀλλὰ τοῦτο — καὶ — οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἢ τοῦτο, προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις οὐδὲν ἄλλο ἔπραξε ἀλλ' ἢ τοῦτο.

Σημ. α' Ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ ἀλλὰ λαμβάνεται 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀπεναντίας· πῶς οἶν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλους ἂν ἢ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμους ἐποίησεν; ἀλλ' ἔπαισε μὲν τούτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐπιθυμεῖν Ξ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς· (ἀλλὰ = ἐμπρὸς λοιπόν, λοιπόν)· ἀλλὰ πύθεοθε (=λοιπὸν ἀκούσατέ με) "Ομ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικῆν ἢ αἰτιολογικὴν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τουλάχιστον· εἰ τοίνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, ἀλλὰ κρέα γε εὖωχῶ (=τουλάχιστον τρῶγε ἀφθονα κρέατα) Ξ. ὃ θεοὶ πατρῶοι, συγγένεσθ' ἀλλὰ νῦν (=τουλάχιστον τώρα· ἐνν. εἰ μὴ πρότερον).

Σημ. β' Ἡ φράσις οὐ μὴν ἀλλὰ (=ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προῆλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ οὐ μὴν κάποιου ῥήματος, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοεῖται ἔξωθεν· ὁ ἵππος λίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κἀκείνον ἐξετραχίλισεν· οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κύρος (=οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος—ἢ—οὐ μὴν κακατέπεσεν ὁ Κύρος, ἀλλὰ κλπ.) Ξ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις οὐ μέντοι ἀλλὰ—καὶ—οὐ γὰρ ἀλλὰ.

Σημ. γ' Ὁ σύνδεσμος ἀλλὰ ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ οὐδετέρου πληθυντικοῦ ἀλλὰ τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος. Ἡ ἀρχικὴ αὕτη σημασία τοῦ ἀλλὰ διαφαίνεται εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Α 280· Εἰ δὲ σὺ κρατερός ἐσσι, θεὰ δὲ σε γείνατο μήτηρ, ἀλλ' ὅδε φέρετός ἐσσι, ἐπεὶ πλεόνεσσι ἀνάσει. α') =εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ., β') =μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. (Ἰδὲ § 124,2),

Ὁ δὲ σύνδεσμος ὅμως (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος

ὁμοῦ) προήλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος ὁμῶς (=ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Ἴδὲ Ἰλιάδος Α 196, Ξ 62 κλπ. καὶ Μ 293 ἢ Ὀδυσσεΐας λ 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι μὲν, μὴν, μέντοι (= μέντοι), καίτοι (=καίτοι) ἀρχῆθεν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (=ἀλήθεια, βέβαια, κλπ.). Ἴδὲ § 124,2.

3. ΔΙΑΖΕΥΚΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 133. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ ἦ καὶ ὁ εἶτε, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ ἦτοι, ἐάντε, ἄντε, ἦντε.

1) Ὁ διαζευκτικὸς ἦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται ὁμοίως ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἡ διάζευξις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, τίθεται ἅπαξ μεταξὺ τῶν διαζευγνομένων μελῶν, ὅταν δὲ ἡ διάζευξις γίνεται μὲ ἔμφασιν, τίθεται πρὸ ἐνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνομένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἦ—ἦ τίθεται προσέτι ἦτοι—ἦ ἢ ἦ—ἦ καί· *χωρῶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζήτει βελτίω τούτων Ἴσοκρ. ἦ λέγει τι σιγῆς κροῖττον ἦ σιγῆν ἔχε. ἦτοι κεινόν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἦ σὲ Ἡρόδ. ἦ ξένος ἦ καὶ τις πολίτης Δημ.*

Τὰ διαζευγνύμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *εἷς δὲ τις ἀρχὸς ἀνῆρ βουλευφόρος ἔστω, ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ δῖος Ὀδυσσεὺς ἦε (=ἦ) σὺ Πηλεΐδῃ Ὀμ.*

Σημ. Τὸ μόριον ἦ χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α) εἰς ἐπανόρθωσιν προηγουμένως λεχθέντος· (*Ἐπανορθωτικὸς ἦ*)· *ἔροῦ δὲ τὴν κυναγὸν Ἄστεμιν, τίνος ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύματ' ἔσχεν ἐν Αὐλίδι· ἦ γὰρ φράσω (=ἦ καλύτερα θὰ τὸ δηλώσω ἐγὼ) Σοφ.*

β) εἰς διασάφισιν προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἡ ὅποια παρίσταται γενικῆ πῶς καὶ ἀόριστος. (*Διασαφητικὸς ἦ*)· *Τί τμηκιάδε ἀφίξει, ᾧ Κρίτων; ἦ οὐ πρὸ ἔτι ἐστίν· Πλ. (πρβλ. τί κάθεσαι ἐδῶ; ἦ περιμένεις κανένα;).*

γ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ δ' ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ δὲ περιπτώσει· *οὐκ ἔξεσιν αὐτῶ εἰς τὸ ἴρον εἰσιέναι, ἦ ἀποθανεῖται Ἡρόδ. (πρβλ. γὰρ δῶσε μας τὴν κόρη σου· ἦ θενὰ πᾶμε σένα = εἰ δ' ἄλλως θὰ πᾶμε κλπ.). Ἴδὲ καὶ § 31,3 (συγκριτικὸν ἦ).*

2) Διὰ τοῦ εἶτε — εἶτε, (ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε

— ἦντε) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νά δηλωθῆ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνομένων: *εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις* Ξ. *ἐάντε νῦν ἐάντε αὐτὸς ζητήσῃτε ταῦτα, οὕτως εὐρήσετε* Πλ. (Ἴδὲ καὶ ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΟΙ (ΠΑΡΑΤΑΚΤΙΚΟΙ) ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 134. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ γὰρ (= διότι), σπανίως δὲ ὁ ὡς (= διότι) καὶ ὁ ἐπεὶ (= καθόσον). Συνδέουν δὲ οὗτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 124, 2): *μηδενὶ συμφορὰν ὀνειδίσῃς· κοινὴ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἰσοκρ.—*ἦν νικῶμεν, φυλάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγῆν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτ' ἀνὴρ ἐστίν, ἀλλ' ἀχθοφόρος* Ξ. — *μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφεῖναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων* (= καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κτλ.) Ξ.

2) Ὁ γὰρ συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασαφητικὸς σύνδεσμος, ἦτοι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασαφήσιν ἢ ἐπεξήγησιν τινα τῶν προηγουμένων. (Διασαφητικὸς γὰρ = δηλαδή): *Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγγίνωσκεν, οὕτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἐφη σημαίνει* (= ἔλεγε δηλαδή ὅτι κτλ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ γὰρ κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ μέγιστον κτλ. (§ 23).

Σημ. α'. Τὸ ἐπεὶ ὅταν συνδέῃ παρατακτικῶς, λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ καίτοι: *ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι)· ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οἷός τ' εἶναι* (= καίτοι ἐβουλόμην ἂν = μολονότι θὰ ἤθελα κλπ.) Πλ.

Σημ. β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ γὰρ προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς καὶ (ἢ ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικὸν οὐδέ) ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = διότι καὶ) ἢ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ γὰρ (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι καὶ γὰρ καὶ ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θεταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο (= διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμούντων· καὶ γὰρ Κῦρος ἀπέπεμψε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.) Ξ. Οὐδέεις πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβές... λέγοντος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως διελέγετο (= διότι μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 135. Πολλάκις ἡ πρότασις ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ γὰρ παρεμβάλλεται μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὅποιος διακόπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γὰρ φαίνεται ὡσάν νὰ συνδέη καθ' ὑπόταξιν καὶ νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ· *Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ὑφ' ἀμάξης, οὐ γὰρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβροήθει* (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχαν ἄλλα κτλ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γὰρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (ἰδίᾳ κατόπιν κάποιας κλητικῆς) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον· *Φῆμιε, πολλὰ γὰρ ἄλλα βροτῶν θελκτήρια οἶδας, τῶν ἔν γε σφιν ἄειδε* (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κτλ.) Ὅμ. *ἐνταῦθα Κῦρος, ἦν γὰρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφι τὸν χῶρον προεῖπε ἐξημερῶσαι* Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γὰρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἥτοι μὲ τὸ βέβαια· *ὕμεις δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ἵστε γὰρ αὐτὰ ὥσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα* (= καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κτλ.) Ξ.

Σημ. α' Ἐκ τοιούτων συντάξεων προῆλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἀλλ' οὐ γὰρ νὰ σημαίνῃ ἀλλ' ὅμως· *ἐκαλλυνόμεν ἂν καὶ ἠβρονόμην, εἰ ἠπιστάμην ταῦτα· ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπίσταμαι* (= ἀλλ' ὅμως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτω· *ἀλλ' οὐ καλλύνομαι οὐδὲ ἀβρύνομαι· οὐ γὰρ ἐπίσταμαι*).

Σημ. β' Τὸ γὰρ προῆλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικοῦ γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρα), τὰ ὅποια ἀμφοτέρωθεν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γὰρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποίαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις· *τὸ φιλομαθὲς καὶ φιλόσοφον ταῦτον; Ταῦτόν γὰρ* (= τὸ ἴδιο βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προῆλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ (πρβλ. § 124,2).

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

§ 136. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν, οὐκοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι καὶ

ὥστε συνδέουν μετὰ τὰ προηγούμενα περιόδων κῶλα ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν καὶ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Ἴδὲ κατωτέρω παραδείγματα καὶ παράβαλε § 125 τε, § 129,2 καὶ § 135, Σημ. β').

§ 137. α) Οἱ σύνδεσμοι ἄρα, δὴ, οὖν καὶ τοίνυν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης λοιπὸν καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ λοιπὸν. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς.

1) Ὁ σύνδεσμος ἄρα κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἥτοι συμπέρασμα τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ προηγουμένων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ· *εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο* (= Σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. *Εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοὶ* Λουκ.

Σημ. Τὸ μόριον ἄρα (ποιητικῶς καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐνοπιῶν, ἥτοι ἐσήμαινε εὐθύς κατόπιν, φυσικὰ, ἀκριβῶς· ὡς *εἰπὼν καὶ ἄρ ἔζετο* (= ἀμέσως κατόπιν ἐκάθισε) Ὁμ. *μνήσαιτο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμύμονος Αἰγίσθιοιο, τὸν ῥ' (= ῥά) Ἀγαμέμνονιδος ἔκταν' Ὀρέστης* (= τὸν ὁποῖον ἀκριβῶς ἐφόνευσε...) Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων, καθὼς βλέπω τώρα κ.τ.τ. ἥτοι, ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνος πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα νῦν πράγματι συμβαίνουν, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἐνὸς ἄλλου ἢ πρὸς προηγουμένην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος· *οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντίστησαν Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιήκων ἠγῆτορες* Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἢ ὁποῖα ἐκφορᾶζει εἰρωνείαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως· *πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθεῖροι τοὺς νέους; εἰ μὴ ἄρα ἡ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστιν* (= ἐκτὸς ἐὰν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ δὴ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἡ χρῆσις εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτῇ, ἥτοι ταῦτα

α) εισάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἥτοι ἐπακολούθημα τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἕκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (= φυσικά λοιπόν): οἱ Θαυακηνοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πάποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε. ἐδόκει δὴ θεῖον εἶναι Ξ. Ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκυλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ σιγάτευμα. ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε Ξ.

β') χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται μὲ κάποιαν παρεμβαλλομένην παρένθεσιν (πρβλ. § 135). Οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγασαν Θ. ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρου ἤδη σκοταῖοι, (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καροδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθεντο κλπ. Ξ.—Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν Ξ. ὁ δὲ Πρόξενος, (ἔτυχε γὰρ ὕστερος προσιῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένῃ τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα Ξ.

Σημ. α' Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποίητο, ὡσάκις ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἕν παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἥτοι ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (= τῶρα, νά! πιά, δά) Τεῦκρε πέπον, δὴ νῶϊν ἀπέκτατο πιστὸς εἰταῖρος (= νά καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε — νά μᾶς ἐσκοτώθηκε — τῶρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) Ὁμ. Οὕτω νῦν δὴ = τῶρα δά ἢ τότε πιά, τότε δὴ = τότε πιά, πάλαι δὴ = εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, καὶ δὴ = λοιπὸν νά Βλέπον κάτω. Καὶ δὴ βλέπω (= λοιπὸν νά κοιτάζω) Ἄρφ.

Σημ. β' Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιεῖτο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἥτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέρον τε πόλιν καὶ γαῖαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθῆτος δευῆσαι οὔτε τευ ἄλλον (= οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θά σοῦ λείψουν — οὔτε φορέματα βέβαια θά σοῦ λείψουν κλπ.) Ὁμ. εἰ δ' ἐστίν, ὡσπερ οὖν ἐστίν θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρωσ, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴῃ (= ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. πάνν μὲν οὖν (= βεβαιότατα). Πρβλ. § 131,1 Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπάγεται κάτι τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικόν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ὁποῖα ἐνέχουν κάτι, τὸ ὁποῖον δύναται νά ἀμφισβητηθῇ: Ἐνταῦθα ἀφικνεῖται Ἐπύαξα ἢ Συνενέσιος γυνὴ παρὰ Κύρον· καὶ

ἐλέγετο Κύρω δοῦναι χροήματα πολλά. Τῇ δ' οὖν στρατιᾷ τότε ἀπέδωκε Κύρος μισθὸν τετιάρων μηνῶν (= ὅπωςδήποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κύρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στράτευμα κλπ.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ δίκαια ποιήσω, οὐκ οἶδα αἰρήσομαι δ' οὖν ὑμᾶς* (= ἐν πάσῃ περιπτώσει ὅμως θὰ προτιμήσω σᾶς) Ξ.

Σημ. γ' Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ (ὄλωσ) τοῦναντίον, (ὄλωσ) ἀπεναντίας· *Οἱ παρὰ σοὶ τοῦτων οὐδὲν ἐπίστανται; Πάντα μὲν οὖν* (= Ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημ. δ' Τὸ γοῦν (τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ προηγουμένου γέ=βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν, καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὅπωςδήποτε.

3) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (οὐκ) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικὸν (=λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικὸν (=λοιπὸν δέν)· *Οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ὑμῖν ἀποκρίνομαι; (=λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. Οὐκουν μ' ἐάσεις; (=λοιπὸν δέν θὰ μ' ἀφήσης;)* Σοφ.

Σημ. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους, ὅταν εἰσάγῃ ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδὲ αὐτῶς, οὐδὲ ὄλωσ· *Ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε* Ξ.

4) Τὸ τοῖνυν (ἐκ τοῦ τοῖ=βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νῦν=τώρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον· *Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ ὄσιον καὶ τὸ ἀνόσιον. Λέγω τοῖνυν ὅτι τὸ μὲν ὄσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ* (=λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 138. β' 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι, (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρ), εἰσάγουν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (=γιαυτὸ ἀκριβῶς λοιπὸν, γιαυτὸ ἴσια ἴσια)· *Πρόξενος ᾤετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν. Τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοι τῶν συνόντων εὖνοι ἦσαν, οἱ δὲ ἄδικοι ἐπεβούλευον* Ξ.

2) Τὸ ὥστε, ὅταν συνδέῃ κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνθηθέστερον κῶλον περιόδου), ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γιαυτὸ λοιπὸν, ὥστε· *Καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦγε Τισσαφέρνης· ὥσθ' οἱ Ἕλληες ἐφρόντιζον* Ξ.

Β' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ύπόταξιν.

1. ΕΙΔΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 139. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικούς συνδέσμους ὅτι καὶ ὡς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ μὲ τὸ ὅ, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ μὲ τὸ οὐνεκα, εἰς τοὺς τραγικούς καὶ μὲ τὸ ὀθούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ μὲ τὸ διότι = ὅτι, πῶς, ποῦ) καὶ χρησιμεύουν

1) ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὡς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κτλ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὁρᾶν, ἀκούειν κτλ.) ἢ γνωστικῶν (γιγνώσκειν, εἰδέναι κτλ.), ἢ ὡς ἐπεξηγήσις ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τοῦτο, ταῦτα — ὅ. § 23).

2) ὡς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ, κτλ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὡς ἄλις (ἔστιν), δὴ λόγος (ἔστιν) κτλ.

§ 140. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1. Ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, τότε συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου. (Ἴδὲ § 119, 2, Σημ. 3)· λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὑβριστῆς εἰμι (= πῶς εἶμαι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ. . .) Ξ. Ἴσως εἴποιεν ἂν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πρβλ. ὁ δίκαιος οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἄδικος). — Ἐλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀρσίου δὲ πεφηνγῶς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρος ἀφῆστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελάς Ξ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι, ὅτι δηλαδὴ κτλ.) Πλ.

Σημ. α' Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι

(= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαιότατα), **δηλον ὅτι** (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενθετικῶς ὡς βεβαιωτικά ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥήμα, εἰς τὸ ὅποιον νὰ ἀναφέρεται: Ἄκουετε, εὖ οἶδ' ὅτι, καὶ ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα Ξ. Οὕτω σοι διαφερόντως ἤρρασκεν ἢ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι **δηλον ὅτι** Πλ. (Ἐντεῦθεν προήλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρημα **δηλονότι** καὶ **δηλαδῆ**).

Σημ β' Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι, τὸ ὅποιον εἶναι ἀπλῆ γνώμη ἢ ἰσχυρισμὸς τοῦ λέγοντος. Διὰ τοῦτο δὲ κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα **διαβάλλειν, πείθειν** κτλ. *Τισσαφέρνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ* (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Ξ.

Σημ. γ' Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἢ εὐκτικῆ τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ: *ἔλεγεν ὅτι ἀδικοῖεν* = ὅτι ἀδικοῦσι — ἢ — ὅτι ἠδίκουν: *ἔλεγον ὅτι πεφευγῶς εἶη* = ὅτι πέφευγε — ἢ — ὅτι ἐπεφεύγει.

Σημ. δ' Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικόν) ἀπαρέμφατον ὡς ἀντικείμενον. Οὕτω δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα **φημί** (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα **νομίζειν, ἠγέισθαι, οἴεσθαι** κτλ.).

Τὰ δὲ αἰσθητικά καὶ τὰ γνωστικά ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Ἰδὲ κατωτέρω τὰ περὶ ἀπαρεμφάτου καὶ μετοχῆς).

2. ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 141. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς αἰτιολογικοὺς συνδέσμοις **ὅτι, διότι**, ὡς (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ μὲ τοὺς (κυρίως χρονικοὺς) συνδέσμοις **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (καὶ σπανιώτερον **ὅτε** καὶ **ὁπότε** = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ μὲ τὸ **οὔνεκα** ἢ **ὀθούνεκα** = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενόν των εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1), ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου. ("Ἀρνησις οὐ. Πρβλ. εἰδικὰς προτάσεις): *Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδὰς, διότι ἐς χεῖρας ἤλθον Θ. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ*

ἐβρόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, **ὅτι** ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ξ. Δέομαί σου παραμεῖναι, **ὡς** ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνὸς ἡδίου ἀκούσαιμι ἢ σοῦ (= διότι ἐγὼ) Πλ.

Σημ. α' Μὲ τὸ **ὅτι** κανονικῶς εἰσάγεται ἡ αἰτιολογικὴ πρότασις μετὰ τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα (χαίρω, ἠδομαι, θαυμάζω, κλπ.) ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι αἰσχρόν (ἐστί), δεινόν (ἐστί), θαυμαστόν (ἐστί) κ.τ.τ. χαίρω, **ὅτι** εὐδοκίμεις Πλ. οἱ στρατηγοὶ ἐθαύμαζον, **ὅτι** Κῦρος οὐ φαίνοιο Ξ.

* Ἀλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις, ἡ ὅποια εἰσάγεται μὲ τὸ εἰ (ὡς αἰτιολογικόν), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νὰ ἀμφισβητηθῇ. (" Ἀρνησις μὴ"): Σωκράτης ἐθαύμαζεν, εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀγύριον πρᾶττοιο (= εὕρισκε παράδοξον, ἂν κανεῖς) Ξ. οὐ θαυμαστόν, εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν; (= δὲν εἶναι παράδοξον, ποῦ δὲν) Ξ.

Σημ. β' Τὸ αἰτιολογικόν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ **ὅτι** οὕτω (= διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον)· πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυνὶ περσιώσῃ συμφορᾷ, ὡς ἁδίως αὐτὴν καὶ πρῶως φέρεις (= **ὅτι** οὕτω βεβήως κλπ.=διότι ἔτσι ἀγγογύστως κλπ. ἢ=διότι τόσον ἀγγογύστως κλπ.).

3. ΤΕΛΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 142. Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἦτοι αἱ προτάσεις αἱ ὅποια δηλοῦν (τὸ τέλος, ἦτοι) τὸν σκοπὸν μιᾶς ἐνεργείας

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς τελικοὺς συνδέσμους ἴνα, ὅπως καὶ ὡς (καὶ ὄφρα εἰς τοὺς ποιητὰς = γιανὰ, νὰ), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, εἰσάγονται μὲ τὸ ἴνα μὴ, ὅπως μὴ καὶ ὡς μὴ, ἢ μὲ μόνον τὸ μὴ (= γιανὰ μὴ, νὰ μὴ).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς· Κύνas τρέφεις, ἴνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν (= γιανὰ ἀπομακρύνουν) Ξ. Ξενοφῶν ἠγείτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πολέμοι προσέχοιεν τὸν νοῦν (= γιανὰ ἔχουν τὴν προσοχὴν τους ἐστραμμένην) Ξ.— Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκλυσε, ἴνα μὴ Κῦρος διαβῇ Ξ. Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μὴ δοκῆς εἶναι κακὸς (= γιανὰ νὰ μὴ φαίνεσαι) Ἰσοκρ.

Σημ. α' Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ

χωρίς να προηγηται ιστορικός χρόνος, είτε ξενεκα ἔλξεως πρὸς προηγουμένην εὐκτικήν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς μία ἀπλή σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος: *Νῦν δ' ὦρη δόροισι' τάχιστα μοι ἔνδον ἑταῖροι εἶεν, ἔν' ἐν κλιόη λαρὸν τετυκοίμεθα δόροπον* "Ομ. ἴσως δέ που ἡ ἀποσκάπτει τι ἡ ἀποτεριζέει, ὡς ἄπορος εἶη ἡ ὁδὸς (= γιὰ νὰ εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, πρὸς δήλωσιν σκοποῦ ὁ ὁποῖος δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγηται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις, ἢ ὅποια δηλοῖ κάτι τι, τὸ ὅποιον δὲν ἔγινε: *Εἰ γὰρ ὄφελον οἶοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐξεργάζεσθαι, ἵνα οἶοί τε ἦσαν αὐτὰ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα* (= γιανὰ ἤμποροῦσαν) Πλ. *ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαπατᾶν* (= γιὰ νὰ μὴν μποροῦσε τώρα) Ξ. (πρβλ. ἔπρεπε νὰ ἦσουν ἐκεῖ, γιανὰ ἔβλεπες, τί ἔκανε).

Σημ. β' Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολ- λάκις τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κε, § 119,2), ὅποτε ὑπολανθάνει ὑπόθεσις τις: *ἴθι, μή μ' ἐροέθιζε, σαώτερος ὡς κε νέηαι* (= ὡς ἂν ἀπέλθης = γιανὰ ἐπιστρέψης) "Ομ. *Τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω* (= γιανὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. *Τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδου βοῦν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐσιῶντο* (= γιανὰ συμποσιάζου) Ξ.

Σημ. γ' Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἵνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκεῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ὅπου. Πρβλ. Ἰλ. Κ 128 *κείους δὲ κίχησόμεθα πρὸ πυλάων ἐν φυλάκισσ'* ἵνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγροέθεσθαι (= διότι ἐκεῖ κλπ.). Ἰλ. Ε 359 *δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' ἐς Ὀλυμπον ἵκωμαι, ἔν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν* (= ὅπου εἶναι κλπ.). Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. ν, 363 *χρήματα μὲν μυχρῶ ἄντρον θεοσπεσίοιο θείομεν αὐτίκα νῦν, ἵνα περ τάδε τοι σόα μίμνη, τὸ ἵνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (= ὅπου νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθα- ρῶς τελικὸν (= γιανὰ μένουν).*

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικῶ (= οὕτως, ἔτσι, § 124,2), ἡ τελικὴ σημασία ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Υ 429 *ἄσσαν ἴθ'*, ὡς κεν θᾶσσαν δλέθρου πείραθ' ἵκηαι (= ἔτσι νὰ φθάσης — γιανὰ φθάσης). Ὁμοίως τοῦ ὅπως, τὸ ὅποιον ἐσήμαινεν ἀρχῆθεν πῶς, μὲ ποιὸν τρόπον, ἡ τελικὴ σημασία (= γιανὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. α 76 *περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι* (= πῶς νὰ ἔλθῃ — γιανὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὅφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (= ἔως ὅτου), ἡ τελικὴ σημασία προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. Ἰλ. Β 229 *εἴητε, φίλοι, καὶ μείνατ' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ ἐτεὸν Κάλχας μαντεύεται ἡὲ καὶ οὐκί* (= ἔως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν — γιανὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ δὲ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (= μήπως) ἡ τελικὴ σημασία (= γιανὰ μὴ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. *Ιλ. Α, 552 ἀπόσιχς, μὴ τι νοήσῃ **Ἡσθ* (= μήπως καταλάβῃ τίποτε — γιανὰ μὴν καταλάβῃ τίποτε).

4. ΥΠΟΘΕΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 143. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν *ὑπόθεσιν*, ἦτοι κάποιον ὄρον ὑπὸ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ κάτι τι. (**Ἄν* θέλει, ἢμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ (= ἔάν, ἄν, σάν, ἄμα) καὶ μὲ τὸ ἔάν (ἄν, ἦν, τὰ ὁποῖα προῆλθον ἐξ ἐνώσεως τοῦ εἰ μὲ τὸ δυνητικὸν ἄν. Ἴδὲ § 142, 2, Σημ. β' καὶ παράβαλε τὰ Ὀμηρικὰ εἶ κεν, εἶ κε, αἶ κεν, αἶ κε = ἔάν).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι *μὴ* καὶ σπανιώτατα οὐ, (ἐνῶ αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως. Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῆλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχητικὰς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν *μὴ*. Ἴδὲ § 124, 3 καὶ παράβαλε τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ ἔάν ἢ ἄν ἢ σάν ἢ ἄμα ἔχουν ἄρνησιν τὸ δέν, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου οὐ, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ νὰ ἔχουν ἄρνησιν τὸ *μὴ*· *ἄν δὲν τὸ ἔβλεπα, δὲν θὰ τὸ πίστευα—νὰ μὴν τὸ ἔβλεπα, δὲν θὰ τὸ πίστευα*).

§ 144. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ *ὑπόθεσις* (ἢ ἡγούμενον), ἡ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται *ἀπόδοσις* ἢ *ἐπόμενον* ἢ *συμπέρασμα*. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται *ὑποθετικὸς λόγος*.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. *Πρῶτον εἶδος*. Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς πραγματικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι κάτι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀρι-

στικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἰανδήποτε ἔγκλισιν ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων συναγεῖ ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως)· *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ* (= ἂν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κτλ.) Λουκ. *Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλπε τὰς σπονδάς, τὴν δίκην ἔχει* (= ἂν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κτλ.) Ξ. *εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ* Πλ. *εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγγε* Πλ. *εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε* Ξ.

2. Δεύτερον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἤτοι κάτι τι τὸ ἀντίθετον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἔγινε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιοῦτους ὑποθετικούς λόγους)· *φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν* (= ἂν δὲν εἴχαμε, θὰ ἦμαστέ) Ξ. *οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα* (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἂν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ.

3. Τρίτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι μία ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἤτοι κάτι τι, τὸ ὁποῖον ἀπλῶς θέτει κανεῖς εἰς τὸν νοῦν του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἂν τοῦτο εἶναι καὶ κάτι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνητικῆς εὐκτικῆς (§ 119, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατατικοῦ, ἢ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κτλ.)· *οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο* (= δὲν θὰ ἔζοῦσε κανεῖς, ἂν δὲν θὰ ἐτρέφετο) Ξ. *εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τό τε μέλος καὶ τὸν ὀρθὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λειπόμενον* (= ἂν κανεῖς ἤθελεν ἀφαιρέσει κτλ.) Πλ.

4. Τέταρτον εἶδος. Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔάν, (ἄν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἴ κε, εἴ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἢ δὲ ἀπόδοσις

α') όταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἢ ὅποια ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): *Ἐὰν ἐμὲ ἀποκείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς* (= ἂν μὲ θανατώσετε κλπ.) Πλ. *ἦν κακοῖσι συμμίσης, ἀπολείς καὶ τὸν ἐόντα νόον* (= ἂν συναναστρέφουσαι, θά χάσης) Ξ. *ἦν θάνης σύ, παῖς ὄδ' ἐκφεύγει μόρον* (= ἐκφεύζεται. πρβλ. § 104, 4). *ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἦκετε δεῦρο ἄνευ ὄπλων* Ξ.

β') όταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον, ἦτοι κάτι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἢ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἢ ὅποια ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως): *Ἦν ἐγγὺς ἔλθη θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θνήσκειν* (= ἅμα ἔρθη... ὁσάκις ἔλθη...) Εὐρ. *ἦν τις τούτων τι παραβαίνη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν* (= ἐπιτιθέασιν = ἐπιβάλλον συνήθως. πρβλ. § 108, 1) Ξ.

Σημ. Ὅταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὠρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἢ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς ἐπαναληπτικῆς (§ 119,2, Σημ. γ'), ἢ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατακτικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ ἂν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συνήθως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ ὑποθετικῆς χρονικῆς πρότασις, ἢ ὅποια ἐκφέρεται μὲ τὸ ἅμα ἢ ὁσάκις καὶ ὀριστικὴν παρατακτικῆς): *Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο* (= ὁσάκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι... ὁσάκις δὲ ἐπέστρεφον...) Θ. *Ἐῖ τις αὐτῷ δοκοίη βλακεύειν, ἔπαισεν ἂν* (= ἅμα κανεῖς τοῦ ἐφαίνετο πῶς ἐχάζευε, τὸν ἐκτυποῦσε. § 117,2. Σημ.).

Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικοὺς λόγους

§ 145. Πολλάκις ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις ἢ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοηται αὕτη ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐκ τοιούτων δὲ ἐλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἐλλείπει ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου ἡ ἀπόδοσις: *Ἐἴπερ γάρ κ' ἐθέλησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι*

ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν. (Μετά τὸ στυφελίξαι νοητέον· δύναται ποιῆσαι τοῦτο — ἢ — ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα ἀντιστῆναι) Ὅμ.

Ἡ τοιαύτη ἔλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται μετά τινος πάθους (εἰ μὲν — εἰ δέ, ἐάν μὲν — ἐάν δέ). Τότε παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἔξωθεν ἢ φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ κάτι ἄλλο τοιοῦτον· *Εἰ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί... εἰ δέ κε μὴ δώσωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ.* (= ἐάν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πάει καλὰ ἂν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) Ὅμ.

2) ἀλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια αἰ ἄνωτέρω, παραλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων· *εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγιγνώσκεις σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος;* (= Εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξεν, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. *Καὶ ἐάν μὲν ἐκὼν πείθηται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξύλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνοισιν ἀπειλαῖς καὶ πληγαῖς* (= Καὶ ἐάν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει — ἢ — οὐδόλως κολάζουσιν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ξύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ εἰ δὲ μὴ κατήντησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις (εἰδεμῆ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ περιπτώσει κτλ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημασίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν)· *μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ αἰτίαν ἔξεις* (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (πρβλ. σῶπασε· εἰδεμῆ θὰ σὲ βγάλω ἔξω).

Σημ. α' Τὸ εἰ μὴ καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήντησε ἐπιρρηματικῆ ἔκφρασις, ἢ ὅποια λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πλὴν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον· *Οὐδέ τις ἄλλος αἴτιος ἀθανάτων εἰμὴ νεφεληγερέτα Ζεὺς* Ὅμ. Ὑμ. *Οὐ χοῖσιμος οὐδὲν ἢ ὀητορικῆ, εἰμὴ εἴ τις ὑπολάβοι* κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἢ θελε νομίσει κλπ.) Πλ.

Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἐάν ἴσως. Ἴδὲ § 137,1, Σημ.

Σημ. β' Τὸ ἐάν μόνον τῆς ἀρχαίας γλῶσσης σημαίνει ἀρκεῖ

μόνον νά· Ἐπαίνου τεύξεται, ἐάν μόνον τὸ ταχθὲν εὖ τολμᾷ τελεῖν (= ἄρκει μόνον νά τολμᾷ).

3) καὶ αἱ φράσεις εἴ τις καὶ ἄλλος ἢ εἴπερ τις ἄλλος (= περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον), εἴπερ ποτὲ ἢ εἶποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε (= περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κτλ. προήλθον ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως· ἀνθρώπου ψυχῇ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων, τοῦ θείου μετέχει (= περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θείου. Τὸ πλήρες θὰ ἦτο: ἀνθρώπου ψυχῇ, εἴπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέχει τοῦ θείου, τοῦ θείου μετέχει καὶ αὕτη). Ξ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἴπερ ποτέ, μάλιστα δὴ δεινότεροι ἐγένοντο (= τότε περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) Θ.

4) καὶ αἱ φράσεις ὡσπερ εἶ, ὡσπερ ἂν εἶ, ὡς εἶ, ὡσπερ ἂν, ὡς ἂν κατήντησαν νά λαμβάνωνται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικά) ἐπιρρήματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν ὡσπερ ἢ ὡς (= καθὼς, σάν), ἔνεκα παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδόσεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδόσεως· Κῦρος εὐδὺς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὡσπερ ἂν εἴ τις πάλαι φιλῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (= ὡσπερ ἂν ἀσπάζοιτο τις, εἰ πάλαι φιλῶν κτλ.) Ξ. Οἱ μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύμενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὡσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὡσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσοκρ.

Οὕτω κατόπιν· ταῦτα ὡσπερ εἰ (ἢ ὡσπερ εἶ) στοιχεῖά ἐστι (=τρόπον τινὰ στοιχεῖα εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὡσπερ ἂν εἰ (ἢ ὡσπερ ανεἰ) παῖς (= ὡσπερ παῖς, σάν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὡκεῖται ὡς εἰ (ἢ ὡσεἰ) πτερόν ἢ ἐ νόημα (= σάν φτερωτά πούλια κλπ.) Ὁμ. ταῦτα προσδέχοιτ' ἂν ὡς ἂν οἰκεῖα (= ὡσπερ οἰκεῖα, σάν ἰδικά του) Πλ.

Σημ. α' Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεκράτησε κατόπιν ἢ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν), καὶ ἐκ τούτου προήλθεν ἔπειτα τὸ (σάν) σὰ τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (= ὅπως, καθὼς — ὅταν, ὅσα — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἔάν, κλπ.).

5. ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 146. 1) Παραχωρητικά ἢ ἐνδοτικά προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποσαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ καί, ἄν καί (= ἄν καί, μόνον ὅτι), ὅταν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ θνητός εἰμι), μὲ τὸ καὶ εἰ, καὶ ἄν, ἢ συνηθέστερον κἄν (= κί' ἄν, καὶ νά, κί' ἄν ἀκόμα, ἢ ἔάν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ, μὲ τὸ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἔάν, μὴδ' ἔάν = οὔτε κί' ἄν), ὅταν ἡ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποῖον διὰ τὸν λέγονται εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν..). Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος ὁμως.

2) Αἱ παραχωρητικάι προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι παρὰ ὑποθετικάι προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μὴδὲ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 126, 2 καὶ § 127, 3, Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικάι προτάσεις: *πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμως, οἷα νόσῳ ξύνεστιν* (= μ' ὄλον ὅτι δὲν βλέπεις) Σοφ. *κεῖ* (= καὶ εἰ) *μὴ πέποιθα, τοῦργόν ἐστ' ἐργαστέον* (= κί' ἄν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. *τῆς γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εὐργοντο, δύναιντ' ἄν καλῶς διαζῆν* Ξ. *ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἄν εὐτυχῆ* Μέν.

6. ΧΡΟΝΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 147. Αἱ χρονικάι προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς χρονικοὺς συνδέσμους ὅτε, ὅποτε (καὶ σπανίως ὁσάκις, ὀποσάκις), ὡς (= ἅμα), ἠνίκα, ὀπηνίκα (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), ἐν ᾧ (= καθ' ὃν χρόνον), ἐπεὶ, ἐπειδὴ (εἰς τὸν Ἡρόδοτον καὶ ἐπεὶ τε = ἀφοῦ), ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὖ (= μέχρις ὅτου, ἐφόσον), ἐξ οὖ, ἐξ ὅτου, ἀφ' οὖ, ἀφ' ὅτου (= ἀφότου), ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον

ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα (= εὐθύς ὡς), πρὶν, οὐ πρότερον... πρὶν, οὐ πρόσθεν... πρὶν. (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι εὖτε = ὅτε, ὥσπερ, ὅπως = ὡς, ὅτε, ἦμος = ὅτε, ἦρος ἢ εἶος = ἕως, ὄφρα = ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ἐν ὀρισμένον καὶ πραγματικὸν γεγονός· ("Ἀρνησις οὐ"): *"Ὅτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὧν Ξ. ταῦτα ἐποίουν μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. Οἶδα γὰρ κείνῳ σωφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην* (= μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς ἂν (ποιητικῶς κεν ἢ κε), μὲ τὸν ὅποιον οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι ὅτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν (ὅταν, ὁπότεν, ἐπὶ ἢ ἐπὶν, ἐπειδάν. "Ἀρνησις μή": αὐτοῦ διατρέψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται (= ἕως ὅτου νά...) Πλ. *μαινόμεθα πάντες, ὁπότεν ὀργιζόμεθα* (= ὅταν ὀργιζόμεθα, ἦτοι κάθε φορά πού ὀργιζόμεθα) Ξ. *ἐπειδὴν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηλικαῦτα θορυβούμεθα* (= ἅμα πληροφορηθούμε) Δημ. (Πρβλ. § 144, 4 β').

γ') δι' εὐκτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβανομένη κατὰ τὸ παρελθόν. ("Ἀρνησις μή"): *ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον* (= ὁσάκις προσέφερε θυσίαν) Ξ. *περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον* (= περιεμένομεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νά ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγόταν) Πλ. (πρβλ. § 119, 2, Σημ. γ' καὶ § 144, 4, β', Σημ.).

§ 148. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ πρὶν. Τὸ πρὶν ὡς χρονικὸς σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται

1) μὲ ὀριστικὴν ἢ μὲ ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Μὲ ὀριστικὴν τὸ πρὶν = ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἀφοῦ): *Οὐ πρότερόν γε ἐπαύσαντο ἐν ὀργῇ ἔχοντες αὐτόν, πρὶν ἐξημῶσαν χορήμασιν* (= παρὰ ἀφοῦ) Ξ. — *μὴ ἀπέλθῃτε,*

πρὶν ἂν ἀκούσητε (= προτοῦ νὰ ἀκούσετε) Ξ. *οὐ πρότερον* (ὁ ποιητής) *οἷός τέ (ἐστί) ποιεῖν, πρὶν ἂν ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρων* (= προτοῦ νὰ γίνη) Πλ. (§ 147, 2, β').

Σημ. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατική, τὸ πρὶν συντάσσεται σπανιώτερον μὲ ὀριστικήν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου· καὶ *ἐθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πύρμαν κρονομένους, πρὶν τινες ἰδόντες εἶπον δι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι* (= ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. *ὅ, τι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἡμφεγνόουν (οἱ Ἕλληνες), πρὶν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἤκεν* (= ἕως ὅτου ἦλθεν) Ξ.

2) μὲ ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατική, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατική· (*πρὶν* = προτοῦ νὰ, προτοῦ)· καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον *ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρὶν τινὰς αἰσθῆσθαι τῶν πολεμίων* (= προτοῦ νὰ ἀντιληφθοῦν) Ξ. *οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὄφθην οὐδελώποτε, πρὶν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι* (= προτοῦ νὰ γίνη, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἡ συμφορὰ) Λυσ.

Σημ. α' Μὲ εὐκτικήν τὸ πρὶν συντάσσεται, ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἕλξιν ἢ ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου ἢ εὐκτική μετὰ τοῦ *ἂν* καὶ μὲ τὸ *πρὶν* εἰσάγεται χρονική πρότασις δηλοῦσα τὴν προϋπόθεσιν, ἣτις ἀπαιτεῖται, διὰ νὰ συμβῇ τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως σημασιόμενον· *ὄλοιο μὴ πω, πρὶν μάθοιμι* (= ὄλοιο μήπω, πρὶν ἂν μάθω) Σοφ. *Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδὲνα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖν θηρῶν* (= πρὶν ἂν ἐμπλησθῇ. Εὐθύς λόγος· Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θηρῶν) Ξ. *οὐκ ἂν πρότερον ὁμήροισι, πρὶν βεβαιώσαιο* Πλ.

Σημ. β' Καὶ τὸ μόριον *πρὶν* ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον· πρβλ. Ἰλ. Α 25 *τὴν δ' ἐγὼ οὐ λύσω· πρὶν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν*. Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. Ὀδυσσ. κ 174 *ὦ φίλοι, οὐ γάρ πω καταδυσόμεθ' ἀγνύμενοί περ εἰς Αἶδαο δόμους, πρὶν μόσιμον ἤμαρ ἐπέλθῃ*, ἡδύνατο τὸ *πρὶν* νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα μὲ τὴν ἀρχικήν του σημασίαν (= πρότερον θὰ ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικὸς μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (= προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΑΙ ἢ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 149. Ἀποτελεσματικαὶ ἢ συμπερασματικαὶ ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποιαι δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακολούθημα μιᾶς ἐνεργείας. Αὗται

εισάγονται με τὸν σύνδεσμον ὥστε ἢ με τὸ ὡς (= ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1), ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνάμενον νὰ πραγματοποιηθῆ (κατὰ τὸ παρὸν § 119, 2, ἢ κατὰ τὸ παρελθόν § 117, 2. "Αρνησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε ἢ ποῦ = ὥστε, με ὁμοίαν ἐγκλισιν): *Ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιῶν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρουσε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους* Ξ. *πλοῖα ὑμῖν πάρεσιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε* (= ὥστε μπορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. *κατεφαίνετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁρμώμενος ὁ Κλέων τῷ στρατῷ* (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ.

2) δι' ἀπαρεμφάτου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολλάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός. ("Αρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἢ γιανὰ ἢ ἀπλῶς νὰ με ὑποτακτικὴν): *ἔχω τριήρεις, ὥστε ελεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον* (= ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κτλ.) Ξ. *ἐνετύγχανον τάφρους ὕδατος πλήρεις, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἀνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιούνητο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ.* (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κτλ.) Ξ.

Σημ. α' Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ με δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 119,2) ἢ με δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 117,2): *ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν* (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνοι) Πλ. *ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι* (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνων) Ξ.

Σημ. β' Τὸ ὥστε με ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῆ

1) ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἦτοι σκοπός: (ὥστε = γιανὰ): *οἱ τριάκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν* (= γιὰ νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὄρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις: (ὥστε = ὑπὸ τὸν ὄρον, με τὴν συμφωνίαν — γιανὰ, ἂν πρόκειται νὰ): *σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποιήσαντο καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν* (= με τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. *πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἂν Φιλισιδῆς, ὥστ' ἔχειν Ὀρεόν* (= γιὰ νὰ ἔχη — ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δημ.

*Επί της τοιαύτης ὁμως σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνηθέστερον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μὲ ἀπαρέμφατον εἴτε μὲ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ προηγείται τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 97, IX, 3) ἀφίμεν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμως, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.) Πλ. οἱ ἐν Ἰθάμῃ ξυνέβησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίασιν ἐκ Πελοποννήσου (= μὲ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ.

*Ἰδὲ καὶ § 30, 3, β', Σημ.

8. ΕΝΔΟΙΑΣΤΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 150. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν (ἐνδοιασμόν ἤτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μ' αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μὲ τὸ (ἐνδοιαστικὸν) μὴ, ἢ μὲ τὸ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (= μὴ, μὴν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μήπως γίνῃ κάτι τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (= μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι, μήπως δέν γίνῃ κάτι τι, καθόσον αὐτὸ ἀκριβῶς τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ φύγῃς — φοβεῖται, μὴ δέν γυρίσῃ πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν α) μετὰ ῥήματα φόβου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (= μὲ κατέχει φόβος κτλ.), β) μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποὺ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπτέω, φυλάττομαι, ὀρῶ (= κοιτάζω, προσέχω) — τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι, κ.τ.τ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται κανεὶς οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ ὡς κάτι πραγματικόν. Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (= μήπως ἐρημώσωσιν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλῶσαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν (= μὴ-

πως δὲν δυνηθῶ) Δημ.— *νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν* (= μήπως ἔχομεν ἀποτύχει) Θ. *δέδοικα, μὴ οὐκ ἔχω ταύτην τὴν σοφίαν* (= μήπως δὲν ἔχω) Ξ.

Σημ. Ὅρα μὴ (ὀρᾶτε μὴ) μεθ' ὑποτακτικῆς = πρόσεχε μὴ (προσέχετε μὴ)· *δρᾶτε μὴ πάθωμεν, ἅπερ πολλοὺς λέγουσι πεπονθέναι* Ξ. (πρβλ. τήρα μὴ σᾶς μεθύσουν καὶ σᾶς πιάσουν). — Ὅρα μὴ (ὀρᾶτε μὴ) μεθ' ὀριστικῆς = κοίτα μὴ, σκέψου μὴ· *δρα μὴ παίζων ἔλεγε* (= μήπως ἀστειευόμενος ἔλεγε) Πλ.

β) μετὰ ἱστορικῶν χρόνων δι' ὑποτακτικῆς ἢ συνηθέστερον δι' εὐκτικῆς (τοῦ πλαγίου λόγου, § 119,2, Σημ. γ)· *οἱ μέχρι Θερμοπυλῶν Ἕλληνες ἐφοβήθησαν, μὴ καὶ ἐπὶ σφᾶς ὁ στρατὸς χωρήσῃ* (= μήπως ἐπέλθῃ) Θ. — *Μενέλαον ἔχε* (= εἶχε) *τρόμος, μὴ τι πάθειεν Ἀργεῖοι* (= μὴν πάθουν τίποτε) Ὅμ. *Οὐδεὶς κίνδυνος ἐδόκει εἶναι, μὴ τις ἐκ τοῦ ὀπισθεν ἐπίσποιτο* (= μὴν ἐπιτεθῆ κανεῖς) Ξ.

Σημ. Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀρχήθεν ἦσαν αὐτοτελεῖς, ἦτοι ἀνεξάρτητοι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἐδήλουν κάτι τι, τὸ ὅποιον ἀπέκρουεν ὁ λέγων μετὰ φόβου. (πρβλ. τὰ σημερινά. Μὴν πάθω τίποτε μ' αὐτὸ τὸ φάρμακο. Μὴ σὲ δαγκάσῃ αὐτὸ τὸ σκυλί κ.τ.τ.). Ἐπειδὴ ὁμως πολλὰκις ἐπροτάσσετο πρὸ αὐτῶν τὸ ῥῆμα, τὸ ὅποιον δηλοῖ τὴν συναισθηματικὴν κατάστασιν τοῦ λέγοντος (φοβοῦμαι, δέδοικα, ὑποπτεύω κλπ.), εὐκόλον ἦτο στενωτέρον συνεκφερόμεναι αὐταὶ μετ' αὐτοῦ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτοῦ τοῦ προτασσομένου ῥήματος, ἦτοι ὡς ἐξαρτώμεναι ἐξ αὐτοῦ μετὰ τὸ μόριον μὴ, τὸ ὅποιον οὕτω κατήντησε συνδετικὸν μόριον· (πρβλ. § 124,2 καὶ 3). Πρβλ. 1) *δεΐδια· μὴ θήρῃσιν ἔλω καὶ κύρμα γένομαι* = φοβοῦμαι· μὴ γίνω ἄγρα καὶ λεία τῶν θηρίων· 2) *δεΐδια, μὴ θήρῃσιν ἔλω καὶ κύρμα γένομαι* = φοβοῦμαι μήπως γίνω κλπ.

Αὐτοτελεῖς δὲ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται ὄχι μόνον μετὰ μὴ ἢ μὴ οὐ καὶ ὑποτακτικὴν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ ὅπως μὴ καὶ οὐ μὴ μετὰ ὑποτακτικὴν ἢ καὶ ὀριστικὴν τοῦ μέλλοντος· *Μὴ ἀγροικότερον ἦ τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν* (= μήπως εἶναι κάπως ἀγροίκον κλπ.) Πλ. *μὴ οὐ τοῦτ' ἢ χαλεπὸν, ὧ ἄνδρες, θάνατον ἐκφυγεῖν, ἀλλὰ πολὺν χαλεπώτερον πονηρίαν* (= μήπως δὲν εἶναι τοῦτο δύσκολον κλπ.) Πλ.— *Καὶ ὅπως μὴ ὁ σοφιστὴς ἐξαπατήσῃ ἡμᾶς* (= Καὶ ἄς προσέξωμε, μήπως ὁ σοφιστὴς κλπ.) Πλ. *ἔωσπερ ἂν ἐμπνέω καὶ οἷός τε ὧ, οὐ μὴ παύσωμαι φιλοσοφῶν* (= κατ' οὐδένα τρόπον ἢ ποτὲ δὲν θὰ παύσω) Πλ. *τοὺς πονηροὺς οὐ μὴ ποτε βελτίους ποιήσετε* (= τοὺς κακοὺς ποτὲ δὲν θὰ μπορέσετε νὰ τοὺς κάμετε καλοὺς) Αἰσχίν.

9. ΠΛΑΓΙΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

§ 151. 1) Πλάγιοι ἐρωτήσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὁποῖα ἔγινε ἢ πρόκειται νὰ γίνῃ καὶ ἀνακοινοῦται εἰς κάποιον. (πρβλ. *Θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ;* — *Μὲ ρωτᾶει, ἂν θὰ ταξιδέψω καὶ ἐγώ.* **Ἦρθα νὰ σὲ ρωτήσω, ἂν θὰ ταξιδέψῃς καὶ σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α) ἐὰν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλικῆς ἀγνοίας (§ 122, 2, α') μὲ τὸ (ἐρωτηματικὸν) εἰ (= ἂν), αἱ δὲ διμελεῖς μὲ τὸ εἰ — ἦ (= ἂν — ἦ), **πότερον ἢ πότερα** — ἦ, **εἴτε** — **εἴτε** (= ἂν — ἦ). Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέλος διμελοῦς πλαγίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νὰ εἶναι οὐ ἢ μὴ.

Σημ. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν εἰ ἢ ἄρνησις εἶναι οὐ (εἰ οὐ), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, μὴ δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφιβάλλῃ, ἂν ἢ ἀπάντησις, ἢ ὁποῖα θὰ δοθῇ, θὰ εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ **Ἐρωτᾷς, εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ εἶναι ἡ ὑποτιμωτικὴ* (= ἂν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. *Βούλεται ἐρεῖσθαι, εἰ μαθῶν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν* (= μὴ τυχὸν δὲν γνωρίζει) Πλ. (πρβλ. § 122, 2, α', Σημ.).

β) ἐὰν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 122, 2, β'), ἢ συνηθέστερον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα, μάλιστα δὲ τὰ ἀοριστολογικὰ (ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος κτλ. = τίς, ποῖος, πόσος κτλ. — ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν κτλ. = ποῦ, ποῖ, πόθεν κτλ. § 52, 3, β').

2) Πλάγιοι ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α) μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύναι, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

β) μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειρᾶσθαι καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

γ) μετὰ λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αί πλάγιαί ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντίστοιχοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. Ὅταν ὁμως αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου (§ 119, 2, Σημ. γ'), μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγιαί ἐρωτήσεις: *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν.* (Εὐθεῖα ἐρώτησις· οὐκ αἰσχύνει καλῶν;) Πλ. *οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλεύς.* (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ἔχει παιδείας;) Πλ. *Οὐ γινώσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ.* (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι ἐγώ;) Εὐρ. *θαυμάζω, ὦ Σώκρατες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χεῖρον ἔκλινεν.* (Εὐθ. ἐρ. Πῶς ποτε ἔκλινεν;) Ξ. *ἠρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιτο.* (Εὐθ. ἐρ. Ἐπὶ τίσιν ἂν σύμμαχος γένοιμην;) Ξ. *ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης;* (Εὐθ. ἐρ. Τίς εἰμι;) Ξ. *Ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι.* (Τὸ ἐρωτῶσιν ἱστορικὸς ἐνεστῶς = ἠρώτησαν. Εὐθ. ἐρ. Τίς ἐθέλει κτλ.) Ξ. *Ἀρίστιππος Σωκράτης ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν.* (Εὐθ. ἐρ. Οἶσθα τι ἀγαθόν;) Ξ. *Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται.* (Εὐθ. ἐρ. Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι;) Ξ. *ὁ Εὐθύδημος διεσιώπησεν σκοπῶν, ὅ, τι ἀποκρίναιτο.* (Εὐθ. ἐρ. Τί ἀποκρίνωμαι;) Ξ.

Σημ. α' Μετὰ τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φροντίζειν, ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη μετὰ τὸ ὅπως καὶ ἐκφερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικὸν χρόνον· τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως ὦσιν ἔσονται αἱ οἶες Ξ. Κῦρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσιτοι ἔσονται Ξ.

Ἐνίοτε δὲ τὸ ὅπως μετ' ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν. ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπή· Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἄξιοι τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (= Κοιτάξετε λοιπὸν νὰ φανήτε ἄξιοι κλπ.) Ξ.

Σημ. β' Πλάγιαί ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλάκις συμπίπτουν κατὰ τὴν σημασίαν. Πρβλ. *οἱ νόμοι ἐπιμέλονται, ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται* (= πῶς θὰ εἶναι — γιανὰ εἶναι ἢ γιανὰ γίνου) Ξ. *φυλάτιον, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάτιους τὰς βοῦς ποιήσης* (= μήπως κάμης — γιανὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. ΑΝΑΦΟΡΙΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

§ 152. 1) 'Αναφορικοί προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποιοι εἰσάγονται μὲ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (§ 52) ἢ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ μὲ ταῦτα ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοούμενον. **Εἰσι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. σίτω τοσοῦτω ἐχοῖτο Σωκράτης, ὅσον ἡδέως ἦσθι* Ξ. *ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος* (= ἄνθρωπος, ὃν κλπ.).

2) Μία ἀναφορική πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῖ κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἦτοι μία ἀναφορική πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α) ὡς ὑποκείμενον· *Νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός.* (πρβλ. Νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β) ὡς κατηγορούμενον· *Οὗτός ἐστιν, ὅς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς* Ξ. (πρβλ. Οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ) ὡς ἀντικείμενον· *Κῦρος ἔχων οὐς εἴρηκα ὠρμάτω ἀπὸ Σάρδεων* Ξ. (πρβλ. Κῦρος ἔχων τὸ στράτευμα ὠρμάτω κλπ.).

δ) ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδήποτε· *Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κνζικηνός, ὅς Φαρναβάζω ἐτύγχανε ξένος ὢν* Ξ. (Παράθεσις· πρβλ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζω). **Ὡ Κλέαρχε, ἀλόφηναι γνώμην, ὅ,τι σοι δοκεῖ* Ξ. ('Επεξήγησις = εἰπέ γνώμην, δηλαδὴ τί νομίζεις) — *θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἶον εἰκός ἐστι φόβον ἐμπεσόντος γίνεσθαι* Ξ. ('Επιθετικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν). *Τισσαφέρους σατραπῆς κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχεν καὶ ὢν Κῦρος* Ξ. (Προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικὴν· πρβλ. σατραπῆς τῶν Ἰωνικῶν πόλεων) — *οἱ βάρβαροι ἔφευγον, ἧ ἕκαστος ἐδύνατο* Ξ. ('Επιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. ἔφευγον πανταχόσε).

§ 153. Αἱ ἀναφορικοί προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νοήματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς προσδιοριστικὰς ἢ διασαφητικὰς.

Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι χρησιμεύουσιν, ἵνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ἓνα ὄρον μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἔξωθεν ἐννοοῦμενον. Αὐταὶ κατὰ τὸ περιεχόμενόν των δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μή), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως· λέγει *πρᾶγμα, δ (οὐ) γίγνεται, δ (οὐκ) ἐγένετο, δ (οὐ) γενήσεται, δ (οὐκ) ἂν γένοιτο, δ (οὐκ) ἂν ἐγένετο — δ (μὴ) γένοιτο, δ (μὴ) ποιῶμεν, δ (μὴ) ποιήετε, (δ ποιήσατε), δ μὴ ποιήσητε* — Οἱ ἡγεμόνες οὐκ ἔχομεν, οὐ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἶος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ. οὐκ ἔστιν ἥτις τοῦτ' ἂν ἔτιλη Εὐρ. εἰς καλὸν ἡμῖν Ἄνυτος ὄδε παρεκαθέζετο, ᾧ μεταδῶμεν τῆς ζητήσεως Πλ. Οἴμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἶα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αἰτίαν. ("Ἀρνησις οὐ, ἐγκλίσεις δὲ αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 141)· *θανμαστὸν ποιεῖς, δς ἡμῖν οὐδὲν δίδως* (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σκοπὸν. Αὐταὶ ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. ("Ἀρνησις μή. πρβλ. § 142)· *Ἐξοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἷ τοὺς πατέρας νόμους συγγράψουσι* (= οἱ ὁποῖοι νὰ συντάξουν—γιὰ νὰ συντάξουν) Ξ. *Ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῦρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει* (= ὁ ὁποῖος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω—γιανὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικάς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὐταὶ ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 149, 1. "Ἀρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 149, 2. "Ἀρνησις μή)· *οὐδεὶς οὕτω ἀνόητός ἐστι, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται* (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρόδ. *ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι* (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ.) Ξ. *οὐκ ἦν ὄρα,*

οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν (= ὥστε ἄρδειν) Ξ. ἐλείπειτο τῆς νυκτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημ. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος. ("Ἀρνησις πάλιν μὴ): Παῖδες μοι οὐπω εἰσὶν, οἳ με θεραπεύουσιν (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν. ('Εγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ):

α) ἂ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (= εἶ τινα μὴ οἶδα) Πλ. ἂ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκουε, μήθ' ὄρα (= εἶ μὴ τινα προσήκει). Ἰδὲ § 144, 1.

β) οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πράττειν, ἂ μὴ ἠπιστάμεθα (= εἶ τινα μὴ ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ἐβρίζοντο (= εἶ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. Ἰδὲ § 144, 2.

γ) ἐγὼ ὀκνοῖην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἂ ἡμῖν Κῦρος δοίη (= εἶ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. Ἰδὲ § 144, 3 — τὰ μέντοι ἐπιτήδεια, ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (= εἶ πού τις ἐντυγχάνοι) Ξ. Ἰδὲ § 144, 4, β', Σημ.

δ) τῷ ἀνδρὶ, ὃν ἂν ἐλθῃς, πείσομαι (= ἔάν τινα ἐλθῃς) Ξ. τούτων γράψω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (= ἔάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. Ἰδὲ § 144, 4, α' — ὁ κεραυνός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (= ἔάν τισιν ἐντύχη) Ξ. Ἰδὲ § 144, 4, β.

Σημ. Ὃταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτική καὶ ἀντί ὑποτακτικὴ μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν. Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μανθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεύειν ἂ μάθοιεν Ξ. (πρβλ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μανθάνουσι, οἷς ἂν προσέχωσι; καὶ μνημονεύουσιν, ἂ ἂν μάθωσι).

§ 154. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (συνθηθέστερον κῶλα περιόδου ἢ περιόδοι) εἰσαγόμεναι μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅς, ἧ, ὃ συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικὰς προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία

ος (ἦ, ὅ) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὖτος (§ 45, 2) μὲ κάποιον παρατακτικὸν σύνδεσμον (καί, δέ, ἀλλὰ κλπ.)· Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλυνον καὶ ἤκον ταχύ· ὧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς που ἦν βασιλεὺς (= τοῦ τῷ δὲ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. Οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ βασιληΐη καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα· ὃς τότε ἦε ἐς Θερμοπύλας (= οὖτος δὴ τότε ὁ Λεωνίδης) Ἡρόδ. Πῶς οὖν ἂν ἐνοχοῦς εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὃς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεοὺς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερὸς ἦν θέρπευων τοὺς θεοὺς κλπ. (= οὖτος γὰρ — ἦ — ἀλλ' οὖτος ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 52 καὶ ἐξῆς.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 155. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει εἰς ἄλλος γνῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος, ἐκεῖνου, ἢ ἐμμέσως, ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρότερον. (Βρέχει. Δέει πῶς βρέχει — Θὰ φύγω αὔριον. Ὁ Πέτρος εἶπε ὅτι θὰ φύγη αὔριον — Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν οἱ λόγοι τινὸς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α') αὐτολεξεῖ, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον, μὲ πρόταξιν ἀπλῶς τῆς λέξεως λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾷ, ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ. Οἱ παρόντες τῶν Σκηπτίων εἶπον· Ψεύδεται σε οὗτος, ὦ Δερκυλίδα. — Ἡρετο ὁ Μειδίας· Ἐμὲ δὲ ποῦ χρὴ οἰκεῖν, ὦ Δερκυλίδα; Ξ.

β') μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον, ἀναλόγως τῆς μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρτημένον λόγον (μὲ μεταβεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλισιν, κλπ. Ἴδὲ παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινός, ὅταν μεταδίδεται εἰς ἄλλον ἐξηρτημένος ἀπὸ ἓν λεκτικὸν ἢ αἰσθητικὸν ἢ γνωστικὸν ἢ ἐρωτηματικὸν ῥῆμα, λέγεται πλάγιος λόγος.

4) Εἰς πλάγιος λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν

κυρίαν πρότασιν, κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικὴν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότασιν δευτερεύουσας· λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι. (Εὐθ. λ. Ὑβριστῆς εἶ) Λυσ. Ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λ. Πορεύεσθε) Ξ. Κλέαρχος ἀνηρώδια τοὺς ἀγγέλους, τί βούλονται. (Εὐθ. λ. Τί βούλεσθε;) — Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοίη, εἰ ταῦτα πεποικηκὼς εἶη. (Εὐθ. λ. Δέξιππον οὐκ ἐπαινῶ, εἰ ταῦτα πεποίηκε) Ξ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθῆι θηρῶν. (Εὐθ. λ. Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῆι θηρῶν) Ξ.

§ 156. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

I. αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) ἐὰν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς εἰδικὰς προτάσεις (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικά, § 139 κ.έ.) ἢ εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ) ἢ εἰς μετοχικὰς προτάσεις (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, μετὰ ῥήματα αἰσθητικὰ ἢ γνωστικά)· Ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν ἐς τὰ φρέατα θ. (Εὐθύς λόγος· Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι εἰς τὰ φρέατα). Πάντες ἂν ὁμολογήσαιτε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι Λυσ. (Εὐθ. λ. Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθὸν ἐστὶ). Ἀβροκόμας ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἶη) Ξ. (Εὐθ. λ. Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἐξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ.), μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ κελευστικά ἢ εὐχετικά κ.τ.τ.)· Ὁ Μειδίας ἐκέλευσεν ἀνοίξαι τὰς πύλας Ξ. (Εὐθ. λ. Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. Οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κῦρον εὐτυχῆσαι. (Εὐθ. λ. Εὐτυχῆσειε Κῦρος).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς πλαγίας ἐρωτήσεις· Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἶδείη ἀγαθὸν Ξ. (Εὐθ. λ. Οἶσθά τι, ὦ Σώκρατες, ἀγαθόν;) Ἰδὲ § 151 κ.έ.

II. αί δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καί εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἔγκλισιν τοῦ εὐθέος λόγου· λέγουσιν ὡς, ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει Πλ. (Εὐθ. λ. Ἐπειδὴν τις ἀγαθὸς ὢν τελευτήσῃ, μεγάλην κτλ.). Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη Ξ. (Εὐθ. λ. Ποῖαν ὁδὸν τράπωμαι; ἀπορῶ).

2) μετὰ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ ἄν ἢ ἄνευ τοῦ ἄν) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπουν εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν ταύτην πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικήν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος· Κύρος τῷ Κλέαρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι (=διότι) ἐκεῖ βασιλεύς εἶη Ξ. (Εὐθ. λ. Ἄγε, ὦ Κλέαρχε, τὸ στράτευμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεύς ἐστι). Ἀπεκρίνατο διμανθάνοιεν, ἃ οὐκ ἐπίσταντο Πλ. (Εὐθ. λ. Μανθάνομεν ἃ οὐκ ἐπιστάμεθα) — ἠὔξαντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφίκοντο Ξ. (Εὐθ. λ. Σωτήρια θύσομεν, ἔνθα ἄν ἴπρωτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα). Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν Θ. (Ἐδύνατο νὰ λεχθῇ καί· Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν... Εὐθ. λ. Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κτλ.). Εἶπεν δι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψει αὐτόν. (Ἐδύνατο νὰ λεχθῇ καί· Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθὺς ἀποπέμψοι αὐτόν. Εὐθ. λ. Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθὺς ἀποπέμψω σε).

Σημ. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικὴ εἰσαγομένη μὲ τὸ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἢ εὐκτικῆς

τοῦ πλαγίου λόγου· Ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵνα· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (=οὐ γὰρ ἦν — ἢ — εἶη κύριος αὐτός = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθ. λ. Ἰτε εἰς Λακεδαίμονα· οὐ γὰρ εἶμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφιάρῳ, ὅτε δὴ ἀλᾶσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χοῦσαι οἰκεῖν (= ὅτε δὴ ἤλᾶτο) Θ. μετὰ δὲ τοῦτον (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (= ᾧ) ὄνομα Ἄνυσιν εἶναι (= ᾧ ὄνομα Ἄνυσις ἦν) Ἡρόδ. (§ 53,2,β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

1. ΤΟ ΑΠΑΡΕΜΦΑΤΟΝ

§ 157. 1) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαράς, ἤτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πρβλ. § 28,6 καὶ 7).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος κανονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα βαίνειν, φέρειν, δίδοναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (= ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα· βῆ δ' ἵνα κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (= ἔβη ἵνα = ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γὰρ νὰ πάη) Ὅμ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (= νὰ τὴν φυλάγουν) Ἡρόδ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι; (= ὥστε μάχεσθαι = ὥστε νὰ φιλονικήσουν) Ὅμ.

Σημ. Μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὸ ἄρθρον τοῦ· Μίνως τὸ λησιζόν καθήρει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἵνα αὐτῷ (= ἵνα ἴσων ἢ ἵνα ἴσιεν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνοματικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεκφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδεντέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν· Νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μὲ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους

καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον *ἄν*· (§ 117, 2 καὶ § 119, 2 κ. ἐ)· *Τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενός γ' ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος* (= ὅτι φάνειν ἄν) Ξ. *Κῦρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι* (= ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 158. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πρβλ. § 156, 1) καὶ τότε λέγεται εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πρβλ. § 156, 2) καὶ τότε λέγεται **τελικὸν** ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν, (ἢ ὅποια κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι... πὼς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἤτοι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς· *Σωκράτης ἠγεῖτο θεοὺς πάντα εἰδέναι* (= ὅτι ἴσασι = ὅτι γνωρίζουν) Ξ. *Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν* (= νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 159. **Σύναρθρον τὸ ἀπαρέμφατον** λαμβάνεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτώσιν, ἢ ὅταν συνάπτεται μὲ προθέσεις, πολλακίς δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἢ ὡς ἐπεξήγησις· *τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπειτέρησεν Αἰσχίν. νέοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἐστὶ τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐργηγορέναι τὸ καθεύδειν* Πλ.—*Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φρυγίας ἐπορεύετο* (= ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. *Σωκράτης ἐθανυμάζετο ἐπὶ τῷ εὐθύμῳς τε καὶ εὐκόλῳς ζῆν* (= διὰ τὸ ὅτι ἔζη) Σ. *ὤρμησαν εἰς τὸ διώκειν* (= εἰς καταδίωξιν) Ξ.—*Κῦρος ἐφέρετο ὁρῶν μόνον τὸ παλεῖν* Ξ. *τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεον τῶν ἄλλων ζητεῖν* ἔχειν Πλ.

§ 160. Τὸ **ἄναρθρον ἀπαρέμφατον** χρησιμοποιεῖται

- 1) ὡς ὑποκείμενον· *πόλεός ἐστι θάνατος ἀνάστατον γενέσθαι* (= τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. *οὔτω χρῆ ποιεῖν* Ξ. (§ 164).
- 2) ὡς κατηγορούμενον· *τὸ λακωνίζεῖν ἐστὶ φιλοσοφεῖν*.
- 3) ὡς ἀντικείμενον· *φοβοῦμαι διελέγχειν σε* Πλ. (§ 163).

4) ὡς ἐπεξηγήσεις· *εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης* (= δηλαδή τὸ νὰ ἀμύνεται τις) Ὅμ. (§ 23).

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὰ ἐπίθετα ἀγαθός, ἐπιτήδειος, ἰκανός, δεινός, ἄξιος, ῥάδιος, χαλεπός, ἡδύς κ.ἄ.τ. *δεινὸς λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶν τελέσαι.* (πρβλ. *νῖος ἀμείνων παντοίας ἀρετίας, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι* = καὶ ὡς πρὸς τὸ μάχεσθαι) Ὅμ. *ἄξιος θαυμάσαι* (= ἄξιος θαυμάζεσθαι. Οὕτω καὶ λέγεται ἐπίσης, ἀλλὰ σπανιότερον) Θ.

Οὕτω καὶ· *οἶός τέ εἰμι ποιεῖν τι* (= εἶμαι ἰκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

(6) ἀπολύτως, εἰς μερικὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀναφέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν κάπως τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦτα ἐκφράσεις εἶναι· ἐκὼν εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ τοῦτον εἶναι (= ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τούτῳ εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (= ὅσο γιὰ τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (= ὅπως νομίζω ἐγώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (= λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδόν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν (= γιὰ νὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰπεῖν (= γιὰ νὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.τ. *Ἐκὼν εἶναι οὐδὲν ψεύσομαι* Πλ. *λέγουσιν ἐμοὶ δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς* Ἡρόδ. *τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας ὑπομιμησκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὄνειδίσειν* Δημ.

Σημ. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ὁποῖον ὅμως προσδιορίζει οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφότερα δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (§ 157,1).

7) ἀντὶ προστακτικῆς, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντὶ εὐκτικῆς (εὐχτικῆς)· *θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι* (= θαρσῶν μάχου) Ὅμ. πρβλ. *τεύχεα συλήσας φερέτω κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ'*

ἐμὸν δόμεναι πάλιν (= δότω) Ὅμ.— Ζεῦ πάτερ, ἢ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱὸν (= λάχοι = εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν) Ὅμ. θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν (= μὴ τύχοιμι ἐγὼ) Αἰσχ.

8) ἐπιφωνηματικῶς, εἰς ἀναφωνήσεις· ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ! (= Ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά!).

Σημ. Ἴδὲ καὶ § 157,1.

✕ § 161. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφαικὴ σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον (Ταυτοπροσωπία)· φοβοῦμαι διελέγχειν σε. (Ἐγὼ φοβοῦμαι, ἐγὼ διελέγχειν) Πλ. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε. (Σὺ θέλε, σὺ ἀκούειν, σὺ πλουτεῖν) Μέν. ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κύρος. (Κύρος νομίζει, Κύρος ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἓν ἄλλο ὄνομα. (Ἐτεροπροσωπία)· Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπε (= νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. Τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδοσαν Θυρέαν οἰκεῖν (= ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινῆται) Θ. Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι (= λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σημ. Ἡ ἐνικὴ αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἄοριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς· ἀδύνατόν ἐστι πονηρὸν ὄντα καλοῦς ἀγαθοῦς φίλους κτήσασθαι (= κτήσασθαι τινὰ ὄντα πονηρὸν = νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρὸς) Ξ. Ὅμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους. Ἴδὲ π.χ. Ξεν. Ἀπομν. 1,1,9.

§ 162. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ' αἰτιατικὴν· Σωκράτης ἠγεῖτο θεοῦς πάντα εἶδέναι Ξ.

Νομίζω ὑμᾶς ἐμοὶ εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. Οἱ πρό-
σβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμώτατου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι.
(πρβλ. γενοῦ ὡς προθυμώτατος) Ξ.—Ἐρωτηριέες Ἀθηναίων
ἐδεήθησαν σφίσι βοηθούς γενέσθαι. (πρβλ. βοηθοὶ γένεσθε)
Ἡρόδ. Κύρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἤκειν ὕσον ἦν αὐτῷ
στράτευμα· καὶ Ξενία ἤκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους Ξ.

Σημ. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ
προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικὴν πτῶσιν, ὅπως τὸ
ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ρηματικοῦ τύπου
θαροσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι. πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μηδὲ ψευδάγγελος (σύ)
εἶναι. Ὅμ. Σὺ δέ, Κλεαρίδα, αἰφνιδίως τὰς πύλας ἀνοίξας ἐπεκθεῖν Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἡ σύνταξις τοῦ
ἀπαρεμφάτου μὲ ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικὴν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας),
προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεως, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ρή-
ματα συντασσόμενα μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον.
Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὁποία π.χ. μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε, ἡ αἰτιατικὴ
αὐτοῦς, ἡ ὁποία κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ρήματος τῆς προτά-
σεως ἐκέλευσε (= τ ο ὺ ς διέταξε νὰ μένουν), ἦτο δυνατόν νὰ συνδεθῆ
στενωτέρου μὲ τὸ ἀπαρέμφατον μένειν καὶ νὰ νομισθῆ ὅτι εἰς αὐτὸ
κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (= διέταξε αὐ το ἰ νὰ μένουν). Ἀπὸ
τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπα-
ρεμφατικὴ σύνταξις, ἥτοι ἐπειδὴ εἰς αὐτὰς ἐνομισθῆ ὅτι τὸ ὑποκείμε-
νον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικὴν, ἤρχισε νὰ
τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ρημάτων, τὰ ὁποία
δὲν συντάσσονται μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν, ἀλλὰ μὲ γενικὴν ἢ
δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ρημάτων ἢ ἐκφράσεων· οὐ σε ἔοικε κα-
κὸν ὡς δειδίσεσθαι Ὅμ. (πρβλ. ἔοικά τινι). δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχσιν'
(πρβλ. δέομαί τινος) Λυσ. παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τὰς τάξιν τὰ ὄπλα τίθεσθαι
τοὺς Ἕλληνας· (πρβλ. τοῖς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλιζέσθαι)
Ξ. ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι Ἰσοκρ. (πρβλ. ὁμολογεῖται
Κύρος κράτιστος γενέσθαι Ξ.). κίνδυνός (ἐστι) πολλοὺς ἀπόλλυσθαι Ξ.
Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιῆται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ
ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως· Ἐμὲ παθεῖν
ταῦτα, φεῦ! Αἰσχ. Βουλοίμην δ' ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὧν βούλομαι, τοῦτόν τε πα-
θεῖν ὧν ἄξιός ἐστι. (Ἐ γ ὧ βουλοίμην — ἐ μ ε τυχεῖν).

§ 163. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς
ἐννοίας αὐτῶν, ἥτοι) ὡς ἀντικείμενον δέχονται πλεῖστα
ρήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντι-

κείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικά καὶ τὰ δοξαστικά, ὡς λέγω, φημί, ὁμολογῶ κτλ. δοκῶ, νομίζω, οἴομαι κτλ. ("Ἀρνησις κανονικῶς οὐ, σπανιώτερον μή). *Τὸν μὲν καλὸν κἀγαθὸν ἄνδρα εὐδαίμονα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄθλιον* (= ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. *ὅτι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινάς* (= νόμιζε ὅτι ὀρώσι θεοὶ τινες). *ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς* (= ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχῆσης). *ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι* (= ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. *ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν* (= ὅτι κανεῖς δὲν ἠθέλε) Πλ. Ἰδὲ καὶ § 140, Σημ. δ'.

2) Τελικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον, πλὴν μέλλοντος) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφετικά, τὰ κελευστικά ἢ προτρέπτικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνητικά καὶ ἄλλα τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν, ὡς ἐφίεμαι, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (= ἐκ φόβου δὲν θέλω τι) κτλ. κεύω, λέγω (= διατάσσω), προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω (=προσπαθῶ νὰ πείσω) — ἀπαγορεύω, κωλύω — δύναμαι, ἔχω (= δύναμαι), πέφυκα (= εἶμαι πλασμένος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ εἶμαι ἰκανός), μανθάνω κτλ. ("Ἀρνησις μή). *Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε*. φοβοῦμαι *διελέγχειν σε* Πλ. *ἐκέλενον σοὶ διδόναι τὰρσιτεῖα τοὺς στρατηγούς* (= εἰς σὲ νὰ δώσουν) Πλ. *οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖς μὴ ναυμαχεῖν* (= διέταξαν νὰ μὴ) Θ. — *οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν* (= νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. *τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν* (= μάθε νὰ ὑποφέρης).

Σημ. Τὰ ῥήματα ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὄμνυμι — ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς κάποιαν μέλλουσαν πράξιν, ἢ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μή, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως κάποια ἐπιθυμία τοῦ ὑποκειμένου: *ἐπαγγελλόμεθα Ἀρτιάφῃ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείον καθιεῖν αὐτὸν* (= ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. *ὤμωσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους* (= ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. Ἰδὲ καὶ § 115, Σημ.

Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον.

Ἀπρόσωπα ῥήματα.

§ 164. 1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς χρή, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύασται, παρεσκεύαστο κτλ. *Δεῖ χρημάτων* (= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δημ. *οὕτω χρῆ ποιεῖν* (= ἔτσι πρέπει νὰ) Ξ.

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ προσωπικὴ, § 71, 5) *τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων* (= διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἰσοκρ. *μέλει μοι τινος* (= μὲ μέλει γιὰ κάτι τι). *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανοῶ) Πλ. *τοῖς ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης* Δημ. *ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις ἀνήγοντο* (= ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορίνθιοι) Θ. (πρβλ. μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει — τοῦ κατέβηκε νὰ, τοῦ βουλήθηκε νὰ).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπροσώπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν οὐσιαστικὸν ἢ ἀπὸ τὸ οὐδέτερον κάποιου ἐπιθέτου καὶ τὸ ῥήμα ἐστὶ ἢ ἀπὸ κάποιον ἐπίρρημα καὶ τὸ ῥήμα ἔχει, συντάσσεται συνήθως ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α') μὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον (§ 158) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα χρή, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ (= φαίνεται καλόν), μέλλει (= πρόκειται), εἴμαρται, εἴμαρτο, ἔστι, ἔνεστι, πάρεστι, οἷόν τέ ἐστι (= εἶναι δυνατόν), ἔξεστι (= ἐπιτρέπεται), ἐγχωρεῖ, ἐνδέχεται, συμβαίνει κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις καλῶς ἔχει, ἀναγκάίως ἔχει κλπ. ἀνάγκη (ἐστὶ), ὥρα (ἐστὶ), καιρός (ἐστὶ), ἄξιόν (ἐστὶ), δυνατόν (ἐστὶ), ἀδύνατόν (ἐστὶ), ῥάδιόν (ἐστὶ), χαλεπόν (ἐστὶ), εἰκόσ (ἐστὶ = φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι)

κλπ. ("Αρνησις μή): *δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους* (= πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. *ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι* (= τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. *ἔστιν ἰδεῖν* (= εἶναι δυνατὸν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. *ὑμῖν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι* (= σεῖς ἠμπορεῖτε νὰ καταστήτε εὐδαίμονες) Δημ. *νῦν ἔξεστιν ὑμῖν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων* Ξ. *τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι* Πλ. ('Ἰδὲ § 162)—*ᾧρα ἀπίενα*. Πλ. *δίκαιον εὖ πράττοντα μεμνήσθαι θεοῦ* (= δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μέν.

β') μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (§ 153) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα λέγεται, ὁμολογεῖται, ἀγγέλλεται, ᾗδεταί, θρυλεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (= φαίνεται, νομίζεται) κ. ἄ. *Ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι* (= ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν ἐστὶ) Ἰσοκρ. *ἔπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νυκτῶν εἶναι* (= μοῦ ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημ. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπροσώπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτω ἐξαίρεται μᾶλλον τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ ἢ πάσχει ὅ,τι σημαίνει τὸ ἀπαρέμφατον *πολλοὺ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι* (= πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τὸ νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἔμαντοῦ ἀπολογεῖσθαι*). Πλ. *ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἰ βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ* (= ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστί σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ*) Πλ. *δίκαιός εἰμι ἀπολογήσασθαι πρὸς ταῦτα*. (Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο: *δίκαιόν ἐστί ἀπολογήσασθαι με πρὸς ταῦτα*) Πλ.

Ἡ προσωπικῆ σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ δοκεῖν, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ φαίνεσθαι ἢ νομίζεσθαι: *ἔδοξεν αὐτῷ σκηπτὸς πεσεῖν* (= τοῦ ἐφάνη πῶς ἔπεσε κεραυνός) Ξ.

2. Η ΜΕΤΟΧΗ

§ 165. 1) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δηλοῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ῥήμα· (πρβλ. λύων, λύουσα, λυόν· λυόμενος, λυόμενη, λυόμενον — λύσας, λύσασα, λυσαν· λυθεῖς, λυθεῖσα, λυθέν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκ τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ

δυνητικὸν μόριον ἄν· Ἐνθένδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἂν γενόμενα λογοποιοῦσιν (= ἄ οὔτε ἔστιν οὔτε ἂν γένοιτο) Θ. Φίλιππος ἐλὼν Ποίδαιαν καὶ δυνηθεὶς ἂν αὐτὸς ἔχειν, εἶπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἂν αὐτὸς ἔχειν). Δημ. Πρβλ. § 157, 1 καὶ 2.

2) Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατηγορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ μετοχὴ—Κατηγορηματικὴ μετοχὴ)

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ).

§ 166. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν εἰσαγομένην μὲ τὸ ὅς ἢ ὅστις, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ μετοχὴ)· οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι (= οἱ ἄνθρωποι οἱ νῦν εἰσίν). Κλέαρχος ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι (= οἱ ὠκοῦν) Ξ.

2) Ἡ σύναρθρος ἐπιθετικὴ μετοχὴ, ὅπως καὶ πᾶν σύναρθρον ἐπίθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικοῦ· ὁ ἥδιστα ἐσθίων ἤκιστα ὄψου δεῖται (= πᾶς ὅστις ἥδιστα ἐσθίει) Ξ. (πρβλ. § 26).

§ 167. Κατηγορηματικὴ μετοχὴ. Ἡ μετοχὴ ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων Ξ. ὄρω σε φυλαττόμενον Ξ.

Α' Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποῦ σημαίνουν ἰδιαίτερόν τινα ὠρισμένον τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς τυγχάνω (= τυχαίνω, κατὰ τύχην εἶμαι, καὶ ἔπειτα = εἶμαι, ἀπλῶς), λανθάνω (= μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμμένος), φαίνομαι, φανερός εἶμι, δηλός εἶμι (= εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν δι' ἐγώ...), οἴχομαι (= ἔχω ἀπέλθει, εἶμαι φευγᾶτος), φθάνω (= ἔρχομαι πρωτίτερα, προφτάνω), διάγω, διαγί-

γνομαι, διατελώ (= περνώ τον καιρόν, εύρισκομαι διαρκώς εις...). Ἐπί τούτων συνήθως ἡ μετοχή ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερευόν, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετάφρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται μὲ ἐπίρρημα ἢ κάποιαν ἐπιρρηματικὴν φράσιν, ἢ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα· *πατριὸς ἡμῶν φίλος τυγχάνεις ὢν* (= τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. *ἐγὼ ὠχρόμην ἀπιῶν οἶκαδε* (= ἀνεχώρησα κι' ἐπῆγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. *οὕτω τὸ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐλάνθανε τρεφόμενον στοράτευμα* (= ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. *δῆλος εἶ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῶ ἀνδρὶ* (= προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. *πλείστον δοκεῖ ἀνὴρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἀνφθάνη* τοὺς μὲν πολεμίους *κακῶς ποιῶν*, τοὺς δὲ φίλους *εὐεργετῶν* (= ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. *ἐπὶ ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν* (= διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικοῦ πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς χαίρω, ἡδομαι, βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἀχθομαι (= δυσσαρεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχή ἀποδίδεται μὲ τὸ ποῦ ἢ τὸ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα)· ὁ *Εὐθύδημος ἔχαιρεν ἀκούων ταῦτα* (= ποῦ ἄκουε, νὰ ἀκούῃ) Ξ. *ἐλυποῦντο οἱ δυνατοὶ καλὰ κτήματα ἀπολωλεκότες* Θ. *τοῦτο οὐκ αἰσχύνομαι λέγων* (= ποῦ τὸ λέγω, νὰ τὸ λέγω) Ξ. *οἱ Ἀθηναῖοι μετεμέλοντο τὰς σπονδὰς οὐ δεξάμενοι* Θ.

3) τὰ ἐνάρξεως, λήξεως, ἀνοχῆς, καρτερίας καὶ καμάτου σημαντικὰ ῥήματα, ὡς ἄρχομαι, ἄρχω, ὑπάρχω (= ἀρχίζω πρῶτος), παύομαι, λήγω, ἀνέχομαι, καρτερῶ, ὑπομένω, ἀπαγορεύω (ἀόρ. ἀπεῖπον, πρκμ. ἀπείρηκα), κάμνω (= κουράζομαι) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχή ἀποδίδεται μὲ τὸ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα)· *ἄρξομαι ἀπὸ τῆς ἱατρικῆς λέγων* (= θὰ ἀρχίσω νὰ λέγω, ἤτοι θὰ ἀρχίσω τὴν ἐξέτασίν μου ἀπὸ) Πλ. *Σωκράτης οὐδέποτ' ἔληγε σκοπῶν, τί ἕκαστον εἶη τῶν ὄντων* (= ποτε δὲν ἔπαυε νὰ ἐξετάζῃ) Ξ. *οὐκ ἠνέσχετο σιγῶν Ἡροδ.* *οὗτος ἀνὴρ οὐχ ὑπομένει ὠφελούμενος* Πλ. *ἀπείρηκα ἤδη συσκευαζόμενος καὶ βαδίζων καὶ τρέχων* (= ἔχω ἀποκάμει πλέον νὰ...) Ξ.

Σημ. Τὸ ἐνεργητικὸν παύω συντάσσεται μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ· *οἱ περὶ Σαλαμίνα καὶ ἐπ' Ἀργεμισίφ τούς Ἕλληνας ἔπαυσαν φοβουμένους πλήθος νεῶν τε καὶ ἀνδρῶν* (= τοὺς ἔπαυσαν νὰ φοβοῦνται, τοὺς ἔκαμαν νὰ μὴ φοβοῦνται πλέον) Πλ.

4) τὰ ῥήματα εὖ ἢ καλῶς ποιεῖν, κακῶς ποιεῖν, ἀδικεῖν, χαρίζεσθαι ἢ χάριν φέρειν, νικᾶν, κρατεῖν, ἡττᾶσθαι, λείπεσθαι (= ὑπολείπεσθαι, ὑστερεῖν) κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ καὶ ἢ ποῦ ἢ νὰ ἢ μὲ τὸ νὰ ἢ εἰς τὸ νὰ κ. ἄ. τ. καὶ μὲ τὸ οἰκεῖον ῥήμα)· *εὖ γ' ἐποίησας ἰναμνήσας με* (= καλὰ ἔκαμες καὶ μοῦ τὸ θύμισες, καλὰ ἔκαμες ποῦ μοῦ κτλ.) Πλ. *ἀδικεῖτε πολέμου ἄρχοντες καὶ σπονδὰς λύοντες* Θ *ἐμοὶ χαρίζον ἀποκρινόμενος* (= κάνε μου τὴ χάρι νὰ). Πλ. *τοὺς φίλους πειρῶ νικᾶν εὖ ποιῶν* (= νὰ τοὺς νικᾷς εἰς τὸ νὰ τοὺς εὐεργετῆς) Ξ. *τούτου οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιῶντες (αὐτόν)* (= δὲν θὰ φανῶμεν κατώτεροι εἰς τὸ νὰ τὸν εὐεργετοῦμεν) Ξ.

Β') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην ἄλλοτε μὲν εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἄλλοτε δὲ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ αἰσθήσεως, γνώσεως, μαθήσεως καὶ μνήμης σημαντικά, ὡς αἰσθάνομαι, ὀρῶ, περιορῶ (= ἀνέχομαι, ἐπιτρέπω), ἀκούω, πυνθάνομαι, εὐρίσκω, καταλαμβάνω (= εὐρίσκω), οἶδα, ἐπίσταμαι, γιγνώσκω, ἀγνοῶ, μανθάνω, μέμνημαι κ. ἄ. τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ πῶς ἢ νὰ ἢ ποῦ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥήμα)· *ἡμεῖς ἀδύνατοι ὀρῶμεν ὄντες περιγενέσθαι* (= ὅτι εἴμεθα, πῶς εἴμεθα) Θ. *ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε* (= ὅτι εἶναι) Ξ. *οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά* (= δὲν γνωρίζομεν κανένα ποῦ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθός) Πλ. *καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους* (= τοὺς βρίσκουν νὰ κάθωνται) Ξ. *μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου* (= ὅτι ἄκουσα). *μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος* (= πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δειξεως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δεικνυμι, δηλώ, (ἀπο)φάινω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ε-

λέγω κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλώσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μετὸ ὅτι ἢ πῶς καὶ τὸ οἰκεῖον ῥήμα)· ἐν τῷδε δείξω σοφὸς γεγώς (= ὦν = ὅτι εἶμαι) Εὐρ. ἐπιδείξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (= ὅτι παρουσιάζει) Δημ. ἀπηνγγέλιθι Φίλιππος Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δημ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἤγγειλα (= ὅτι ἐπεστράτευε) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (= ὅτι ψεύδεται) Δημ.

Σημ. α' Μετὰ τὸ ῥήμα συνειδέναι, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μετὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (σύννοια ἐμαυτῷ, σύμισεν ἡμῖν αὐτοῖς κλπ. = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μετὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μετὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν)· ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε ομικρὸν ξύνοια ἐμαυτῷ σοφὸς ὦν (= γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. ἐμαυτῷ ξυγγῆδει οὐδὲν ἐπισταμένῳ Πλ.

Ὄταν δὲ τὸ ῥήμα συνειδέναι ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν, (ὁπότε σύννοια δέ τι νι = γνωρίζω καλῶς μετὰ τινος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτὸ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν· οἷτοι ξυνίσασι Μελήτω μὲν ψευδομένῳ ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μέλητος ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημ. β' Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι 1) μετὰ γενικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μετὰ αἰτιατικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις, καὶ 3) μετὰ αἰτιατικὴν καὶ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον, ὅταν δηλοῦται ἔν ἀβέβαιον γεγονός, κάποιον φήμη· ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγόμενου (= τὸν ἄκουσα μετὰ αὐτιὰ μου νὰ συζητῆ ἢ ποῦ συνεζήτη κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ἄκουσε ἀπὸ ἄλλου ὅτι ὁ Κ. ἦτο). ἀκούω κόμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ λένε πῶς ὑπάρχουν) Ξ. ἦσθησι πάποτε μόνῃ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφαντοῦντος; Ξ. Ἀργαῖος, ὡς ἦσθητο Κῦρον πεπιτωκότα, ἔφυγεν Ξ. ἦσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Δαρσίῳ δύνασθαι (= εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὄμοιος μετὰ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μετὰ μετοχὴν καὶ ἄλλοτε μετὰ ἀπαρέμφατον καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφάτου
ἄρχομαι	= ἀρχίζω νὰ, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐνεργείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς	= ἀρχίζω νὰ, πρώτην φορὰν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι· πόθεν ἤρξατό σε δι-

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφάτου
	τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος· ἄρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν (=κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω).	δάσκειν τὴν στρατηγίαν ; (= νὰ σὲ διδάσκη) Ξ.
φαίνομαι	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς· φανήσεται ταῦθ' ὁμολογηκῶς (=θὰ ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.).	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι· ὁ γελοιοποιὸς κλαίειν ἐφαίνετο Ξ.
αἰδοῦμαι	= ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπήν μου κάμνω τι· αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο (=πού τὸ λέγω)	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπήν μου δὲν κάμνω τι· αἰσχύνομαι εἰπεῖν τὰληθῆ (= νὰ εἶπω) Πλ.
γινώσκω	= γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι·	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι·
ἐπίσταμαι	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι· Περικλῆς ἔγνω τὴν ἐσβολὴν ἐσομένην Θ. τοῦτον ἡμεῖς ἐπίστασθε ἡμᾶς προδόντα Ξ.	= ἤξεύρω νά· ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκειμένους Ξ. Ὁ Φαρναβάζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατρακεύειν Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν Εὐρ.
οἶδα	= γνωρίζω ὅτι· οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κῦρον τεθνηκότα (= ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	= γνωρίζω νά, ἤξεύρω νά· οἶδα μάχεσθαι (= νὰ μάχωμαι).
μανθάνω	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς· ὁ βασιλεὺς διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις ; Ἡρόδ.	= μαθαίνω νά· τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον Αἰσχ.
μέμνημαι	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι· μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά· μεμνήσθω ἀνὴρ ἀγαθὸς εἶναι Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	= λησμονῶ ὅτι, πῶς· ἐπιλελήσμεθα γέροντες ὄντες.	= λησμονῶ νά· ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 168. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκείμενον αὐτῆς ὄνομα ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συνημμένη** ἐπιρρηματικὴ μετοχή, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκείμενον, ἧτοι ὄνομα ποῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικὴν. (Γενικὴ ἀπόλυτος)· *Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος* Μεν.

2) Καὶ ἡ συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) **αἰτιολογική**. ("Αρνησις οὐ. πρβλ. § 141). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἄτε (δῆ), οἷα (δῆ), οἷον (δῆ) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως· *δλεῖσθε ἡδικηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε* Σοφ. *ἄτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον* Ξ. *ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες· οἱ δ' οὐ κατεῖχον* (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. *ἐνταῦθα δῆ, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασιῶν ἀνεθορύβησαν* (=ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀ.) Ξ.

β) **τελική**. ("Αρνησις μὴ. πρβλ. § 142 καὶ § 157, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μὲ τὰ ῥήματα τὰ τῆς κινήσεως σημαντικά, ἢ καὶ μὲ ἄλλα ῥήματα, ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς· *ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται* (=ἵνα χρήσῃται) Ἡρόδ. *ἐπεμυρῆτινα ἐροῦντα* (=ἵνα εἴπη) Ξ. — *οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες* (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) **χρονική**. ("Αρνησις οὐ ἢ μὴ. πρβλ. § 147). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην κάποιου χρονικοῦ ἐπιρρήματος, ὡς ἅμα, αὐτίκα, εὐθύς, μεταξὺ, ἔτι κ.ἄ.τ. *ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι* (=ὅτε ἤριστα ὁ Ξ.) Ξ. *ἠγαγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι* (=ἐνῶ συγχρόνως ἔφευγον) Ξ. *πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ* (=στοῦ μεταξὺ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγαν) Πλ. *δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνῆρ ξυλεύεται. ταῦτα ἦν*

ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως (= ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ) ὑποθετική. ("Αρνησις μή· πρβλ. § 144 κ.έ.)· *δίκαια δράσας συμμάχους ἔξεις θεοὺς* (= ἐὰν δράσης). *οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν* (= εἰ μὴ κάμοις). *θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ῥιπὸς πλέοις* (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) παραχωρητική ἢ ἐνδοτική. ("Αρνησις οὐ· πρβλ. § 146). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἐπιδοτικοῦ καὶ ἢ τοῦ καίπερ, (σπανίως τοῦ καίτοι), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ πέρ, (τοῦ ὁποῦ ἀρχικὴ σημασία εἶναι πολὺ)· *πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ* (= ἂν καὶ εἶναι) Εὐρ. *οἵπερ πρόσθεν προσεκύονον Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ξ*. *εἰσῆλθετε ὑμεῖς καίπερ οὐ διδόντος τοῦ νόμου Δημ*. *οὐ τι δυνήσεται, ἀχρύνμενός περ, χραϊσμεῖν* (= ἂν καὶ θὰ λυπῆσαι πολὺ) "Ομ.

στ) τροπική. ("Αρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστῶτα· *εἰσὶ δὲ τινες τῶν Χαλδαίων, οἱ ληζόμενοι ζῶσι* (= διὰ τῆς ληστείας) Ξ. *τοῖς ἱππεῦσιν εἴρητο θαρροῦσι διώκειν* (= θαρροῦντες, μετὰ θάρρος) Ξ. (πρβλ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας, κ.τ.τ.).

Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ ἔχων, (ἔχουσα, ἔχον = μέ)· *ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας* (= μετὰ ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημ. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μετὰ τὸ οἰκτεῖον ῥήμα καὶ τὸν σύνδεσμον καὶ· *ληζόμενοι ζῶσι* (= ληστεύουν καὶ ζοῦν). *Κόνιν εὖ ποιῶν ἀποκτίνυσιν ὁ Πύθων* (= καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσε) Δημ.

§ 169. Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 164 κ.έ.) ἢ μετοχῆ, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ σπανιώτερον πληθυντικοῦ)· δέον, ὄν, παρόν, ἐξόν, χρεών, δοκοῦν, δόξαν, δόξαντα, μέλον, τυχόν, προσταχθέν, δεδογμένον, προστεταγμένον, εἰρημένον, γεγραμμένον κλπ.—δυνατὸν ὄν, οἶόν

τε ὄν, ἀδύνατον ὄν, ῥάδιον ὄν, ἀδηλον ὄν κλπ. *πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθελήσατε* (= ἐνῶ ἦτο εἰς σᾶς δυνατὸν) Δημ. *δῆλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ), μέλον γέ σοι* (= ἀφοῦ βέβαια σέ μέλει γιαυτὸ) Πλ. *δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν* (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε = ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα) Ξ. *προσταχθὲν αὐτῶ ἀναγράφαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε* (= ἐνῶ ἐδόθη εἰς αὐτὸν διαταγή) Λυσ. *παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώμενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νυκτὶ ἄλλω τῷ σημηναί* (= ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον) Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπικῶν ῥημάτων ἢ μετοχῆ· ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς· *τοὺς νιεῖς οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσιν ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἄσκησιν οὔσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν* (= διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κλπ.) Ξ.

Σημ. α' Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ ἐκφορὰ τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπι ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 162, Σημ.). Ποικίλαι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν *λέγοντος ἐμοῦ ἀκροῶνται οἱ νέοι* (πρβλ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 67,4=ὀμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούοντες οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν *Σαρπηδόντι δ' ἄχος γένετο Γλαύκου ἀπιόντος* ('Ιλιάδ. Μ, 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν ἀπιόντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος γένετο (=εἰς τὸν Σαρπηδόνα λύπη ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γιὰ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπῆρχετο· § 91,3). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος *ἔτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος* (Θουκ. 2,32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 91,2=ἔτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεῦτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχῆ, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται δι' ὀλοκλήρου τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (λέγοντος ἐμοῦ—Γλαύκου ἀπιόντος—τοῦ θέρους τούτου τελευ-

τῶν τοῦ), νά νοηται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (ἐμοῦ — Γλαύκου — τοῦ θέρουσ τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὄλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νά νοηται ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος (ἐν ᾧ ἐγὼ λέγω, ἀκούουσ οἱ νέοι — ὁ δὲ Σαρπηδῶν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπήρχειτο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτείχισθη ἡ Ἀ.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρχισε νὰ χρησιμοποιηθῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἤτοι χωρὶς νά εἶναι (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ὑποκείμενον αὐτῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ κάποιος προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν εἰς ἓνα ἄλλον ὄρον αὐτῆς· πρβλ. π. χ. *τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πάρονται τις Ξ.*

Ὅμοιως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις, ἢ ὁποία χαρακτηρίζει ὀλόκληρον πρότασιν (§ 23), ὡς π.χ. *δῆλον ὅτι οἶσθα τοῦτο μέλον γέ σοι* (= πρᾶγμα δὲ μέλει γέ σοι) Πλ. *οὐκ ἐσώσαμέν σε, οἶόν τε ὄν και δυνατόν* (= οὐκ ἐσώσαμέν σε, καὶ ὁὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὁ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πρβλ. *ἦ τις Ἀχαιῶν ὄψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ὄλεθρον* = παρέχων οὕτω λυγρὸν ὄλεθρον. Ἰλ. Ω, 735).

Σημ. β' Περί ὀνομαστικῆς ἀπολύτου ἰδὲ σχῆμα ἀνακόλουθον.

Σύνδεσις μετοχῶν πρὸς ἀλλήλας.

§ 170. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ ὁμοίωπτωτοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν

1) συνδέονται μεταξὺ τῶν διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων, ὅταν εἶναι ὁμοειδεῖς, ἤτοι ὅταν προσδιορίζουν καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως· οὗτοι *προσελθόντες καὶ καλέσαντες τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν Ξ. Κλέαρχος ἦδει καὶ ἀπειρηκότας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας Ξ.*

2) ἐκφέρονται ἀσυνδέτως

α) ὅταν εἶναι ἕτεροειδεῖς, ἤτοι ὅταν προσδιορίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως· *προϊόντες λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον πεπιτωκότες* Πλ. ('Ἡ πρώτη μετοχὴ χρονικὴ, ἢ δευτέρα κατηγορηματικὴ).

β) ὅταν ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην· *Κῦρος ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει Μίλητον. Ξ.* (= ὑπο-

λαβών τούς φεύγοντας συνέλεξε στρατεύμα, καὶ συλλέξας στρατεύμα ἐπολιόρκει).

Ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνατὸν νὰ ἀποτελῇ μετὰ τοῦ ῥήματος μίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει ἡ ἑτέρα· ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων κινδυνεύουσα διατετέλεκεν Δημ. (πρβλ. ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων ἀεὶ ἐκινδύνευεν).

γ) κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, χάριν ἐμφάσεως· τὰ δέκα τάλαντα ὀρώντων, φρονούντων, βλεπόντων ἔλαθον ἡμῶν ὑφελόμενοι Αἰσχίν.

3. ΤΑ ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΕΙΣ -ΤΟΣ ΚΑΙ -ΤΕΟΣ

§ 171. 1) Τὰ εἰς -τός, (τή, -τόν) ῥηματικά ἐπίθετα, (τὰ ὁποῖα ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α) ὅ,τι καὶ ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου ἢ τοῦ ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου· λυτός (= λελυμένος), γραπτός (= γεγραμμένος), δυνατός (= δυνάμενος, ἰσχυρός), ῥυτός (= ὁ ῥέων), θνητός (= ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον), ἄπρακτος (= ὁ μὴ πράξας), ἀστράτευτος (= ὁ μὴ στρατευσάμενος)· (πρβλ. τὰ σημερινὰ κλειστός, στρωτός—νερὸ καυτὸ=ποὺ καίει, ἀνύπαρκτος=ὁ μὴ ὑπάρχων—ἀπρογευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας).

β) τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· ὄρατος (= ὁ δυνάμενος ὀραῖσθαι), βατός (= ὁ δυνάμενος βαίνεισθαι), τρωτός (= ὁ δυνάμενος τιτρώσκεσθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς -τος προῆλθε κυρίως ἐκ τῶν ἀντιθέτων ὀρατος, ἄβατος, ἄτρωτος κλπ. (ἄτρωτος, κυρίως=ὅστις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα=ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ) τὸν ἄξιον νὰ πάθῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· θαυμαστός (= ἀξιοθαύμαστος), ἐπαινετός (= ἄξιος ἐπαινεῖ-

σθαι), μεμπτός (= ἄξιος-νὰ τύχη μομφῆς)· ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτὸς ἀνθρώπων Πλ.

2) Τὰ εἰς -τέος (-τέα, -τέον) ῥηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὅ,τι δηλοῖ τὸ ῥῆμα· ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος (= ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμὸν) Ξ. οἰστέον τὴν τύχην (= δεῖ φέρειν τὴν τύχην) Εὐρ. (πρβλ. μαθητῆς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος κλπ.).

§ 172. Μὲ τὰ εἰς -τέος (-τέα, -τέον) ῥηματικά ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧτοι

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται ἡ πρᾶξις, ἢ ὅποια ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικοῦ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικοῦ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα τὸ ὅποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ· *τοὺς φίλους εὐεργετητέον* (ἐστὶν) (= δεῖ εὐεργετεῖν τοὺς φίλους) Ξ. *μεθεκτέον* (ἐστὶ) *τῶν πραγμάτων πλείοσιν* (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ, *πειστέον* (ἐστὶ) *τῷ νόμῳ* (= δεῖ πειθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) προσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὅποῖον ὀφείλει νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· *οἱ συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὐποιητέοι*. (πρβλ. δεῖ εὐποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν) Ξ. *εἶπερ βούλει τιμᾶσθαι ὑπὸ τῆς πόλεως, ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί*. (πρβλ. δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν) Ξ. Ἴδὲ καὶ § 71, 5.

Σημ. α' Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα τῶν εἰς —τὸς ῥηματικῶν ἐπιθέτων, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατὸν ἢ ἄξιον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οἰκείου ῥήματος· *οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἱππεῦσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο* (= οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατὸν ἦν προσβαίνειν) Ξ. *ἄρα βιωτὸν ἐστὶν ἡμῖν μετὰ*

διεφθαρμένον σώματος; (= ἄρα ἄξιόν ἐστιν ἡμῖν ζῆν κλπ. Πλ. πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσαι; Πλ.).

Σημ. β' Κατὰ σύμφυρσιν πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ δεῖ με ἀιτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον (§ 164,2,α') τίθεται πολλάκις μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μετὰ τὸ εἰς —τέον ῥηματικὸν ἐπίθετον ἀιτιατικῆ ἀντιδοτικῆς (§ 71,5), ἢ γίνεται μετὰβασις ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς —τέον εἰς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον: τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνην διωκτέον, (ἀντί: τῷ βουλομένῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. δεῖ διώκειν σωφροσύνην τὸν βουλόμενον κλπ.) — πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς ἢ πείθειν αὐτὴν (= δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων.

§ 173. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ οὐ (= δέν) καὶ τὸ μή, καὶ

1) τὸ μὲν οὐ (ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ δέν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀῖρει, ἥτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητα ἐνὸς ἰσχυρισμοῦ: (ἔστι Ζεὺς = ὑπάρχει Ζεὺς) — οὐκ ἔστι Ζεὺς (= δέν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἀρφ.

2) τὸ δὲ μή (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούει τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς σκέψεως, ἥτοι μιᾶς ἐπιθυμίας: (ἔρωτῶ ταῦτα; = νὰ ἐρωτῶ ταῦτα;) — ταῦτα μή ἐρώτα Ξ.

Σημ. Ὅ,τι διαφέρει τὸ οὐ ἀπὸ τὸ μή διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὕτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὕπω, οὐκέτι, οὐποτε κλπ., μήτε, μηδέ, μηδεῖς, μήπω, μηκέτι, μήποτε κλπ. Ἐγὼ θρασὺς καὶ ἀναιδής οὗτ' εἰμὶ μήτε γενοίμην (§ 121).

§ 174. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἄς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δέν, τὸ δὲ μή εἰς ἄς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μή, ἥτοι

1) τοῦ οὐ χρῆσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 1 καὶ 2 — § 119, 2 — § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρημέναις, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 140, τὰς αἰτιολογικὰς § 141, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐν ὄρισμένον γεγονὸς § 147, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 153, 1 κλπ.)

2) τοῦ μὴ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 3 — § 118 — § 119, 1 — § 120 — § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας (ὡς τὰς τελικὰς § 142, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν § 147, 2, β' καὶ γ', τὰς ἀποτελεσματικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα § 149, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 150, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς 153, 3 κλπ.).

§ 175. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρήσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 143), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 146 — § 147, 2, β' — § 153, 5 — § 168, 2, β' — δ').

εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά.

ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι (= εἰ τίνα μὴ οἶδα).

ὄ μὴ δαρεις ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ἔάν τις μὴ δαρῆ).

§ 176. Μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κανονικῶς

1) μὲ τὸ εἰδικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 163, 1):
οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι Θ. οἶμαί γ' οὐδενὸς ἄν ἦτιον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι οὐδενὸς ἄν φανείην) Ξ. ('Ιδὲ καὶ § 162, 2, Σημ.).

2) μὲ τὸ τελικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ* (§ 163, 2, — § 164, 2, α'): *τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προσέσθαι Κορινθίοις Θ.*

Σημ. 1 Μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ, συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι κ.τ.τ. φεύγειν (= ἀποφεύγειν), ἐύλαβεῖσθαι κ.τ.τ. ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, κ.τ.τ. ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κατόπιν τῶν ἐιρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν· ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπειργεῖ μὴ λέγειν ἢ βούλει (= ἀπειργεῖ λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ. — *Κοιτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτη τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι* (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῆ) Ξ.

Ἡῖτοι αὐτὴ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστικὴ χρήσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου· (ὡ *Σώκρα-*

τες, μὴ διαλέγου τοῖς νέοις — ἀπαγορευόμεν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τὸ μὴ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄρθρον τό' τοῖς ψιλοῦς εἶργον τὸ μὴ κακουργεῖν τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (= εἶργον κακουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκεται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν, ἢ ὅποια ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρνητικὴν (§ 122,3,γ'), τότε τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὁποῖον ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμᾶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφοτέρω τὰ ἀρνητικὰ ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν.

τίνα οἶει ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; (= μὴ δένα οἶου ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = πῶς θὰ ἀρνηθῆ ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ.

Ἀστυάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κῦρος (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ.

οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνν ἱκανῶς τοῦτο ἀποδεδείχθαι (= μὴ ἀποδεδείχθαι — ἢ — οὐκ ἀποδεδείχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων οἷα οὐκ ἐγχαρεῖ, ἀδύνατόν ἐστιν, ἀίσχρόν ἐστιν (= οὐ καλόν ἐστιν) κ.τ.τ. οὐχ οὐσίον σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (= μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν ἀσχήνη ἦν μὴ οὐ συσπουδάξειν (= μὴ συσπουδάξειν) Ξ.

Σημ. 2 Περὶ συνεκφορᾶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) ἰδὲ καὶ § 114,2 καὶ § 150.

Σημ. 3 Κατόπιν ῥημάτων τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῆ ὄχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς μετὰ ἄρνησιν οὐ, ἢ ὅποια πλεονάζει δι' ἡμᾶς οὐκ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (= ὡς εἰσι = ὅτι εἶναι) Πλ.

§ 177. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενῶς συνδεδεμένον μετὰ κάποιαν ἐπομένην εὐθύς κατόπιν αὐτοῦ λέξιν (ῥήμα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἐπίρρημα), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικὸν ἀ' οὐ φημι (= ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (= ἀβίωτος), οὐχ ὁσίως (= ἀνοσίως), κλπ.

οἱ στρατιῶται οὐκ ἔφασαν ἰέναι τοῦ πρόσω (= ἤρνουντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγαν νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπώπτεον ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (= διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ· *εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Πριάμος Πριάμοιό τε παῖδες τίνειν οὐκ ἐθέλουσιν* (= ἀρνοῦνται) Ὅμ.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ὅμως καὶ τὰς μετοχάς, καὶ μὲ οὐσιαστικά, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑποσημαίνουν κάτι τὸ ὑποθετικόν, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικόν ἄ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ· *μη χαῖρε κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς* (= τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. *οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χροήματα διδόναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι* (= εἴτινες μὴ ἔχοιεν) Ξ. *οὐκ οἶδα· δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία* (= ἡ ἄγνοια = εἴ τις μὴ οἶδε) Ἄρφ.

Ἡ τριαυτὴ χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ, ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικόν ἄ, μὲ ἐπίθετα, μετοχάς καὶ οὐσιαστικὰ ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικῇ· (πρβλ. ὁ μὴ πλούσιος, ὁ μὴ συνηθισμένος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς κλπ.).

§ 178. Ὅταν τὸ οὐ προτάσσειται ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν — δέ, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικὴ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι» ἢ «ἄς μὴ ν πῆ κανεῖς πῶς» κ.τ.τ. *Λέριοι πάντες κακοὶ οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ* (= ἄς μὴ ν πῆ κανεῖς πῶς ὁ ἕνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημ. 1 Περί τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς ὅστις οὐ (= πᾶς τις) ἰδὲ § 52, 1, Σημ. γ' καὶ 5 Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἀπλάϊ ἀρνήσεις (οὐ-οὐ, μὴ-μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδέ, οὐδεὶς, κλπ. — μηδέ, μηδεὶς, κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἀπλῆ (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ ἀναίρουσιν ἀλλήλας, οὕτως ὥστε ἐκφράζουν τὸ ἀντίστοιχον καταφατικόν νόημα ἐντονώτερον· *ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐ δεῖν ὑμᾶς ἀμύνεσθαι* (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Λυσ. *οὐδεὶς οὐκ ἀποθανεῖται* (= πᾶς τις ἀνεξαιρέτως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἀπλῆς ἀρνήσεως (οὐ

ἢ μὴ) ἀκολουθῆ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδέ, οὐδεῖς κλπ., μὴδέ, μὴδεῖς, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὗται δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουσι ἀλλήλας, καίτοι εἰς ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων· *ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον οἰκείου φίλου* (=δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Εὐρ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα* (=μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δημ. *σμικρὰ φύσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δοῦν Πλ. τὸ καλόν, δὲ μηδέποτε αἰσχρὸν μηδαμοῦ μηδενὶ φανεῖται Πλ.*

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν μία ἀρνητικὴ πρότασις παρεκτείνεται, συνεχίζεται μὲ λέξεις ἀρνητικάς. (Οὕτω δὲν δύναται νὰ λεχθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρείσσον κλπ.— ἢ — μὴ θῆσθε νόμον τινά, κ.τ.τ.).

Σημ. 2 Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχὶ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον ποὺ δὲν ἢ σχεδόν· *ὁ παρῶν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφίεις, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῶν ἀντιληπτέον ἔστιν Δημ.*

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδὸν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ ὃ μέλλον καὶ ὅσον οὐ παρῶν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 179. **Σχήμα λόγου** λέγεται ιδιορρυθμία του λόγου είτε ως πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ως πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ως πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων, τὰ ὅποια χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἔκφρασιν ἑνὸς διανοήματος, εἴτε ως πρὸς τὴν ἐκάστοτε σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Ἐκ τῶν σχημάτων λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ ὅσα παρατηροῦνται εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α) ΣΧΗΜΑΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑ

§ 180. **Σχήματα γραμματικά**, ἧτοι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς:

1) Τὸ σχῆμα κατὰ τὸ νοούμενον. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ἑνὸς ὄρου μιᾶς προτάσεως πρὸς ἕνα ἄλλον προηγούμενον σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τοῦ προηγούμενου ὄρου ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ· *τὰ μειράκια τὰδε πρὸς ἀλλήλους οἴκοι διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμέμνηται Σωκράτους* (= οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. *τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτίᾳ ἔχοντες τὸν ἄγιν ἀνεχώρουν* (= οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. (Πρβλ. ὁ κόσμος φκειάνουν ἐκκλησιᾶς — τρία κοράσια τὸν κερνοῦν κι' οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες = τρεῖς κόρες).

2) Τὸ σχῆμα συμφύσεως. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων· εἰς τὸν νοῦν δηλαδὴ τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἐκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῆ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κάτι τι τὸ (συμπεφυρμένον, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων· *Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρασαν* Ξ. (πρβλ. Ἄλκιβιάδης καὶ Μαντίθεος ἀπέδρασαν — Ἄλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα). *τῆς γῆς ἡ ἀρίστη* Θ. (πρβλ. γῆ ἡ ἀρίστη — τῆς γῆς τὸ ἄριστον μέρος). *εἴθ' ὄφελος τότε λιπεῖν βίον* Εὐρ. (πρβλ. εἴθ' ἔλιπες τότε βίον — ὄφελος τότε λιπεῖν βίον. § 117, 3 καὶ Σημ.). (πρβλ. ὁ Ἀπρίλλης μὲ τὸν Ἔρωτα χορεύουν καὶ γελοῦνε· Δ. Σολωμός — σκλάβος ραγιάδων ἔπεσες = σκλάβος ραγιάδων ἔγινες — στὰ χέρια ραγιάδων ἔπεσες).

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς μιᾶς προτάσεως ἢ κάπως μακρᾶς περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἦτοι εἰς κανονικὴν συνέχειαν μὲ τὰ προηγούμενα. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰς συντάξεις. Οὕτω

α') μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικῆν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκανονισμένα (§ 168, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν)· *ἐπιπεσῶν τῇ Φαργαβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον* Ξ. (πρβλ. ἐπιπεσῶν . . . πολλοὺς ἀπέκτεινε — ἐπιπεσόντος αὐτοῦ . . . πολλοὶ ἔπεσον).

β') συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 168, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πτώσιν ὀνομαστικῆν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρὰς κάπως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησμονεῖται κάπως ἢ συντακτικὴ συνέχεια

τοῦ λόγου καὶ ἡ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον· αἰδώς **μ(ε) ἔχει ἐν πότμῳ τυγχάνουσα**· (ἀντί· τυγχάνουσαν. Ἄλλά· αἰδώς μ' ἔχει = αἰδοῦμαι) Εὐρ. **ἔξῃν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων**· (ἀντί· ἀπηλλαγμένῳ. Ἄλλά· ἔξῃν αὐτῷ = ἠδύνατο οὗτος) Λυσ. **Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις... ὡς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν, καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἄντανδρον· καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Δέσβον κακώσειν**· (ἀντί· Καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... **κρατυναμένων** κλπ. Ἄλλά· ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια = διεννοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημ. Παραδείγματα ἀνακολούθου σχήματος εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, (οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν), εἶναι π.χ. Ὁ Διᾶκος, σάν τ' ἀγροΐκησε, πολὺ τοῦ κακοφάνη — ἐγὼ δὲ μὲ νοιάζει διόλου κ.τ.τ. (πρβλ. καὶ § 28, 1, Σημ.).

4) Τὸ Βοιωτικὸν ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ· **Μελιγάρους ὕμνοι ὑστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλλεται** (ἀντί· τέλλονται. Πρβλ. Ἀττικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως, ἡ ὁποία δηλοῖ ἐν ὅλον, ἀντί νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διαιρετικὴν (§ 29, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοπτῶτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως, οἱ ὅποιοι δηλοῦν μέρος τοῦ ὅλου· **οἱ στρατηγὸι βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο**· (ἀντί· τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) Ξ. **τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειροῶτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν**· (ἀντί· τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...). Ξ. (πρβλ. παίρνει τὸν κατήφορο, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἔλλξεως ἢ ἡ ἔλλξις. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο εἰς ὅρος τῆς προτάσεως ἔλκεται, ἦτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ὅρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρὰ τοῦ λόγου. Οὕτω

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀρι-

θμόν οὐχί πρὸς τὸ ὑποκείμενόν του ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου· *αἱ Θῆβαι Ἀγρυπιος ἐκαλέετο* (ἀντί· ἐκαλέοντο) Ἑρόδ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἔγκλισιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας· *ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην* (ἀντί· ἦν οἶδε — ἦ — ἦν ἂν εἰδῆ) Ἄρφ. (Πρβλ. ἤθελα νὰ ἤμουν ὁμορφος, νὰ ἤμουν καὶ παλληκάρι = νὰ εἶμαι).

Σημ. Περὶ τῆς ἔλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν ἰδὲ § 52,5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο εἰς ἐπιθεικὸς προσδιορισμός, ὁ ὁποῖος συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς γενικὴν (κτητικὴν), ἢ ὁποῖα προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικόν, ἀντὶ νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πτώσιν) μὲ ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἢ γενικὴ (κτητικὴ) ἐξαρτᾶται· *Θάσιον οἴνου σταμνίον* (=Θασίου οἴνου) Ἄρφ. *τοῦμόν αἶμα πατρὸς ἐπίετε* (=τοῦ ἐμοῦ πατρὸς τὸ αἶμα κλπ.) Σοφ. (πρβλ. τ' ἀντρειωμένα κόκκαλα ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας).

8) Τὸ σχῆμα προλήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως (προλαμβάνεται καὶ προληπτικῶς) τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· *δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐσσι* (=οἶσθά γε, τί ἐστι δημοκρατία) Ξ. (πρβλ. Σὲ ξέρω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γκρεμὸ φυτρώνει;).

β) ΣΧΗΜΑΤΑ ΛΟΓΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΘΕΣΙΝ ΤΩΝ ΛΕΞΕΩΝ

§ 181. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχήθην εἰς τὴν γλώσσαν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας, ἢ ὁποῖα παρατηρεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότατον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη κάπως αὕτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ἢ ὁποῖα προέκυψε ἐκ παραδόσεως.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθής, ἢ θέσις τοῦ ῥήματος συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἢ δὲ συνήθης σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι α' τὸ ὑποκείμενον, β' τὸ ῥήμα, γ' τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί· *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδαρχίς ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρους διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν* Ξ.

Τὰ ῥήματα ὅμως τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀποφασίζεῖν καὶ τὸ ῥήμα εἶναι ὡς ὑπαρκτικόν, συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως· *Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός* Ξ.

2) Ἡ συνήθης σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται, πρῶτον μὲν ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ εἰς ὅρος αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (ἔμφασις ἢ διαστολή), δεύτερον δὲ ὅταν ὑπάρχη σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μὲ τὰ προηγούμενα, (ὁπότε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον μὲ τὰ ἐπόμενα, (ὁπότε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς)· *Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε* Ξ.

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥήμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί· *Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συνενέσιος εἰς χωρίον ἔχυρον* Ξ. Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥήμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον· *Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίνετο ἵχνη ἵππων* Ξ. Ἡ τέλος, α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥήμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος· *Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμὸς τέταρας κλπ.* Ξ.

3) Οἱ ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωπτοι ἢ ἑτερόπτοι (§ 21 καὶ § 29), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν· *Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἵχνη ἵππων.*

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονι-

κῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ· *σοφὸς ἀνὴρ ὁ σοφὸς ἀνὴρ*. Ἴδὲ καὶ § 57,1 καὶ 2.

4) Ἐγκλιτικοὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια, τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὸ νόημα ὀλοκλήρου τῆς προτάσεως, συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς· *Εἰ θεοὶ τι δρῶσιν αἰσχροῦν, οὐκ εἰσὶν θεοὶ* Εὐρ. *Τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφός* Πλ. *οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο* Ξ.

Ἔνεκα τούτου τὸ δυνητικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἰ, ὅτε, ἐπεὶ κλπ., ἠνώθη κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἐάν, (ἄν, ἦν), ὅταν, ἐπὶ ἢ ἐπὶ ἠν κλπ.

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥήμα δύναται ν' ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὅποια εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν, καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς· *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύνωσι* (= γιὰ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λύκους κλπ.) Ξ. *Ὅτε δ' αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὄν* (= Ὅταν ἐγινε αὕτη ἡ μάχη κλπ.) Ξ.

6) Μιᾶς δευτερευούσης προτάσεως ἡ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτω αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ πλάγια ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἐπέχουν θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ· *λέγει ὡς ὑβριστής εἰμι* Λυσ. *Κῦρος ἤρρετο, ὅτι εἶη τὸ σύνθημα* Ξ. Ὁμοίως μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικά, αἱ τελικά καὶ αἱ ἀποτελεσματικά προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμόν, τοῦ ὁποίου ἡ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥήμα· *τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνεις* Πλ. *κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύνωσι* Ξ. *πολλὴν κρουγὴν ἐποιοῦν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν* Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικά καὶ αἱ παραχωρητικά προτάσεις κανονικῶς προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ δηλοῦν κάτι τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νοήματος αὐτῆς· *εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὄμωσ*.

Αἱ ἀναφορικά προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν

λέξιν, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναφέρονται: Ἔστι Δίκης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα. (Ἰδὲ § 152 κ.έ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγούνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Ἰδὲ παραδείγματα § 147 κ.έ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ νόημά της: *ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει* Ξ. *ὅ,τι ἀν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινὰς* Ξ.

§ 182. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοῦ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἑξῆς σχήματα λόγου:

1) τὸ ὑπερβατόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία λέξις ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μὲ τὴν ὁποῖαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτω ἡ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαιρεται: *εὖ πράγμα συντεθὲν ὄψεσθε* Δημ. *μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἑνὸς τοιαῦτα πέπονθ'* ἢ *Ἑλλὰς ἀνθρώπου* Δημ. (πρβλ. πῖνω τὸ ὠριοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι. μὲ τῆ δική σου ἦρθα στὸν κόσμον τῆ λατρεία. Κ. Παλαμάς).

2) τὸ πρωθύστερον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου ἀπὸ δύο τινὰ (πράξεις ἢ ἐννοίας ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον: *εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα* Ὁμ. *λέγω τὴν Ἐρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν* Ξ. (Πρβλ. ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ στὸ πηγάδι μπῆκε).

3) τὸ χιαστόν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειρὰν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων, (α — β : β' — α'): *οἰμωγὴ τε καὶ εὐχολὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων* Ὁμ. *περὶ πλείονος ποιοῦ δόξαν καλὴν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος* Ἰσοκρ.

Καλεῖται δὲ χιαστόν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἂν

ταυτα γραφουν εις δυο σειρας, το εν υπο το άλλο, παρισταται χιαστί·

(πρβλ. ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας κι' ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας).

4) ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώνη με τὴν ἰδίαν λέξιν, με τὴν ὁποίαν ἀρχίζει· *σοι ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἶπερ ἦν ὅμοιος σοι* Δημ. (πρβλ. σταθῆτε ἀντρειά σάν "Ἕλληνες καὶ σάν Γραικοὶ σταθῆτε).

5) ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς· *κενὰς χαρίζει χάριτας* Δημ. *Πανσανίου δὲ πανσαμένου* Πλ. *τυφλὸς τὰ τ' ὄτια τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ* Σοφ. (πρβλ. *Χάρε, χαρὰ πού μοῦ 'φερες καὶ λύπη πού μοῦ πῆρες*).

6) τὸ ὁμοιοτέλευτον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως· *τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε* Δημ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) ΣΧΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΘΜΟΝ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

§ 183. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων, δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντιστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα καὶ νοοῦνται ἕξωθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πεί-

ρας, είτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Σχήμα ἐλλειψεως ἐν γένει ἢ βραχυλογία. Ἴδὲ § 16 κ. ἐ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται ἐν νέον νόημα ἐπὶ πλέον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὅμως οὕτω τὸ ὄλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον· τὰς αἰτίας *προύγραφα πρῶτον* Θ. *ἐσαγαρόντες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω* ἐδείκνυσαν κολοσσοὺς ξυλίνους Ἡρόδ. (Σχήμα πλεονασμοῦ ἐν γένει — Πρβλ. τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. πάλι τὸ ξανάπλυε).

§ 184. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σχήμα ἀπὸ κοινοῦ)· οὗτος *τροφῆς* οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ *δέομαι* Πλ. *φράζει ἅ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἅ μὴ*. (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. Ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεισθαι; *Οὐδὲν δὲ*. (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεισθαι) Πλ.

2) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβεβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἂν εἶναι ὄνομα· κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἂν εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ. Σχήμα ἐξ ἀναλόγου)· *ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ προσόμενα, καὶ ἔφευγον* (ἐνν. οἱ πολλοὶ) Θ. οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον *πίνω* (= οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δημ. *ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοῖ, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι* (= ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.) Θ.

Ὅμοίως ἐξ ἑνὸς ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχὴ (κατηγορηματικὴ)· οὕτω καὶ αὐτὸς *ἐποίει* καὶ τοῖς ἄλλοις *παρήνει* (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. Ἀντίοχος *ἄφεις τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον* (= τὸ ἐς Χίον πλεῖν) Θ. Ἀθηναῖοι *ἄρχειν* τε τῶν ἄλλων *ἀξιοῦσι* καὶ *ἐπιόντες* τὴν τῶν πέλας *δηοῦν* μᾶλλον ἢ τὴν αὐτῶν *δράν* (ἐνν. δηουμένην) Θ.

Ὅμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως, ἢ ὁποῖα ἔχει ἔννοιαν ἀρνητικὴν, νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ· *μηδεὶς θαυμάσῃ μου τὴν ὑπερβολήν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὁ λέγω*

θεωρησάτω (= ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δημ. *Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶλα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριήρη ἴδοιεν ὀρμουσαν, ταύτην πειραῖσθαι ἄπλων ποιεῖν* (= πειραῖσθαι ἐκέλευε) Ξ.

‘Ομοίως ἐκ μιᾶς συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἀπλή λέξις, ἡ ὁποία ἐνυπάρχει ἐντὸς αὐτῆς· *τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κῦρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν* (= καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰόντας) Ξ. *Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν* (=καὶ οὗτοι, οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) Ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἴδους προσδιορισμούς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἓνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα, τὸ ὁποῖον σημαίνει σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν. (Σχημα ζεϋμα)· *ἔδουσί τε πίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον* (= πίνουσί τε οἶνον) Ὁμ. *Θέτις μὲν εἰς ἄλλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ ἐὸν πρὸς δῶμα* (ἐν. ἔβη) Ὁμ. *ἔνθ' ἔλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρες*· (ἐλέτην δίφρον = ἐγιναν κύριοι τοῦ δίφρου· ἐλέτην ἀνέρες = ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἀνδρας) Ὁμ. (πρβλ. νὰ τὸν ποτίσω κρῦο νερὸ καὶ δροσερὸ χορτάρι = καὶ νὰ τὸν ταῖσω δροσερὸ χορτάρι).

Σημ. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 185. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σχῆμα ἐκ παραλλήλου. Κατὰ τοῦτο ἐν νόημα ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς· *ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει* Λυσ. (πρβλ. Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήσῃς).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ μίαν λέξιν, ἐκφράζεται μὲ περισσότερας, παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον· *Ἰτε παῖδες Ἑλλήνων* (= Ἕλληνες) Αἰσχ. *Δήμητρος καρπὸς* (= σῖτος) Ξ. (πρβλ. Παιδιὰ Μοραῖτόπουλα = Μοραῖτες).

3) τὸ σχῆμα ἔν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένης παρατακτικῶς διὰ τοῦ καὶ ἢ τοῦ **τε-καὶ**, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελεῖ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἔν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἢ σχετικὴ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφάς· *τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις ἐκόσμησε ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῶ* (= ἐσθῆτι χρυσῆ) Ἡρόδ. *δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάνης* (= ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάνην δαπάνης) Ἀρφ. (πρβλ. ἀστροπελέκι καὶ φωτιὰ νὰ πέση στὴν αὐλή σου = ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημ. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ μερικὰ ἄλλα σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδίπλωσις, ἡ ἀναστροφή κλπ. τῶν ὁποίων ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) ΣΧΗΜΑΤΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΣΗΜΑΣΙΑΝ ΛΕΞΕΩΝ
 Ἡ ΟΛΟΚΛΗΡΩΝ ΦΡΑΣΕΩΝ

§ 186. Προεισαγωγή. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστοι λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν· (ἡ γοῦμαί τινι = προπορεύομαί τινος, ἡ γοῦμαί τινος = ἄρχω τινος, ἡ γοῦμαι νικᾶν = νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν μιᾶς λέξεως μία λέγεται πρώτη ἢ ἀρχικὴ ἢ κυρία σημασία (π.χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται δευτερεύουσαι ἢ μεταφορικαὶ σημασίαι (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κτλ.).

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίους τρόπους.

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως εὐρύνεται, ἥτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας λόγῳ κάποιας ὁμοιότητος, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. (Τὸ φύλλον χάρτου ἔχει ἑκτασίαν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως καὶ τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡγεῖται, ἥτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἄρχει αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέγεται *σχῆμα μεταφορᾶς* ἢ *μεταφορά*, διότι ἡ λέξις, ἡ ὁποία μεταβάλλει τὴν σημασίαν, τρόπον τινὰ μεταφέρεται ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορά τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς ἐννοίας εἰς ἄλλην ἐντελῶς διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει ἀσημάντου ὁμοιότητος αὐτῶν, καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει *σχῆμα καταχρήσεως* ἢ *κατάχρησις*: *στόμα ποταμοῦ. ὀφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου. γέροντες πρόνιοι* (= πουρναρήσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί) "Αρφ. (πρβλ. *δόντια χτενιοῦ. χέρια σιδερένια* = πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία τῆς λέξεως *στενοῦται*, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἴνα δηλοῖ εἰδικῶς ἓν μόνον ὄρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων: *τὸ ἄστυ* = αἱ Ἀθηναί, ἐνῶ ἀρχῆθεν *ἄστυ* = πόλις ἐν γένει. *ὁ ἰσθμὸς* = ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς: (πρβλ. Ἡ Πόλις = ἡ Κωνσταντινούπολις. ὁ Ἅγιος = ὁ ἅγιος Σπυρίδων ἐν Κερκύρα, ὁ ἅγιος Γεράσιμος ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὁ ἅγιος Διονύσιος ἐν Ζακύνθῳ κ.τ.τ).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται *σχῆμα κατ' ἐξοχήν*, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἑνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχήν, ἦτοι) *ἐξαιρετικῶς*.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι *φθείρεται*, ἐκπίπτει, ἦτοι ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτι καλόν, καταλήγει νὰ σημαίνῃ κατόπιν κάτι κακόν: εὐήθης = μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν *εὐήθης* = ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἄδολος ἄνθρωπος: (πρβλ. *ἀγαθός* ἢ *ἀγαθοῦλης* = *κουτός*).

Σημ. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐννοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ ἓν νέον πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ ἓν πρόσω-

πον ἢ ἔν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον παρουσιάζει κάποιαν ὁμοιότητα πρὸς κάτι ἄλλο γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἤδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς σιγμῆς, ἥτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενώσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι συνήθως μίαν ἀρετὴν τῶν ἄλλων θέλουν νὰ τὴν ἀποδίδουν εἰς ψυχικὸν ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικὴν. Οὕτω α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις *ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστυ* — *ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως*, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστυ, ἥτοι πόλις, εὐκόλως ἠγνόουν, περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων των, καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄστυ ὡς ἰσοδύναμον μὲ τὴν λέξιν Ἀθηναί. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρετηρήθη ὅτι οἱ εὐήθεις (=οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος) ἀνθρωποεῖναι συνήθως ἀπονήρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἀπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μωροί.

§ 187. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἥτοι οἱ διάφοροι λεκτικοὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν· Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (=οἱ Συρακόσιοι — τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πρβλ. Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στ' ἄλογο κι' ὁ Φράγκος στὸ καράβι).

β') τὸ μέρος ἑνὸς ὄλου ἀντὶ τοῦ ὄλου ἢ τάνάπαλιν· ἴθι σιέγης εἶσω (=οἰκίας) Σοφ. (πρβλ. κάθε κλαδι καὶ κλέφτης = κάθε δένδρο κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης· κατέθεντο τὸν σίδηρον (=τὰ δπλα) Θ. (πρβλ. νὰ τρώῃ ἡ σκουριά τὸ σίδερο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρεωμένο).

δ') τὸ παράγον κάτιτι ἀντὶ τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ· πλησον κρατῆρα μελίσης (=μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγή. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας κάτιτι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ποιηθέντος ὑπ' αὐτοῦ· Ὁμηρος, Ἡσίοδος (= τὰ ἔπη τοῦ Ὁμήρου, τοῦ Ἡσίοδου). Δημοσθένης (= οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (πρβλ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης = τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ κλπ.).

β') ὁ ἐφευρὼν κάτιτι ἢ κύριος ἑνὸς πράγματος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου· σπλάγγνα ἐπίρρεχον Ἡφαίστιο (= τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεὸς ἐνομιζετο ὁ Ἡφαιστος). Ὁμ. (πρβλ. συνεννοοῦνται μὲ τὸν Μαρκόνη = μὲ τὸν ἀσύρματον τηλέγραφον, τοῦ ὁποίου ἐφευρέτης εἶναι ὁ Μαρκόνης).

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τάνάπαλιν· ἐς δάκρυα ἔπεσε τὸ θέητρον (= οἱ θεαταὶ) Ἡρόδ. ἐπυρηνόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐλθὼν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (= εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὶ) Λυσ. (πρβλ. νὰ γευτοῦν πολλῶν λογίων τραπέζι = φαγητά).

δ') τὸ ἀφηρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τάνάπαλιν· νεότης πολλή ἦν ἐν Πέλοποννήσῳ (= νέοι ἄνδρες) Θ. ὁμηλικίη ἐστὶν ἐμοὶ (= ὁμηλικίς) Ὁμ. λῆρος (= ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πρβλ. τὸ σπαθὶ τῶχει καμάρι ἢ λεβεντιά = οἱ λεβέντες. εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο).

3) Ἡ ἀντονομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ ἑνὸς κυρίου ἢ προσηγορικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἥτοι λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν· Πηλεΐδης = ὁ Ἀχιλλεύς. Ἀτρεΐδαι = ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') περίφρασις, ἢ ὁποία δηλοῖ τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιότητα καὶ γνωστοτητα πρᾶξιν ἢ ιδιότητα τοῦ περι οὗ ὁ λόγος προσώπου· ὦ παῖ Ἰππονίκου (= ὦ Καλλία) Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητῆς (= ὁ Ὀδυσσεύς). βίη Ἡρακληείη (= ὁ ἰσχυρὸς

Ἡρακλῆς) Ὁμ. (πρβλ. ὁ γυιὸς τῆς καλόγριας = ὁ Καραϊσκάκης. ἡ ἐξοχώτης σου = σὺ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἢ ἔν νόημα ἐκφράζεται οὐχὶ μὲ τὴν κυρίαν λέξιν ἢ φράσιν, ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλην ἢ ὁποία ἔχει παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α) ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κάτι τι μὲ τὸ ἐναντιὸν τοῦ ἀρνητικῶς, οὕτω δὲ λέγεται μὲν κάτι τι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὁμως τὸ μεῖζον· οὐχ ἤκιστα (= μάλιστα). οὐκ ἀγνωῶ (= γινώσκω καλῶς). (πρβλ. ξόδεψα ὄχι λίγα γι' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν).

β) ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ κανεὶς λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἔννοιαν ὅλως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του, ἵνα ἀστευθῆ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ κάποιον ἄλλον· ὡς *ἠδύς εἶ!* (ἀντί· ὡς ἀηδῆς εἶ) Πλ.

γ) ὁ εὐφημισμός. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἕνεκα φόβου, ὁ ὁποῖος προέρχεται συνήθως ἀπὸ κάποιαν πρόληψιν ἢ δεισιδαιμονίαν, χρησιμοποιεῖ κανεὶς ἄνευ προσποιήσεως λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καλὴν καὶ εὐοίωνον ἢ ἄχρουν σημασίαν, ἀντὶ τῶν ἐναντίων· Εὐμενίδες (= αἱ Ἐρινύες). *Εὐξείνος πόντος*. (πρβλ. τὸ γλυκάδι = τὸ ξίδι. τὸ κάλοσπυρι = ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. *πάσχειν* ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων *τελευτᾶν*, *ναυαγεῖν*, ἢ *τιτᾶσθαι* κττ. *μῆ τι ναῦς πάθη* (= μὴ ναυαγήσῃ) Εὐρ. (Ὁμοίως εἰς τὴν νέαν γλώσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν λέγει κανεὶς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνηθες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ ἔν σχετικὸν νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα· *πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις* Λυσ. (πρβλ. σὰ δὲ ὁ βουνα εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλὴ του).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μὲ χάριν χρησιμοποιεῖ κανεὶς μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφο-

ράς (§ 185, 1) οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι λέγει πράγματα ἐν-
 τελῶς διάφορα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν τοῦ
κνύμων ἀπέχεσθαι (= μὴ πράττειν τὰ πολιτικά. Οἱ κύαμοι
 ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μὴ γεύεσθαι*
μελανούρων (= μὴ ὁμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις)· Πυθα-
 γόρου λόγια. (πρβλ. "Α να ψε ὁ γιαλὸς καὶ κήκαν τὰ ψάρια·
 φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατελήφθη ἀπὸ με-
 γάλην ὄργην — Τ' ἄσπρισε τὰ γένεια του ὁ "Αἰ· Νι-
 κόλας = Ἐχιό νισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου).

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

(ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗΝ ΣΕΙΡΑΝ)

- Αιτιατική, σελ. 24, § 28, 3 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 32, § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 33, § 39 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 74, § 90 — αἰτιατικὴ ἀπόλυτος, σελ. 168, § 169.
- Ἀντικείμενον, σελ. 52, § 60 κ. ἐ. — ἐξωτερικόν, ἐσωτερικόν ἢ σύστοιχον, σελ. 55, § 65 κ. ἐ.
- Ἀντωνυμῖαι, σελ. 34, § 40 κ. ἐ.
- Ἀπορεμφατικὴ σύνταξις, σελ. 157, § 161 κ. ἐ.
- Ἀπαρέμφατον, σελ. 154, § 157 κ. ἐ.
- Ἀπρόσωπα ῥήματα, σελ. 160, § 164.
- Ἄρθρον, σελ. 46, § 53 κ. ἐ.
- Ἄρνητικά μόρια, σελ. 110, § 121 — σελ. 173, § 173 κ. ἐ.
- Ἄττικὴ σύνταξις, σελ. 12, § 12, Σημ.
- Γενική, καθαρὰ ἢ ἀφαιρετική, σελ. 24, § 28, 4 καὶ 5. — κατηγορηματική, σελ. 13, § 14, β' — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 25, § 29 κ. ἐ. — μετά ἐπιρρημάτων, σελ. 32, § 37 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 74 § 91 — γενικὴ ἀπόλυτος, σελ. 167, § 168, σελ. 169, § 169, Σημ. α'.
- Δίπτωτα ῥήματα· Ἰδὲ ῥήματα.
- Δοτική, καθαρὰ ἢ ὀργανικὴ ἢ τοπική, σελ. 24, § 28, 6, 7, 8 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 31 § 35. — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 33, § 38 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 75, § 92 — δοτικὴ προσωπικὴ, σελ. 60, § 71.
- Δυνητικὴ εὐκτική, σελ. 108, § 119, 2 — ὀριστική, σελ. 106, § 117, 2.
- Δυνητικὸς ἄν, σελ. 109, § 119, 2, Σημ. β'.
- Ἐγκλίσεις, σελ. 105 § 106 κ. ἐ. — εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 106, § 117 κ. ἐ. — εἰς τὰς ἐξηρημένους προτάσεις, σελ. 131, § 139 κ. ἐ.
- Ἐλλειψις, σελ. 15 § 17 κ. ἐ. — σελ. 186, § 184 κ. ἐ.
- Ἐλξις, σελ. 45 § 52, 5 καὶ Σημ. — σελ. 180, § 180, 6.
- Ἐπεξηγήσις, σελ. 17, § 21, 2 κ. ἐ.
- Ἐπιθετὰ ῥηματικά εἰς -τος ἢ -τέος, σελ. 171, § 171 κ. ἐ.
- Ἐπιθεικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 19, § 24 κ. ἐ.

- Ἐπιρρήματα** συντασσόμενα μετὰ τινος τῶν πλαγίων πτώσεων, σελ. 32, § 37 κ.έ.— μετὰ διαφόρους σημασίας, σελ. 77, § 93, 2.
- Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 73, § 89 κ.έ.
- Ἐπιφωνήματα**, σελ. 95, § 100 κ.έ.— συντασσόμενα μετὰ γενικῆς, σελ. 33, § 37, 2.
- Ἐρωτήσεις**, εὐθεῖαι, σελ. 111, § 122 — πλάγιοι, σελ. 146, § 151 — ῥητορικαὶ ἐρωτήσεις, σελ. 112, § 122, 3.
- Εὐκτική**, σελ. 108, § 119 — ἐπαναληπτική ἢ τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 109, § 119, 2, Σημ. γ'.
- Θέσις** λέξεων, σελ. 181, § 181 κ.έ.
- Κατηγορημα**, σελ. 9, § 6, 2 καὶ § 7.
- Κατηγορούμενον**, σελ. 9, § 7, 2—ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν, σελ. 11, § 10α, Σημ.
- Κῶλον** (περιόδου), σελ. 8, § 5, β', Σημ.
- Λεκτικοὶ τρόποι**, σελ. 190, § 187.
- Μέσα ῥήματα**· ἰδὲ Ῥήματα.
- Μετοχή**, σελ. 161, § 165 κ.έ. ἐπιθετική, σελ. 162, § 166 — ἐπιρρηματική, σελ. 167, § 168 — κατηγορηματική, σελ. 162, § 167 κ.έ.— ἐπιρρηματική ἀπόλυτος ἢ συνημένη, σελ. 167, § 168.
- Ὀνομαστική**, σελ. 23, § 28, 1.— ἀπόλυτος, σελ. 179, § 180, 3, α'.
- Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί**, σελ. 17, § 21 κ.έ.
- Παθητικὰ ῥήματα**· ἰδὲ Ῥήματα.
- Παράθεσις** ἢ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμός, σελ. 17, § 21, 1.
- Παραθετικά ἐπίθετα**, σελ. 27, § 31 κ.έ.
- Περίοδος** (λόγου), σελ. 8, § 5, β', Σημ.
- Πλάγιος λόγος**, σελ. 151, § 155 κ.έ.
- Πλεονασμός** (λόγου), σελ. 187, § 185 — ἀρνήσεων, σελ. 174, § 176 Σημ.
- Προθέσεις**, σελ. 78, § 94 κ.έ.
- Προσδιορισμοί**, σελ. 17 § 20 — ὀνοματικοὶ ὁμοιόπρωτοι, σελ. 17, § 21 κ.έ.— ὀνοματικοὶ ἑτερόπρωτοι, σελ. 25, § 29 κ.έ.— ἐπιρρηματικοί, σελ. 73, § 89 κ.έ.
- Πρότασις** (τί λέγεται), σελ. 7 § 2 — εἶδη προτάσεων, σελ. 7, § 3 κ.έ.
- Προτάσεις κύριοι** ἢ ἀνεξάρτητοι, σελ. 8, § 5, 1. σελ. 117, § 125 κ.έ.— δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρημέναι, σελ. 8, § 5, 2. σελ. 131, § 139 κ.έ.— αἰτιολογικαί, σελ. 132, § 141 — ἀναφορικαί, σελ. 148, § 152 κ.έ.— ἀποτελεσματικαί, σελ. 142, § 149 — εἰδικαί, σελ. 131, § 139 — ἐνδοιαστικαί, σελ. 144, § 150 — παραχωρητικαί, σελ. 140, § 146 — τελικαί, σελ. 133, § 142 — ὑποθετικαί, σελ. 135, § 143 — χρονικαί, σελ. 140, § 147.

Πτώσεις, (άρχική σημασία ἐκάστης πτώσεως), σελ. 25 § 28 — αὐτὰ πλάγια πτώσεις ἐπιρρηματικῶς, σελ. 74, § 90 κ.έ.

Ῥῆμα συνδεδειγμένον, σελ. 9, § 7, 2. σελ. 10, § 10 κ.έ.

Ῥήματα, ἐνεργητικά, σελ. 51, § 59 κ.έ. μονόπτωτα, σελ. 55, § 65 κ.έ. δίπτωτα, σελ. 63, § 72 κ.έ. — μέσα, σελ. 66, § 79 κ.έ. — παθητικά, σελ. 70, § 83 κ.έ. — οὐδέτερα, σελ. 73, § 88. — ἀπρόσωπα, σελ. 62, § 71, 5. σελ. 160, § 164.

Ῥηματικά ἐπίθετα, σελ. 62, § 71, 5. σελ. 171, § 171 κ.έ.

Σύγκρισις ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως, σελ. 29, § 33.

Συγκριτικά ἐπίθετα, σελ. 27, § 31 κ.έ.

Σύμφυρις, σελ. 179, § 180, 1.

Συμφωνία ὄρων προτάσεως, σελ. 12, § 12 κ.έ.

Σύνδεσις προτάσεων εἴδη αὐτῆς, σελ. 114, § 124 — κατὰ παράταξιν, σελ. 8, § 5, α'. σελ. 117,

§ 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 8, § 5, β'. σελ. 131, § 139 κ.έ.

Σύνδεσμοι, συνδέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 117, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν. σελ. 131, § 139 κ.έ.

Συνθετικοὶ λόγοι, σελ. 114, § 124 κ.έ.

Σχήματα λόγου, σελ. 178, § 179 κ.έ. — γραμματικά, σελ. 178, § 180 — θέσεως λέξεων, σελ. 181, § 181 κ.έ. — πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 185, § 183 — σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 188, § 186 κ.έ.

Ὑπερθετικά ἐπίθετα, σελ. 30, § 34.

Ὑποκείμενον, σελ. 9, § 6, 1 — ψυχολογικόν, σελ. 23, § 28, 1, Σημ. — ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 157, § 162 κ.έ.

Χρόνοι (τοῦ ῥήματος), σελ. 96, § 102 κ.έ. — χρήσις καὶ σημασία τῶν χρόνων εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 97, § 104 κ.έ. — εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 113, § 123.

024000020112

Ἄναδοχος ἐκτεπώσεως: Ἑλληνικὴ Ἑκδοτικὴ Ἑταιρεία Α. Ε.
Ἑργοστάσιον Γραφικῶν Τεχνῶν. — Παπαδιαμαντοπούλου 44.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦ. ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗΣ

ΔΡΧ. 44.—

ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΔΡΧ. 48.40